

הראל חברה לביטוח בע"מ

דוח ביניים ליום

31 במרץ 2017

תוכן העניינים

עמוד	תמצית דוחות כספיים ביניים ליום 31 במרץ 2017
1-1	דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה ליום 31 במרץ 2017 :
2-1	דוח סקירה
	תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים ליום 31 במרץ 2017 (בלתי מבוקרים):
2-3	תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים
2-5	תמצית דוחות על רווח והפסד ביניים מאוחדים
2-6	תמצית דוחות על הרווח (ההפסד) ביניים מאוחדים
2-7	תמצית דוחות ביניים על השינויים בהון מאוחדים
2-9	תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי מזומנים
2-12	באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים
2-64	נספחים לתמצית דוחות ביניים מאוחדים:

נספח א' – נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולוי")

נספח ב' - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח

דוחות בדבר הערך הגלום בפוליסות ארוכות טווח

דוח בדבר הערך הגלום בפוליסות ארוכות טווח של הראל ביטוח (כולל חברות מנהלות של קרנות פנסיה)

דוח הדירקטוריון

הראל חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2017

דוח הדירקטוריון לשלושת החודשים שהסתיימו ב- 31 במרץ 2017 ("תקופת הדוח"), מבטא את השינויים העיקריים במצב עסקי הראל חברה לביטוח בע"מ ("הראל ביטוח" או "החברה") בתקופה זו, והוא נערך בהתחשב בכך שבידי הקורא גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2016, אשר פורסם ביום 22 במרץ 2017 ("הדוח התקופתי").

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפוי/ה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים.

1 תיאור החברה

1.1 כללי

הראל ביטוח הינה חברה פרטית, בשליטה מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות"). הראל השקעות הינה חברה ציבורית, שמנייתיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב, החל משנת 1982. פעילותה של הראל השקעות, באמצעות חברות שבשליטתה, בשוק הביטוח והחיסכון ארוך הטווח וכן בשירותים הפיננסיים ושוק ההון (להלן ביחד: "הקבוצה").

פעילות הביטוח נעשית ע"י החברה עצמה ובאמצעות אי.אם.אי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ (בשליטה מלאה) ("EMI").

החל מיום 1 בינואר 2016 מוזגה פעילותה הביטוחית של דקלה חברה לביטוח בע"מ ("דקלה"), לתוך הראל ביטוח. באותו מועד חדלה דקלה מלהיות מבטח, והחל מאותו מועד דקלה הינה בעלת רישיון סוכנות ביטוח.

הפעילות בתחום חיסכון ארוך הטווח נעשית הן באמצעות החברה והן באמצעות החברות הבנות, שהינן חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, כדלקמן:

א. הראל פנסיה וגמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל פנסיה וגמל"), שהינה חברה מנהלת של קרנות פנסיה וקופות גמל (לשעבר: הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ אשר אליה מוזגה ביום 1 באוקטובר 2016 הראל גמל והשתלמות בע"מ, שעסקה בניהול קופות גמל והשתלמות).

ב. קרן החיסכון לצבא הקבע – חברה לניהול קופות גמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("קחצ"ק").

ג. לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה בשיעור 79%), המנהלת קרן פנסיה ותיקה ("לעתיד").

1.2 בעלי המניות בחברה

בעלי המניות העיקריים בהראל השקעות הינם משפחת המבורגר- יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור (בסעיף זה: "בעלי המניות") המחזיקים בכ- 49.9% מזכויות ההצבעה בהראל השקעות ובכ- 49.51% מהון המניות המונפק של הראל השקעות.

ההחזקה של בעלי המניות הינה בעיקר באמצעות ג.י.ן ייעוץ כלכלי וניהול בע"מ, שהינה חברה בשליטתם ובבעלותם המלאה (בה הם מחזיקים באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה של כל אחד מבעלי המניות). לפרטים נוספים בדבר אופן ההחזקה של בעלי המניות בחברה, ראה באור 10(4) בדוחות הכספיים.

2 מצב כספי ותוצאות הפעולות, הון עצמי ותזרים המזומנים

2.1 שינויים מהותיים בעסקי החברה בתקופת הדוח

- 2.1.1 עדכון למדיניות התגמול- החברה וחברות בנות שהינן גופים מוסדיים לעניין עדכון מדיניות התגמול של החברה והחברות הבנות שהינן גופים מוסדיים - ראה באור 9(5) בדוחות הכספיים.
- 2.1.2 רכישת רובד נוסף לפוליסת אחריות דירקטורים לעניין רכישת רובד נוסף לפוליסת אחריות דירקטורים - ראה באור 9(8) בדוחות הכספיים.
- 2.1.3 הנפקת אגרות חוב סדרות ט' ו-י' של הראל הנפקות לעניין הרחבת סדרות אגרות חוב ט' ו-י' של הראל הנפקות ראה באור 6(ג)4(2) בדוחות הכספיים.

2.2 שינויים מהותיים בעסקי החברה לאחר תקופת הדוח

הקמת חטיבה עסקית חדשה בחודש מאי 2017 הודיעה החברה על הקמת חטיבה עסקית חדשה בהראל ביטוח, אשר תאגד תחתיה את חטיבת ביטוחי התעשייה והעסקים, את חטיבת הביטוח הכללי וכן את כל פעילות ביטוחי המשנה של הראל ביטוח בתחום הביטוח הכללי ("חטיבת הביטוח הכללי החדשה"). בנוסף, חטיבת מימוש הזכויות (התביעות) של הראל ביטוח תפוצל ליחידות המקצועיות-העסקיות: הטיפול בתביעות הביטוח הכללי יועבר לחטיבת הביטוח הכללי החדשה, והטיפול בתביעות הבריאות והסיעוד יועבר לחטיבת הבריאות.

2.3 התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה

תוצאות הפעילות של הקבוצה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות הקבוצה:

2.3.1 כללי

הרבעון הראשון של 2017 לווה בצמיחה חיובית מתואמת בין אזורים מרכזיים בעולם. שווקי המניות העיקריים בעולם היו חיוביים במהלך הרבעון ומדד מנהלי הרכש הגלובלי המשיך לעלות. לראשונה מזה כשנתיים, הגופים המרכזיים בכלכלה העולמית ביצעו עדכון קל כלפי מעלה בתחזיות הצמיחה שלהן לשנים הקרובות.

בארה"ב הסנטימנט החיובי בשווקים הפיננסיים נמשך מאז סוף שנת 2016, עם היבחרו של דונלד טראמפ לנשיאות, והתבטא בעליית מדדי המניות המובילים. במרץ 2017 הבנק המרכזי ביצע העלאת ריבית ראשונה לשנת 2017. שיעור האבטלה המשיך לרדת ברבעון הראשון, אך נרשמה האטה בצריכה הפרטית. על פי האומדן הראשוני, הצמיחה ברבעון הראשון עמדה על 0.7% בשיעור שנתי בלבד.

הנתונים מגוש האירו היו חיוביים ברובם, והצביעו על המשך שיפור בכלכלה; ירידה באבטלה, שיפור בסנטימנט החברות ומשקי הבית והתרחבות הצריכה. על פי האומדן הראשוני הצמיחה ברבעון הראשון עמדה על 1.8% בשיעור שנתי.

גם השווקים המתעוררים רשמו שיפור יחסי בביצועיהם, עם התייצבות יחסית לצד עליות מתונות שנרשמו במחירי מרבית חומרי הגלם בעולם. ברבעון הראשון בסין הצמיחה האיצה קלות ל-6.9% במהלך ארבעת הרבעונים האחרונים.

2.3.2 התפתחויות במשק הישראלי

האינדיקטורים הראשונים לרבעון הראשון של 2017 הצביעו על המשך שיפור בתעשייה, במסחר, בתיירות וביצוא השירותים. נתוני שוק העבודה המשיכו להיות חיוביים, כאשר שיעור האבטלה ירד ל-4.2%. על פי האומדן הראשוני, הצמיחה ברבעון הראשון עמדה על 1.4% בלבד. יחד עם זאת, חלק ניכר מהסיבה להאטה מקורו בקיטון חד בהוצאות על כלי תחבורה (שהיו גבוהות מאוד ברבעון הקודם), דבר שהשפיע לשלילה על הצריכה הפרטית, על ההשקעות ועל היבוא.

2.3.3 שוק המניות

שווקי המניות העולמיים רשמו עליות במהלך הרבעון הראשון של 2017. מדד MSCI העולמי עלה ב-7% והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-11%.

בישראל מדד ת"א 125 (שהחליף את מדד ת"א-100 ב-9 בפברואר 2017), ירד ב-2% במהלך הרבעון הראשון, בהשפעת המשך הירידות בענף התרופות. מנגד, מדד ת"א 90 (שהחליף את מדד ת"א-75 ב-9 בפברואר 2017) עלה ב-8% בהובלת עליות בענפי הביטוח והנדל"ן.

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות והמירים עמד על 1.6 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון הראשון, עלייה של כ-30% בהשוואה למחזור הממוצע בכל שנת 2016. יחד עם זאת, השינוי המשמעותי בהרכב מדד המניות העיקריים בבורסה בתחילת פברואר 2017 תרם רבות לגידול במחזורים.

2.3.4 שוק איגרות החוב

מדד האג"ח הכללי עלה ב-0.6% במהלך הרבעון הראשון של 2017, תוך כדי עלייה של 1.5% במדד אג"ח הקונצרני. מדד אג"ח הממשלתיות עלה ב-0.1% במהלך הרבעון כאשר 0.6% עלייה במדד הממשלתי השקלי, קוּזו בחלקו עם ירידה של 0.6% בממשלתי הצמוד.

מחזור המסחר היומי באג"ח עמד על 4 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון הראשון של 2017, עלייה של 6% לעומת המחזור הממוצע בשנת 2016, אך ירידה של 8% בהשוואה למחזור היומי הממוצע ברבעון המקביל אשתקד.

2.3.5 קרנות נאמנות

קרנות הנאמנות רשמו גיוסים נטו של כ-3.2 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון הראשון של 2017, זאת לאחר כ-19.5 מיליארד ש"ח פדיונות ב 2016. בלטו לחיוב גיוסים בקרנות הנאמנות המתמחות במניות (1.9 מיליארד ש"ח) וקרנות המתמחות באג"ח (4.8 מיליארד ש"ח). מנגד, בלטו לשלילה פדיונות נטו בקרנות השקליות (מינוס 1.6 מיליארד ש"ח) והכספיות (מינוס 1.7 מיליארד ש"ח).

2.3.6 מוצרי מדדים

על פי איגוד תעודות הסל, סך הנכסים המנוהלים בתחום עמדו בסוף הרבעון הראשון של 2017 על 92.4 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-3% בהשוואה לסוף 2016 (95.3 מיליארד ש"ח). בלטו לשלילה במהלך הרבעון תעודות הסל על מניות בארץ שרשמו פדיונות של 2.9 מיליארד ש"ח.

2.3.7 שוק המט"ח

השקל התחזק במהלך הרבעון הראשון של 2017 ב-4.2% מול סל המטבעות הנומינלי של בנק ישראל. התחזקות השקל נתמכה מהמשך העודף הגבוה בחשבון השוטף במאזן התשלומים, גידול בהשקעות הזרות וכתוצאה מריבית ריאלית גבוהה יחסית לחו"ל, וזאת למרות האצה יחסית ברכישות המט"ח

של בנק ישראל במהלך הרבעון. במהלך הרבעון השקל התחזק ב-4.0% מול האירו (לרמה של 3.8822 שקל-לאירו), וב-5.5% מול הדולר (לרמה של 3.632 שקל-לדולר).

2.3.8 אינפלציה

על פי המדד האחרון הידוע, האינפלציה הסתכמה במהלך 12 המדדים האחרונים (עד פברואר 2017) ב-0.4% לאחר שירדה ב-0.2% במהלך הרבעון הראשון. סעיפי התחבורה-והתקשרות וההלבשה-וההנעלה, היו הגורמים העיקריים שתרמו לירידה במדד במהלך הרבעון (מדד ידוע), שקוויזו חלקית עם עלייה בסעיפי הפירות-והירקות ואחזקות-הדירה

2.3.9 ריבית בנק ישראל

ריבית בנק ישראל נותרה 0.1% ללא שינוי גם במהלך הרבעון הראשון של 2017, ולמעשה נותרה כך מאז שהופחתה בפברואר 2015. למרות הצמיחה המהירה יותר והצריכה הפרטית החזקה, הנימוקים להשארת הריבית ללא שינוי היו האינפלציה, שנותרה נמוכה מיעד בנק ישראל, וחוזקו של השקל.

2.4 חקיקה והסדרה בתחומי פעילות הקבוצה

להלן יתוארו שינויים מהותיים בחקיקה והסדרה בקשר עם תחומי הפעילות של הקבוצה, מאז הדוח התקופתי:

2.4.1 כללי

2.4.1.1 הוראות דין

2.4.1.1.1 ביום 19 במרץ 2017 אושר בוועדת חוק, חוקה ומשפט צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017. בצו נקבעו הוראות לעניין חובת הכרת הלקוח במקרים של התקשרות בחוזה ביטוח חיים ובפתיחת חשבון קופת גמל; הוראות לעניין רישום פרטי זיהוי של נהנה ושל תאגיד; הוראות לעניין בקרה שוטפת על התהליכים הנדרשים ואחר פעולות מקבל השירות; דיווחים נוספים על פעילות בחשבון או בחוזה ביטוח חיים או בקשר להלוואה; חובת בדיקה אל מול הרשימה המרוכזת של ארגוני טרור מוכרים; חובת גוף מוסדי לקבוע מדיניות, כלים וניהול סיכונים בעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן הוראות לעניין ניהול רישומים ושמירתם. תחילתו של הצו, לכשיפרסם כמחייב, שנה מיום פרסומו, והוא יחול גם לעניין חשבוניות קיימים וחוזי ביטוח חיים שבתוקף ביום התחילה, למעט הסייגים המפורטים בצו.

2.4.1.1.2 ביום 25 בינואר 2017 פורסמה הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 4) (הוועדה ליציבות פיננסית), התשע"ז-2017, במסגרתה מוצע להקים ועדה ליציבות פיננסית שבראשה יעמוד נגיד בנק ישראל. הוועדה תפעל במטרה לתמוך ביציבותה של המערכת הפיננסית ופעילותה הסדירה, ולשם כך תקדם תיאום ושיתוף פעולה בין רשויות הפיקוח הפיננסיות – הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון וביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הפיקוח על נותני שירותים פיננסיים, הפיקוח על מערכות תשלומים וניירות ערך, וכן ביטן לבין בנק ישראל ומשרד האוצר ותביא לשיתוף פעולה ביניהן לשם תמיכה ביציבותה של המערכת הפיננסית ובפעילותה הסדירה. הצעת החוק מפרטת את תפקידיה של הוועדה, והרכבה, ומציעה לקבוע מנגנון קבלת החלטות.

2.4.1.2 חוזרים

2.4.1.2.1 ביום 1 במרץ 2017 פורסם חוזר שעניינו הוראות לניסוח תכניות ביטוח במסגרתו נקבעו הוראות נוספות שיש לכלול בתכנית ביטוח או שאין לכלול בתכנית ביטוח. תחילתן של הוראות החוזר יהיה כדלקמן: לגבי תכניות לביטוח סיעודי, ביטוח רכב מנועי-רכוש (עצמי

וצד שלישי), תאונות אישיות, ביטוח שיניים, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוח חיים-חיסכון, ביום 1 באוגוסט 2017; לגבי תכניות לביטוח הוצאות רפואיות, ביום 1 באוקטובר 2017, ולגבי יתר תכניות הביטוח, ביום 1 בדצמבר 2017.

2.4.1.2.2 ביום 1 בפברואר 2017 פרסם הממונה חוזר שעניינו ביטול פוליסת ביטוח, במסגרתו נקבע כי מבטוח רשאי לבקש לבטל פוליסת ביטוח באמצעות דואר אלקטרוני, חשבון אישי מקוון, שיחת טלפון למוקד שירות, פקס ודרכים נוספות שיבחר המבטח, והוראות נוספות הנוגעות להליך הביטול. הוראות החוזר יחלו ביום 1 ביולי 2017.

2.4.1.2.3 ביום 1 בינואר 2017 פרסם הממונה חוזר שעניינו ליווי פיננסי, אשר קובע כללים שיחולו על גוף מוסדי שמממן פרויקט בנייה בשיטת ליווי פיננסי. במסגרת החוזר נקבעו הוראות לעניין הנפקת פנקס שוברי תשלום בגין כל דירה בפרויקט אשר ישמשו לכל תשלום אותו עתיד הרוכש לשלם בגין מחיר הדירה; הוצאת ערבות בנקאית על ידי הגוף המוסדי בגין הסכום ששולם באמצעות שובר התשלום המקורי או מתן בטוחה אחרת, ופרטים שיכללו בהסכם ליווי. כמו כן, החוזר קובע כי בעסקאות בהן נטל גוף מוסדי חלק במימון פרויקט בשיטת ליווי פיננסי, תוך כדי שיתוף פעולה עם צד שלישי, רשאי הגוף המוסדי שלא לבצע את הפעולות האמורות בחוזר, ובלבד שווידא כי פעולות אלה בוצעו במלואן על ידי צד שלישי. הוראות החוזר חלות החל מיום הפרסום.

בהמשך לחוזר, ביום 30 במרץ 2017 פורסם חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (תיקון מס' 9), התשע"ז-2017, במסגרתו נקבע כי הלוואה לרכישת דירה וליווי פיננסי יוכלו להינתן גם על ידי מבטח, וכן נקבע, בין היתר, כי הבטוחה שעל המוכר ליתן לקונה עם קבלת תשלום עבור הדירה לא תכלול את רכיב המע"מ וכי במקרה של מימוש הבטוחה יושב סכום המע"מ לקונה באמצעות התאגיד הבנקאי או המבטח על-ידי קרן ייעודית שתוקם לשם כך.

2.4.1.2.4 ביום 1 בינואר 2017 פרסם הממונה חוזר המתקן את חוזר מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי. במסגרת התיקון נקבע, כי בשיווק מוצר ביטוח מסוג ביטוח נסיעות לחו"ל שאינו כולל החרגות בשל חיתום רפואי ושתקופת הביטוח בו לא עולה על 30 יום, לא יחולו ההגבלות הקיימות בעת הפניית לקוחות פוטנציאליים לגוף מפוקח, שעניין בעיקר הגבלת פרטי המידע אודות הלקוח שהגוף החיצוני רשאי למסור לגוף המפוקח ואיסור מסירת מידע בדבר תנאי מוצר הביטוח וטיבו ללקוח. תחילתו של החוזר לעניין שיווק ביטוח נסיעות לחו"ל- החל מיום 1 בנובמבר 2017.

2.4.1.3 טיוטות חוזרים

2.4.1.3.1 ביום 6 באפריל 2017 פרסם הממונה טיוטת תיקון לחוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים, במסגרתה מוצע להרחיב את אפשרויות ההשקעה של הגופים המוסדיים ולאפשר למשקיעים המוסדיים להיכנס לתחום ההלוואות הקמעונאיות למשקי בית באמצעות השקעה בחברות העוסקות במתן אשראי למשקי בית שהינן צדדים קשורים. חלקו היחסי של המשקיע המוסדי בשווי ההלוואות שתעמיד חברת האשראי יהיה עד 49%, וחלקו של הגוף המוסדי לא יפחת מ-20%, וסכום הלוואה יוגבל ל-50,000 ש"ח.

ביום 23 באפריל 2017 פורסמה טיוטת מסמך עקרונות להערות הציבור בעניין מתן סיוע ממשלתי להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, לפיה מוצע לקבוע, בין היתר, כי תוקם ועדה למתן סיוע ממשלתי לבעלי שליטה בחברות שיעסקו במתן אשראי קמעונאי, אשר יינתן בדרך של הלוואה בגובה 15 מיליון ש"ח, אשר תהפוך למענק בהתקיים התנאים הקבועים במסמך ובהם עמידה בהעמדת הלוואות קמעוניות בסכומים ובמועדים הקבועים במסמך, ובהם העמדת הלוואות בסכום כולל של 600 מיליון ש"ח בתוך שנתיים, והלוואות בסך כולל מיליארד ש"ח בתוך 3 שנים.

2.4.1.3.2 ביום 1 במרץ 2017 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה מעורבות תומך מכירה בהליך שיווק ומכירה של מוצר ביטוח. בהתאם לטייטה תומך מכירה הינו מי שאינו מחזיק ברישיון כהגדרתו בחוק הפיקוח על הביטוח ומבצע עבור מבטח או עבור סוכן, במישורין או בעקיפין פעולות אגב מכירת מוצר ביטוח. במסגרת הטייטה מוצע לקבוע כי פעולת תומך מכירה תבוצע רק בבית העסק שבו פועל מבטח או סוכן; חובת שליחת פרטים אודות המוצר שנמכר ללקוח לאחר סיום שיחת המכירה לצירוף לקוח לביטוח ואודות הצורך בקבלת אישורו היזום לרכישת הביטוח; תנאים לקבלת מבטח שצורף על ידי סוכן או תומך מכירה לביטוח, לרבות חובת צירוף הקלטה של שיחת המכירה וקבלת אישורו היזום של המבטח להצטרף לביטוח, וכן הוראות לעניין תגמול תומכי מכירה ופיקוח ובקרה על פעילותם.

2.4.1.3.3 ביום 7 בפברואר 2017 פרסם הממונה נוסח מתוקן לטייטת חוזר בנושא הוראות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II, בהתבסס על הוראות הדירקטיבה המכונה Solvency II עם התאמות לישראל. הטייטה, אשר הועברה לאישור ועדת הכספים של הכנסת, מתייחסות לנדבך הראשון של הדירקטיבה, שעניינו חישובי הון כלכלי ודרישת הון מבוססת סיכון. בהתאם לטייטה, חברת ביטוח תקיים משטר כושר פירעון כלכלי, וזאת מבלי לגרוע מחובתה לקיים את הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 והוראות הממונה שניתנו מכוחן. מועד התחילה של משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II, על פי הטייטה, יהיה ב- 30 ביוני 2017. בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2021, יחולו ההוראות לעניין הון נדרש לכושר פירעון באופן הדרגתי, כך שההון נדרש לכושר פירעון ליום 30 ביוני 2017 לא יפחת מ-60% מההון הנדרש לכושר פירעון לפי הוראות הנספח (SCR), הון נדרש לכושר פירעון שיחושב על נתוני 31 בדצמבר 2017 לא יפחת מ-65% מ-SCR, הון נדרש לכושר פירעון שיחושב על נתוני 31 בדצמבר 2018 ועל נתוני 30 ביוני 2019, לא יפחת מ-70% מ-SCR, הון נדרש לכושר פירעון שיחושב על נתוני 31 בדצמבר 2019 ועל נתוני 30 ביוני 2020, לא יפחת מ-80% מ-SCR, הון נדרש לכושר פירעון שיחושב על נתוני 31 בדצמבר 2020 והון נדרש לכושר פירעון שיחושב על נתוני 30 ביוני 2021, לא יפחת מ-90% מ-SCR והון נדרש לכושר פירעון שיחושב על נתוני 31 בדצמבר 2021 ואילך, לא יפחת מ-SCR.

2.4.1.4 עמדת ממונה

ביום 1 בפברואר 2017 פרסם הממונה עמדת ממונה שעניינה הבהרה בעניין בדיקה מחודשת של זכאות, במסגרתה נקבע כי על חברת הביטוח ליזום, לפני תום תקופת תשלום תגמולי ביטוח שאושרה, הקצרה מתקופת הזכאות המרבית, בדיקה מחודשת של זכאות שמסגרתה תברר האם התובע עודנו זכאי לתגמולי ביטוח, וזאת בהתאם לקריטריונים ברורים שתקבע חברת הביטוח בהתחשב, בין השאר, במצבו הרפואי של התובע ובגילו.

2.4.2 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

2.4.2.1 הוראות דין

2.4.2.1.1 ביום 28 במרץ 2017 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ז-2017, במסגרתן נקבעו הוראות לחישוב תשואה על נכסי הקרן ולשינוי הקצאת אגרות החוב המיועדות בקרן הפנסיה בחלוקה לקבוצות - מקבלי קצבה, עמיתים בני חמישים ומעלה ויתר העמיתים, כך שמתוך הנפקת האג"ח המיועדות לקרנות הפנסיה החדשות בשיעור של 30% מסך נכסי קרן הפנסיה, תקצה הקרן את האג"ח המיועדות בהתאם לחלוקה הבאה: 60% מהנכסים העומדים כנגד ההתחייבות לפנסיונרים (לא כולל זכאים קיימים), 30% מנכסי החוסכים בקרן הפנסיה שגילם בין 50 לגיל הפרישה והיתרה לשאר עמיתי הקרן. כמו כן, התקנות קובעות כי הממונה יהיה רשאי להגדיל את שיעור זקיפת התשואה בשל אגרות חוב מיועדות למקבלי קצבה בקרן (עד 85% מסך כל נכסי מקבלי הקצבה) אם מצא כי שיעור זקיפת אגרות החוב לעמיתים בגיל 50

ומעלה ולעמיתים אחרים עולה על מחצית האחוז בהשוואה לקרן אחרת וכי פער כאמור עלול להפר את האיזון הדמוגרפי בקרן, וכן כי עד יום 31 בדצמבר 2023 זקיפת תשואה לעמיתים בגיל 50 ומעלה תבוצע באופן זהה לזקיפת התשואה לעמיתים בני פחות מ-50. תחילתן של התקנות ביום 1 ביולי 2017.

2.4.2.1.2 ביום 20 במרץ 2017 פורסמה טיוטת תיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופת גמל בניהול אישי), התשס"ט-2009, במסגרתה מוצע לקבוע כי הליך תחרותי יתקיים בין שמונה משתתפים לפחות, וכן מוצע לבטל את מגבלת 20% מסך העמלות לצד קשור ולקבוע כי משקיע מוסדי יוכל לרכוש או למכור ניירות ערך באמצעות צד קשור ובלבד שהעמלה שתשולם בגין עסקאות אלה לא תעלה על העמלה שתשולם לזוכה בהליך התחרותי שאינו צד קשור. כמו כן, מוצע לקבוע כי עבור כל העסקאות תשולם לצד הקשור העמלה הזולה ביותר שהוצעה על ידי הזוכה בהליך תחרותי, ללא קשר למאפייני העסקה וכן כי רכישה ומכירה של ניירות ערך יכול שייעשו על ידי מי שבחר בו העמית לעניין זה, גם אם לא השתתף או השתתף ולא זכה בהליך תחרותי, ובלבד שהוצגו בפני העמית כל התנאים שלפיהם התקשרה החברה המנהלת עם הזוכים בהליך תחרותי כאמור.

2.4.2.1.3 ביום 1 במרץ 2017 פורסמה טיוטה שנייה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלות הפצה)(תיקון), התשע"ז-2017, המציעה לקבוע כי הגדרת קופת גמל תכלול את כל סוגי המוצרים הפנסיוניים כהגדרתם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), תשס"ה-2005, לרבות קופת גמל שהן קופות ביטוח, ולמעט קרן פנסיה ותיקה, קופת ביטוח מבטיחת תשואה וקופת גמל מבטיחת תשואה, באופן שיתאפשר תשלום עמלת הפצה בגינם ליועצים פנסיוניים, וכן כי עמלת הפצה אשר תשולם לבעל רישיון מהגוף המוסדי בגין עסקאות לגבי קופת גמל, תהיה בדרך של תשלום כספי בלבד, ולא בדרך של הטבות אחרות. כמו כן, הטיוטה מציעה לקבוע אפשרות ליועץ לחתום על הסכמי הפצה עם חברה מנהלת בתנאים שונים לגבי קבוצות מוצר שונות (קופת גמל לקצבה, קופת גמל לתגמולים, קופת גמל אישית לפיצויים, קרן השתלמות, קופת גמל להשקעה).

2.4.2.1.4 ביום 20 בפברואר 2017 אישרה ועדת הכספים של הכנסת את תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופת גמל בניהול אישי)(תיקון), התשע"ו-2016, הקובעות כי לחוסכים לפנסיה תינתן אפשרות לנהל באופן אישי את חסכונותיהם, ולבחור בעצמם את אפיקי ההשקעה הטובים להם, עד לתקרה של 5.2 מיליון ש"ח. התקנות מרחיבות את סוגי הכספים שניתן לנהל בקופת גמל בניהול אישי, ומסדירות, בין היתר, את אופן השקעת הכספים, דמי ניהול והוצאות שניתן לגבות מנכסי קופת הגמל בניהול אישי. כמו כן, התקנות קובעות כי חברה מנהלת תהיה רשאית להמשיך ולנהל כספים אשר הופקדו לפני תחילת תקנות אלו, בהתאם לקבוע בתקנות העיקריות.

2.4.2.1.5 ביום 29 בינואר 2017 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(תיקון מס' 33), התשע"ז-2017, אשר מטרתו להעניק סיוע ממשלתי לקרנות פנסיה ותיקות שאינן בהסדר באמצעות העברת כספים מתקציב המדינה (כרית ביטחון), כדי למתן את השפעת השינויים בעקום הריבית על זכויותיהם של העמיתים בקרנות האמורות, בכפוף לעריכת שינויים בזכויות ובחובות של העמיתים בהן.

2.4.2.1.6 ביום 16 בינואר 2017 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 20), התשע"ז-2017, במסגרתו נקבע איסור על חישוב עמלת הפצה בזיקה לשיעור דמי הניהול הנגבים מהעמית, וכן העונש בגין הפרת האיסור כאמור. תחילתו של החוק ביום 1 באפריל 2017.

2.4.2.1.7 ביום 1 בינואר 2017 פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016, פרק י"ב: מס ריבוי דירות, במסגרתו נקבע כי עמית שחייב במס ריבוי דירות יהיה רשאי להפקיד תשלומים בקופת גמל להשקעה עד ליום 31 בדצמבר 2017 מעבר לתקרה של 70,000 ש"ח, אם מכר דירה שהייתה בבעלותו לפני יום 16

בדצמבר 2016 לרוכש תושב ישראל שיש לו לכל היותר זירה יחידה ותקרת ההפקדה לקופת הגמל תהיה עד 2.5 מיליוני ש"ח או עד לתמורה בגין מכירת הדירה - לפי הנמוך מבניהם.

2.4.2.1.8 ביום 1 בינואר 2017 פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016, פרק ג': פיצויי פיטורים, במסגרתו נקבע, כי סכומים שהופקדו לקופת גמל לקצבה על חשבון מרכיב הפיצויים העולים על תקרת הפיצויים, או שהופקדו על חשבון מרכיב ההשלמה לפיצויים והעולים על תקרת ההשלמה לפיצויים, יראו אותם כהכנסת עבודה של העובד, במועד שבו שולמו לקופת הגמל. סכומים שאינם עולים על תקרות אלו, יראו אותם כהכנסה של עובד במועד שקיבל אותם. כמו כן, עובד שפרש ואשר עומד לזכותו סכום של עד 360,000 ש"ח או עד תקרת הפיצויים - לפי הגבוה, במרכיב הפיצויים בכל קופות הגמל לקצבה, בשל עבודתו אצל אותו מעביד, יראו בו כאילו הודיע למנהל, בעת פרישתו, על רצונו להמשיך ולהשאירם למטרת תשלום קצבה.

2.4.2.1.9 ביום 1 בינואר 2017 פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016, פרק ב': חיסכון וסיוע לעצמאים, במסגרתו נקבעו המועדים והשיעורים, לפיהם יופקדו תשלומים לקופת גמל לקצבה על ידי עצמאי בשל הכנסה חייבת, מנגנון לשליחת התראה בשל אי הפקדת תשלומים כאמור וסכום הקנס במידה ולא יופקדו התשלומים כאמור.

2.4.2.2 חוזרים

2.4.2.2.1 ביום 3 במאי 2017 פורסמו חוזרים שעניינם הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות והוראות לניהול קרן חדשה, המחליפים חוזרים קודמים באותו נושא. החוזרים קובעים הוראות לאופן חישוב ההתחייבויות לפנסיונרים באופן שהמדידה תעשה מול התשואה שהושגה בפועל ביחס לריבית שנקבעה בחוזר, וכן הוראות לעניין אופן עדכון הפנסיה המשולמת לזכאים לקצבה לפי שיעור עודף או גירעון אקטוארי הנובעים מגורמים דמוגרפיים, לפי שיעור עודף או גירעון אקטוארי הנובע מתשואות ושינויים בשיעורי ריבית להיוון, ולפי שיעור שינוי המדד (עבור פנסיונרים ולגבי מקבלי קצבה קיימים). תחילתם של החוזרים ביום 1 בינואר 2018.

כמו כן, באותו היום פורסם חוזר שעניינו הוראות לניהול קרן חדשה כללית, המתקן חוזר קודם באותו השם וקובע, בין היתר, הוראות לעניין דמי הניהול בקרנות פנסיה חדשות כלליות ולעניין הפנסיה שיקבלו שאירי המבוטח שבחר במסלול פנסיות יסוד. כמו כן, קובע החוזר הוראות לעניין עדכון הפנסיה המשולמת לזכאים לקצבה. הוראות החוזר חלות החל מיום 1 בינואר 2018.

2.4.2.2.2 ביום 3 במאי 2017 פורסם חוזר, המתקן את החוזר הקיים בנושא משיכת כספים מחשבון של עמית שנפטר עם יתרה נמוכה. החוזר מרחיב את התחולה כך שיחול גם על חברות ביטוח וקרנות פנסיה, וקובע את המקרים בהם יאפשר גוף מוסדי משיכת כספים ללא המצאת צו ירושה או צו קיום צוואה. הוראות החוזר חלות מיום הפרסום.

2.4.2.2.3 ביום 1 במאי 2017 פורסם תיקון לחוזר קווים מנחים לתכנית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה, בו נקבעו הוראות לפוליסת אובדן כושר עבודה, אשר דוחה את מועד התחילה ליום 1 באוגוסט 2017.

2.4.2.2.4 ביום 1 בפברואר 2017 פרסם הממונה תיקון לחוזר מסמך הנמקה, בו נקבעו הוראות שונות לעניין מועדי התחילה, ובהן, כי החובה החלה על גוף מוסדי להעביר מידי שנה, עד ליום 15 באפריל, לסוכן ביטוח פנסיוני מידע על גובה התגמול שלו הוא זכאי עבור שיווק המוצרים של הגוף המוסדי, תחל מיום פרסום התיקון. דחיית מועד תחילתן של ההוראות לעניין קופת גמל להשקעה ליום 1 ביולי 2017, וכן הוראות פרטניות לעניין הליכים הנוגעים לקופת גמל

להשקעה בתקופה שבין 1 בינואר 2017 ועד ליום 1 ביולי 2017.

2.4.2.2.5 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה תיקון לחוזר שעניינו הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל. בחוזר מוסדר הליך העברת הכספים של עמית אגב הצטרפותו לקרן פנסיה מקרן פנסיה אחרת שבה הוא מוגדר "עמית לא מפקיד" במסגרת איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה. כמו כן, נקבעו במסגרת החוזר הוראות ומועדים לצירוף עמיתים חדשים לקרן פנסיה ולקופת גמל לרבות לקרן ברירת מחדל, וכן נקבע כי על חברה מנהלת לאפשר הצטרפות מקוונת באמצעות אתר האינטרנט שלה. תחילתו של החוזר ביום 1 ביוני 2017.

ביום 1 בינואר 2017 פרסם הממונה תיקון נוסף לחוזר הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל, במסגרתו נקבע, כי אם עמית לא הודיע, לאחר שנשלחה אליו הודעה בעניין, כי הוא מבקש שלא להעביר לקרן הפנסיה הקולטת כספים הרשומים לזכותו בקרנות הפנסיה שבהן הוא עמית לא מפקיד, תעביר החברה המנהלת של הקרן הקולטת לקרנות הרלוונטיות בקשה להעברת הכספים. עוד נקבע, כי החברה המנהלת אינה רשאית להתנות צירוף של עמית בקבלת מסמכים או נתונים נוספים שאינם מפורטים בטופס ההצטרפות ושאינם חלק מהליך החיתום הרפואי. תחילתו של החוזר נותרה ביום 1 ביוני 2017.

2.4.2.2.6 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי, אשר מתקן ומבטל את החוזר הקיים בנושא, ומחיל את הוראות החוזר גם על קופת גמל להשקעה. תחילתו של החוזר ביום הפרסום.

ביום 1 בפברואר 2017 פרסם תיקון לחוזר שעניינו דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי, במסגרתו נערכו תיקונים לעניין מתכונת דוח שנתי מקוצר למבוטח בביטוח חיים ואובדן כושר עבודה שאינו כולל רכיב חיסכון (בקשר להוראות מעבר לשנת 2015), וכן לעניין אישור מס המצורף לדוח השנתי המקוצר. החוזר חל לגבי מוצרי החיסכון הפנסיוני וביטוח חיים שהיו בתוקף במהלך התקופה שבגינה מתבצע הדוח, כולה או חלקה, ותחילתו בדוח השנתי לעמית בגין שנת 2016.

2.4.2.2.7 ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו כללים לתפעול מוצר פנסיוני, הקובע הוראות לעניין דיווח סוכן ביטוח פנסיוני לגוף המוסדי, באמצעות ממשק דמי סליקה בדבר הצורך להפחית את דמי הניהול לעמית עקב קבלת דמי סליקה על-ידי הסוכן, לעניין אופן ביצוע ההפחתה והצגת המידע לעמית, ולעניין הפחתת עמלת ההפצה לסוכן. הוראות החוזר יחולו החל מיום 1 בינואר 2017.

ביום 1 בינואר 2017 פרסם הממונה תיקון נוסף לחוזר כללים לתפעול מוצר פנסיוני, אשר דוחה את מועד העברת הדיווח על דמי הסליקה ששולמו לסוכן בשל חודשים ינואר-דצמבר 2016 ליום 1 ביולי 2017, ואת מועד הפחתת דמי הסליקה שדווחו כאמור, ליום 15 באוגוסט 2017. עוד קובע החוזר, כי הדיווח לעמיתים בגין החזר סכום ההפחתה יבוצע במסגרת מכתב נלווה לדיווח בגין הרבעון השלישי של שנת 2017, וכי ביום ה-15 ביולי 2017 יעביר הסוכן דיווח על דמי סליקה ששולמו לו בשל חודשים ינואר-יוני 2017.

2.4.2.2.8 ביום 13 במרס 2016 פרסם הממונה חוזר הקובע הוראות לעניין בחירת קופת ברירת מחדל ואת התנאים הנדרשים מחברה מנהלת של קופת גמל המצרפת עמיתים בהתאם להוראות סעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל. במסגרת החוזר נקבע כי צירוף לקופת גמל ייעשה בבחירה אקטיבית של העובד בקופת הגמל או באמצעות המעסיק לקופת גמל שנבחרה על ידו בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל וככל שלא נבחרה על ידי העובד קופת גמל ולא נבחרה על ידי המעסיק קופת גמל בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל, יצרף המעסיק את העובד לקופת הגמל שתבחר על ידי הממונה. עוד קובע החוזר כי דמי הניהול שיוצעו על ידי קרנות הפנסיה הנבחרות יהיו בתוקף למשך 10 שנים ממועד ההצטרפות לקרן. קרנות הפנסיה ייבחרו על ידי הממונה אחת לשלוש שנים החל מיום 1 בספטמבר 2016. בנוסף, נקבע כי בחירת קופת ברירת מחדל על ידי מעסיק או ארגון עובדים תיעשה לפי הליך תחרותי בהתאם לקריטריונים

שנקבעו על ידה. הסדרי ברירת מחדל קיימים יישארו בתוקף עד מרס 2019 לכל המאוחר. בטיטות תיקון לחוזר העברת כספים לקופות גמל מיום 1 בפברואר 2017 נקבע כי הוראת המעבר כאמור לעניין הסדרי ברירת מחדל קיימים, תתקיים רק אם שיעורי דמי הניהול שנקבעו בהסכם או נגבים מכוחו אינם עומדים על שיעורי דמי הניהול המרביים הקבועים בהוראות הדין.

בעקבות פרסום החוזר, הוגשה ביום 21 באפריל 2016 עתירה לבג"צ מטעם התאחדות חברות הביטוח למתן צו על תנאי וצו ביניים. הטענות שנטענו מטעם התאחדות חברות הביטוח לא התקבלו במסגרת פסק הדין שניתן בעתירה אולם נקבע בהתאם להסכמת הממונה בנושא כי קרנות הפנסיה שיבחרו על ידי הממונה בהליך התחרותי הראשון, ייבחרו אחת לשנתיים במקום אחת לשלוש שנים. בעקבות פסק הדין כאמור פרסם הממונה תיקון לחוזר וכן את ההנחיות החדשות לעניין הליך קביעת קרנות ברירת המחדל.

ביום 1 באוגוסט 2016 פרסם הממונה כי הקרנות שנבחרו הינן קרן הפנסיה של מיטב דש גמל ופנסיה בע"מ אשר תגבה דמי ניהול בשיעור של 0.01% מהצבירה ו- 1.31% מההפקדות וקרן הפנסיה של הלמן אלדובי קופות גמל ופנסיה בע"מ אשר תגבה דמי ניהול בשיעור של 0.001% מהצבירה ו- 1.49% מההפקדות. בהתאם להוראות החוזר, קרנות הפנסיה החלו לשמש כקרנות ברירת מחדל נבחרות ביום 1 בנובמבר 2016.

יישום החוזר עלול להשפיע על דמי הניהול הנגבים מעמיתים. בשלב זה אין ביכולת החברה להעריך את ההשפעה הכוללת של יישום חוזר זה.

ביום 1 בפברואר 2017 פרסם הממונה טיטות תיקון לחוזר הוראות לעניין בחירת קופת גמל, המציעה לקבוע כי תשלומים שהופקדו לחשבון חברה מנהלת בשל עובד שלא מילא טופס הצטרפות ושהתשלומים בגינו לא הועברו מכח הסכם ברירת מחדל בהתאם לקבוע בחוזר, יושבו למעסיק באופן מיידי. כמו כן, מוצע לקבוע כי החרגת הוראות הטיטה לגבי הסכם ברירת מחדל שהיה בתוקף במועד פרסומו של החוזר ועד לתום תקופת ההסכם אך לא יאוחר מיום 31 במרץ 2019, תחול רק אם שיעורי דמי הניהול שנקבעו בהסכם כאמור או נגבים מכוחו לגבי עובד מסוים, אינם שיעור דמי הניהול המרביים הקבועים בהוראות הדין.

2.4.2.3 טיטות חוזרים

2.4.2.3.1 ביום 2 באפריל 2017 פרסם הממונה טיטות תיקון לחוזר דמי ניהול במכשיר החיסכון הפנסיוני, המציעה לקבוע כי גוף מוסדי יהיה רשאי להציע דמי ניהול הנמוכים משיעור או מסכום דמי הניהול המרביים הקבועים לפי דין רק אם ההצעה האמורה תהיה תקפה במהלך שבע שנים לפחות, וכן הוראות המציעות לשנות את אפשרויות העלאת דמי ניהול לפני תום תקופת ההנחה בדמי ניהול ואת אופן ומועד ההודעה על העלאה כאמור.

2.4.2.3.2 ביום 2 באפריל 2017 פרסם הממונה טיטות חוזר שעניינה הוראות בדבר תכניות ביטוח חיים אגב הלוואה לדיור, המציעה לקבוע תנאים שייכללו בתכניות ביטוח חיים למשכנתא, כך שלאורך תקופת הלוואה תתקיים התאמה בין הכיסוי הביטוחי הנרכש לבין הלוואה עבורה נרכש הכיסוי כבטוחה. לשם כך מוצע להקים ממשק דיווח ממוחשב בין חברות הביטוח לבין הבנקים שישמש להעברת נתונים עדכניים לגבי יתרת הלוואה.

2.4.2.3.3 ביום 1 במרץ 2017 פורסמה טיטות חוזר שעניינה משיכת כספים מקופת גמל, אשר מטרתה לקבוע הוראות לעניין הליך הטיפול בבקשה למשיכת כספים שלא בדרך של קצבה, ובכלל זה לעניין הטפסים והמסמכים הנדרשים מהעמית, לעניין משך הטיפול בבקשה (לרבות טיפול בבקשה שאינה תקינה), ולעניין אופן הגשת בקשה למשיכת כספים.

2.4.2.4 טיטות עמדת ממונה

ביום 1 בינואר 2017 פרסם הממונה טיטות עמדת ממונה שעניינה גביית דמי ניהול בהלוואות, המציעה להבהיר כי גבייה של דמי טיפול מלווה ספציפי, בקשר להוצאות שנגרמו מהקמת הלוואה

או מהטיפול בה, אסורה בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, שכן היא מהווה קבלת טובת הנאה בקשר עם ניהול כספי החוסכים מעבר להוצאות ודמי טיפול שנקבעו בחוק. זאת, לרבות במקרה שבו לווה משלם כספים בעצמו, ישירות לצד שלישי הנותן שירותים לגוף המוסדי. לפיכך הטייטה מורה כי גופים מוסדיים יחדלו מגביית כספים עבור העמדת הלוואות מכל סוג או עבור הטיפול בהן, ולא יאפשרו גביית כספים אלו על ידי צד שלישי.

2.4.3 תחום ביטוח בריאות

2.4.3.1 הוראות דין

2.4.3.1.1 ביום 28 במרץ 2017 פורסם ברשומות חוק חוזה הביטוח (תיקון מס' 9), התשע"ז-2017, במסגרתו נקבע כי על בית המשפט לפסוק, בגין תביעות מכוח ביטוח סיעודי במקרה בו לא שולמו על ידי המבטח תגמולי הביטוח שאינם שנויים במחלוקת בתום לב במועדים הקבועים בחוק, ריבית מיוחדת מינימלית בשיעור של פי עשרה מהריבית הקבועה בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, למעט אם החליט להפחיתה מטעמים מיוחדים שירשמו. הוראות התיקון יחולו על תביעות שהוגשו לבית המשפט ביום הפרסום ואילך.

2.4.3.1.2 ביום 20 במרץ 2017 פרסם הממונה טיוטת הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים)(תיקון), התשע"ז-2017, במסגרתה מוצע לתקן את תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים), תשע"ו - 2015 ולקבוע, בין היתר, כי המועד שעד אליו יהיה רשאי מבוטח זכאי להצטרף לביטוח הסיעודי הקבוצתי לחברי קופת חולים ללא בדיקה של מצבו הרפואי, יוארך עד ליום 31 בדצמבר 2017, וכן כי על מנת לאפשר לחיילים ולמשרתי קבע רצף ביטוחי בתקופת שירותם יתאפשר צירופו מחדש של חבר קופת חולים שבוטל רישומו בקופה החל מחודש יולי 2016 והוא לא נרשם לקופת חולים אחרת, לביטוח הסיעודי הנערך לחברי קופת חולים שבה היה רשום ללא בחינה של מצב רפואי קודם. בנוסף, מוצע במסגרת הטייטה להרחיב את הגדרת פעולת הניידות באופן שאי יכולתו של מבוטח לנוע ללא כיסא גלגלים תחשב כאי יכולתו לנוע באופן עצמאי וכן לקבוע, כי יינתן כיסוי גם למקרה ביטוח שאירע לראשונה ב-36 החודשים הראשונים לחייו של המבוטח.

2.4.3.2 חוזרים

2.4.3.2.1 ביום 21 במאי 2017 פורסם תיקון להוראות החוזר המאוחד לגבי ביטוח סיעודי אשר מטרתו לקבוע תנאים לחידוש פוליסות ביטוח סיעודי קבוצתיות, מתוך ראייה ארוכת טווח במטרה להבטיח כיסוי ביטוחי זמין לכל החיים, ובהם, כי תקופת הביטוח תהיה בין 5 ל-8 שנים, הפרמיה תהיה קבועה או מוגדלת וערכי סילוק יצברו עבור כל מבוטח בהתאם למועד הצטרפותו לראשונה לביטוח או מעת הגיעו לגיל 40, על פי בחירת חברת הביטוח (למעט אם הינו בן 70 ומעלה במועד השיווק לראשונה או החידוש של הפוליסה). בנוסף, במקרה של ביטול פוליסה או עזיבת המבוטח את הקבוצה, תהיה למבוטח זכות לעבור ברצף ביטוחי לפוליסה פרטית לביטוח סיעודי לכל החיים, ולמבוטח שהינו בן 40 לפחות במועד המעבר לפוליסה הפרטית הפרמיה לא תהיה גבוהה יותר מהפרמיה האחרונה בביטוח הקבוצתי (בעניין זה נקבעו הוראות מעבר שיחולו עד לסוף שנת 2027 וכן הוראות נפרדות לבני 70 ומעלה), וכן כי בעת חידוש פוליסה בחברת ביטוח אחרת תעביר חברת הביטוח הקודמת לחברת הביטוח החדשה את הרזרבה שנצברה עבור כל מבוטח בגין הפרמיה המיועדת לכיסוי סיכון עתידי ששולמה מראש.

2.4.3.2.2 ביום 1 בינואר 2017 פורסם חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד – ביטוח נסיעות לחו"ל, הקובע הוראות לניסוח תכנית ביטוח נסיעות לחו"ל ואופן שיווקה, ובהן הוראות לעניין התאמת סכומי הביטוח ליעד הנסיעה; מבנה תכנית הביטוח (רובד ביטוחי בסיסי והרחבות); תנאי כיסוי מינימליים, וכן חובת חברת הביטוח להביא לידיעת המועמד לביטוח

כי הרובד הבסיסי אינו מכסה הוצאות רפואיות בחו"ל שנובעות ממצב רפואי קודם, ולהציע לו לרכוש הרחבה להחמרה של מצב רפואי זה. כמו כן, נקבע כי לא ניתן לכלול בתנאי הפוליסה וחריגיה תנאים שיכולה הייתה החברה לבררם בתהליך המכירה, וכי חובה על החברה להאריך את תקופת הביטוח למבוטח אשר כרת חוזה ביטוח לתקופה קצרה מתקופת הביטוח המקסימאלית. החוזר יחול על פוליסות נסיעות לחו"ל שיימכרו או יחודשו החל ביום 1 באוגוסט 2017.

2.4.3.3 טיוטות חוזרים

2.4.3.3.1 ביום 2 באפריל 2017 פרסם הממונה טיוטת תיקון לחוזר חוזר המאוחד- שער 6, חלק 3, פרק 5- ביטוח סיעודי", המציעה לקבוע הוראות ליישוב תביעות בביטוח סיעודי, לרבות החובה ליישב תביעת סיעוד בתום לב, בענייניות, במקצועיות, ושקיפות, בהוגנות ובאופן שישמור על כבוד המבוטח. במסגרת הטיטה, מוצע לקבוע, בין היתר, הגבלה על דרישות מידע ממבוטח אם חברת ביטוח יכולה להשיג את המידע באמצעות טופס ויתור סודיות; מינוי נציג שירות אישי שיהיה איש קשר מול המבוטח ויעדכן את המבוטח אם התקבלו טפסי התביעה במלואם; וכן לוחות זמנים לטיפול בתביעה ולקבלת המידע הנדרש ליישוב התביעה. כמו כן, הטיטה מציעה לקבוע הוראות לעניין ביצוע הערכת תפקוד של המבוטח (שתיעשה על ידי מעריך שיבחר באופן רנדומלי מרשימת מעריכים) ותיעודה, או הסתכמות על הערכת תפקוד שבוצעה על ידי גורם אחר, ערעור חברת ביטוח על הערכת תפקוד ומינוי ספק מכריע, התקשרות עם ספקי הערכות תפקוד לרבות לעניין אופן הרכבת רשימת ספקי הערכות התפקוד בחברת ביטוח, מספרם המינימלי ואיסור השפעה על שיקול דעתם, ועוד.

2.4.3.3.2 ביום 2 באפריל 2017 פרסם הממונה טיוטת תיקון לחוזר חוזר המאוחד- שער 6 חלק 3- ביטוח סיעודי", בה מוצע לקבוע, כי תקופת ההתקשרות בין חברת ביטוח לקופת חולים לעניין עריכת תכנית ביטוח סיעודי לחברי קופות חולים תוכל להיות ארוכה מ-8 שנים או להיעשות בתנאים אחרים מאלו הקבועים בחוזר, אם אישר זאת הממונה, וכן לדחות את מועד כניסתה לתוקף של ההוראה לפיה במשך תקופת הביטוח, חברת ביטוח תישא בסיכון הביטוחי הגלום בתכנית הביטוח בשיעור שלא יפחת מ-20%, ליום 1 בינואר 2019.

2.4.4 תחום ביטוח כללי

2.4.4.1 הצעת חוק

ביום 30 בינואר 2017 פורסמה הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש] (מס' 22), התשע"ז-2017, המציעה לקבוע כי מבטחים יוכלו להנפיק תעודת ביטוח באמצעים אלקטרוניים, ניתן יהיה להציג לשוטר העתק מתעודת הביטוח באמצעים אלקטרוניים וכן שמבוטח יהיה רשאי להוציא יותר מתעודת ביטוח אחת עבור אותו כלי רכב. כמו כן, מוצע לבטל את החובה להחזיר למבטח תעודת ביטוח שבוטלה ולהרחיב את המקרים בהם אין איסור להשתמש ברכב מנועי ללא פוליסה תקפה.

2.4.4.2 חוזרים

ביום 30 בנובמבר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד - הוראות בענף ביטוח דירה, המסדיר את ההוראות לעניין שרברבים וטיפול בנזקי מים. במסגרת החוזר נקבע כי מבוטח יהיה רשאי לבחור, בעת הצירוף לפוליסה, בין קבלת שירות על-ידי שרברב הסדר לבין קבלת שירות על ידי כל שרברב; הוראות לעניין ניהול רשימת שרברבים וכמות שרברבים בכל מחוז; אחריות חברת הביטוח על איכות התיקון והשירות, הוראות לעניין זמינות מתן השירות על ידי שרברב שבהסדר והוראות שיש לכלול בהסכם התקשרות עם שרברב.

ביום 2 באפריל 2017 פרסם הממונה חוזר המעדכן את החוזר ודוחה את מועד התחילה מיום 1 ביוני 2017 ליום 3 בספטמבר 2017.

2.5 תמצית נתונים מהדוחות הכספיים המאוחדים של הראל ביטוח

2.5.1 תמצית נתונים מהדוחות התוצאתיים המאוחדים של הראל ביטוח (באלפי ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	שינוי ב- %	תקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ	
2016		2016	2017
מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
4,300,357	23	1,018,139	1,248,431
888,326	36	189,872	257,700
15,255	-	(46,419)	206,860
15,093	-	(4,936)	7,575
33,914	39	3,798	5,281
64,262	-	(47,557)	219,716
סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
104,205	-	(41,460)	200,730
מגזר ביטוח כללי			
2,949,193	5	716,050	753,027
1,881,880	18	434,657	513,307
97,748	-	(47,763)	80,387
61,265	-	(54,396)	57,420
סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח כללי			
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
מגזר ביטוח בריאות			
4,163,232	8	996,156	1,077,471
3,998,631	9	952,303	1,036,045
143,991	24	23,915	29,662
140,288	(19)	22,689	18,388
סך הכל רווח ממגזר ביטוח בריאות			
סך כל הרווח הכולל ממגזר ביטוח בריאות			
פריטים שלא נכללו במגזרי הפעילות			
150,528	-	27,711	95,932
24,634	3	6,422	6,619
61,589	12	14,378	16,149
108,617	-	14,309	28,819
357,278	-	(61,378)	390,277
326,553	-	(18,021)	259,847
32,693	-	4,542	(32,038)
359,246	-	(13,479)	227,809
326,434	-	(18,374)	259,899
119	-	353	(52)
9%	-	(2%)	20%

תמצית נתונים מהמאזנים המאוחדים של הראל ביטוח (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרץ		
2016	שינוי ב- %	2016	2017	
80,904	9.8	76,004	83,425	סך המאזן
44,058	14.6	40,177	46,035	נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
21,717	6.8	21,153	22,598	השקעות פיננסיות אחרות
952	3.9	933	970	נכסים בלתי מוחשיים
4,631	(6.3)	4,848	4,542	נכסי ביטוח משנה
התחייבויות ביטוחיות (עתודות ביטוח ותביעות תלויות) בביטוח חיים				
39,498	14.6	35,939	41,186	בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
11,632	0.9	11,439	11,547	בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
9,528	(0.1)	9,725	9,715	בביטוח כללי
8,541	11.1	7,883	8,757	בביטוח בריאות (תלוי תשואה ו שאינו תלוי תשואה)
69,200	9.6	64,986	71,204	סה"כ התחייבויות ביטוחיות
4,072	16.2	3,699	4,300	הון עצמי המתייחס למחזיקי ההון של החברה

נכסים המנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרץ		
2016	שינוי ב- %	2016	2017	
44,058	14.6	40,177	46,035	עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
76,022	16.5	67,885	79,111	עבור עמיתי קופות גמל וקרנות פנסיה*
120,080	15.8	108,062	125,146	סה"כ נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה

* סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

2.6 נתונים נוספים אודות תוצאות הפעילות

הסך הכולל של הפרמיה המורווחת מעסקי הביטוח בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 3,079 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 2,730 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 13% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקר מעלייה בהפקדות החד פעמיות לחסכון.

הרווח הכולל, המורכב מרווח לאחר מס בתקופת הדוח בתוספת השינוי נטו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה ושינויים אחרים בהון העצמי, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 228 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות -

(א) עליה בדמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ- 55 מיליוני ש"ח מול סך של כ- 15 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

(ב) עדכון הריבית ברבעון המקביל אשתקד במגזר ביטוח כללי בהתאם להמלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד בעניין שיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעת עבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח - 1978 ("ועדת וינוגרד") בסך של כ- 150 מיליוני ש"ח לפני מס וסך של כ- 96 מיליוני ש"ח לאחר מס.

(ג) עלייה בריבית חסרת הסיכון בתקופת הדוח, אשר כתוצאה ממנה עדכנה הראל ביטוח את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם קטנו ההתחייבויות הביטוחיות בתקופת הדוח בסך של כ-46 מיליוני ש"ח לפני מס וסך של כ-30 מיליוני ש"ח לאחר מס למול גידול בהתחייבויות הביטוחיות ברבעון המקביל אשתקד בסך של כ-54 מיליוני ש"ח לפני מס, וסך של כ-35 מיליוני ש"ח לאחר מס (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

(ד) השפעות אלו קוזזו בחלקן בעיקר מהכנסות מסים שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ-31 מיליוני ש"ח בעקבות הורדת שיעור מס החברות.

הרווח הנקי הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ-260 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד של כ-18 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ-390 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד לפני מס של כ-61 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בתקופת הדוח הסתכמו ההכנסות מהשקעות נטו וההכנסות ממימון לסך של כ-1,087 מיליוני ש"ח, לעומת הכנסות כאמור בסך של כ-36 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקר מתשואות גבוהות יותר בנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה.

הוצאות המימון של החברה, שלא יוחסו למגזרי הפעילות, הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ-29 מיליוני ש"ח, לעומת הוצאות מימון בסך של כ-14 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאות המימון נובע בעיקר בשל אינפלציה שלילית בשיעור של 0.2% בתקופת הדוח לעומת אינפלציה שלילית בשיעור של 0.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

ההון העצמי של החברה ליום 31 במרץ 2017, המתייחס לבעלי המניות של החברה, מסתכם לסך של כ-4,300 מיליוני ש"ח, לעומת הון עצמי של כ-4,072 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. השינוי בהון העצמי נובע מרווח כולל המיוחס לבעלי המניות של החברה בסך של כ-228 מיליוני ש"ח.

לפרטים אודות דרישות ההון הרגולטורי מחברות הביטוח בקבוצה ומהחברות המנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, בהתאם לתקנות וחוזרי הפיקוח ראה באור 8 בדוחות הכספיים.

2.7 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

הרווח הכולל בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ-201 מיליוני ש"ח מול הפסד כולל של כ-41 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד כולל לרווח כולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות -

(א) עלייה בריבית חסרת הסיכון בתקופת הדוח, אשר כתוצאה ממנה עדכנה הראל ביטוח את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם קטנו ההתחייבויות הביטוחיות בתקופת הדוח בסך של כ-46 מיליוני ש"ח לפני מס וזאת למול גידול בהתחייבויות הביטוחיות ברבעון המקביל אשתקד בסך של כ-54 מיליוני ש"ח לפני מס (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

(ב) עליה בדמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ-55 מיליוני ש"ח מול סך של כ-15 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

(ג) גידול ברווח הכולל מפעילות קרנות הפנסיה וקופות הגמל מסך של כ-0.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד לסך של כ-13 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח, שנובע בעיקרו מהפרשה חד פעמית שנרשמה ברבעון המקביל אשתקד להשבת דמי ניהול לעמיתים בגמל במסגרת פרויקט הטיוב.

הרווח לפני מס במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ-220 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד לפני מס בסך של כ-48 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ביטוח חיים

2.7.1 סך הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח הסתכמו לכ- 1,248 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 1,018 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-23% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקר מעלייה בהפקדות החד פעמיות לחסכון. הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח היוו כ- 41% מכלל הפרמיות שהורווחו בקבוצה בתקופת הדוח.

הרווח הכולל בביטוח חיים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 188 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 42 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד כולל לרווח כולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות:

(א) עלייה בריבית חסרת הסיכון בתקופת הדוח, אשר כתוצאה ממנה עדכנה הראל ביטוח את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם קטנו ההתחייבויות הביטוחיות בתקופת הדוח בסך של כ-46 מיליוני ש"ח לפני מס למול גידול בהתחייבויות הביטוחיות ברבעון המקביל אשתקד בסך של כ-54 מיליוני ש"ח לפני מס (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

(ב) עליה בדמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ- 55 מיליוני ש"ח מול סך של כ- 15 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

(ג) גידול במרווח הפיננסי ביחס לרבעון המקביל אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח חיים הסתכם בתקופת הדוח בכ- 207 מיליוני ש"ח מול הפסד לפני מס של כ- 46 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווחים מהשקעות, המוחזקות כנגד התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים, הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 832 מיליוני ש"ח, לעומת הפסדים מהשקעות בסך של כ- 24 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווחיות בביטוח חיים נגזרת, בעיקרה, מרווחי ההשקעה, המשפיעים על ההכנסות מדמי הניהול של נכסי ההתחייבויות תלויות התשואה ועל המרווח הפיננסי מהשקעות כספי התחייבויות שאינן תלויות תשואה. דמי הניהול והמרווח הפיננסי מחושבים בערכים ריאליים. הגידול נובע בעיקר מתשואות גבוהות יותר בנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה.

בתקופת הדוח הסתכמו הפדיונות לסך של כ- 303 מיליוני ש"ח, והיוו כ- 2.7% מהעתודה הממוצעת בביטוח חיים, לעומת פדיונות בסך של כ- 251 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, שהיוו כ- 2.4% מהעתודה הממוצעת אשתקד.

סך עתודות ביטוח החיים ליום 31 במרץ 2017 הסתכמו לכ- 52.7 מיליארדי ש"ח.

פוליסות תלויות תשואה:

**פוליסות שהוצאו בשנים
1991 - 2003**

1-3.2016 (באחוזים)	1-3.2017 (באחוזים)	
0.67	2.05	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
0.46	1.63	תשואה ריאלית לאחר תשלום דמי ניהול
(0.24)	1.84	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(0.46)	1.43	תשואה נומינלית לאחר תשלום דמי ניהול

להלן שיעורי התשואה בפוליסות תלויות תשואה - מסלול כללי:

**פוליסות שהוצאו החל משנת
2004**

1-3.2016 (באחוזים)	1-3.2017 (באחוזים)	
0.36	1.96	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
0.09	1.70	תשואה ריאלית לאחר תשלום דמי ניהול
(0.55)	1.75	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(0.81)	1.49	תשואה נומינלית לאחר תשלום דמי ניהול

אומדן סכום רווחי ההשקעות ודמי הניהול, הנכללים בדוחות רווח והפסד המאוחדים, אשר נזקפו לזכות או לחובת המבוטחים בפוליסות תלויות תשואה והמחושבים בהתאם להנחיות שקבע המפקח, על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח הממוצעות, הוא (במיליוני ש"ח):

1-3.2016	1-3.2017	
(182)	539	רווחים (הפסדים) לאחר דמי ניהול
84	132	סך דמי ניהול

קרנות פנסיה

2.7.2 היקף הנכסים המנוהלים על ידי קרנות הפנסיה ליום 31 במרץ 2017 הסתכם בכ- 46.6 מיליארדי ש"ח, לעומת כ- 38.1 מיליארדי ש"ח ליום 31 במרץ 2016, גידול של כ- 22% ולעומת היקף נכסים בסך של כ- 44.3 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016, גידול של כ-5%. הגידול ביחס לשנה קודמת נובע בעיקר מהפקדות שוטפות.

דמי הגמולים שנגבו על-ידי קרנות הפנסיה של הקבוצה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 1,607 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 1,403 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-14%.

סך הנכסים של קרנות הפנסיה ודמי הגמולים המופקדים בהן אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

סך ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 73 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 65 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-11%.

סך ההוצאות בגין ניהול קרנות הפנסיה הסתכמו לסך של כ- 67 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 62 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח הכולל לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 5 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 5 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים אודות סיום ההתקשרות למתן שירותי תפעול על-ידי הראל שירותי ניהול קרנות פנסיה לבין נתיב קרן פנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ ראה באור 9 לדוחות הכספיים.

בתקופת הדוח נרשמו תשואות חיוביות במרבית אפיקי ההשקעה בשוק ההון. שיעור התשואה הנומינלית שהשיגה קרן הפנסיה החדשה "הראל פנסיה" בתקופת הדוח הינו 1.83%.

קופות גמל

2.7.3 נכון למועד הדוח, תחת החברות המנהלות של קופות הגמל בקבוצה קיימות 11 קופות גמל (קופות גמל, קרנות השתלמות, קופות מרכזיות ואישיות לפיצויים, קופת גמל לדמי מחלה וקופה לפנסיה תקציבית). בחלק מקופות הגמל מספר מסלולי השקעה, לבחירת העמית. סך הכל מפעילה הקבוצה, נכון ליום 31 במרץ 2017, במסגרת קופות הגמל כאמור 45 מסלולים.

היקף הנכסים המנוהלים בקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, ליום 31 במרץ 2017, הסתכם לסך של כ- 32.5 מיליארדי ש"ח, לעומת סך של כ-29.8 מיליארדי ש"ח ליום 31 במרץ 2016, גידול של כ- 9%, ולעומת סך של כ- 31.7 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

הנכסים ודמי הגמולים של קופות הגמל אינם נכללים בדוחות המאוחדים של החברה.

ההכנסות מדמי ניהול, שנגבו מקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 53 מיליוני ש"ח למול כ- 41 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-29%. הגידול בדמי הניהול נובע בעיקר מהפרשה חד פעמית שנרשמה בתקופה מקבילה אשתקד להשבת דמי ניהול לעמיתים במסגרת פרויקט הטיוב. השפעה זו קווצה בחלקה בשל שחיקה בשיעור דמי הניהול.

ההוצאות בקופות הגמל הסתכמו לסך של כ- 46 מיליוני ש"ח בדומה להוצאות בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח הכולל לפני מס של החברות המנהלות קופות גמל, הנכלל בדוח הרווח והפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 8 מיליוני ש"ח, מול הפסד כולל בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד לרווח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, נובע בעיקרו מהפרשה חד פעמית שנרשמה בתקופה מקבילה אשתקד להשבת דמי ניהול לעמיתים במסגרת פרויקט הטיוב. השפעה זו קווצה בחלקה בשל שחיקה בשיעור דמי הניהול.

סך הרווח לפני מס של פעילות קופות הגמל, הנכלל בדוח הרווח והפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 8 מיליוני ש"ח, מול הפסד לפני מס בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הצבירה נטו (ללא רווחי השקעות) בקופות הגמל בתקופת הדוח הייתה חיובית והסתכמה לסך של כ- 360 מיליוני ש"ח, לעומת צבירה חיובית של כ- 199 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.8 ביטוח בריאות

הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר ביטוח בריאות הסתכם בתקופת הדוח בכ- 1,077 מיליוני ש"ח, מול סך של כ- 996 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-8%. הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר ביטוח בריאות מהווה בתקופת הדוח כ- 35% מכלל הפרמיות שהורווחו בקבוצה.

הרווח הכולל במגזר ביטוח בריאות הסתכם בתקופת הדוח לכ- 18 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס במגזר ביטוח בריאות בתקופת הדוח מסתכם בכ- 30 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך כ- 24 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך התשלומים והשינוי בהתחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח במגזר ביטוח בריאות בתקופת הדוח הסתכם לכ- 857 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 705 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-22% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בהתחייבויות הביטוחיות כולל את רווחי ההשקעה שנוקפו לתכנית לביטוח סיעודי קבוצתי שבה מרבית הסיכון הביטוחי מוטל על התכנית עצמה, בסך של כ- 40 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח, מול סך של כ- 0.4 מיליוני ש"ח שנוקפו בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9 ביטוח כללי

הרכב הפרמיות ברוטו והרווח בפעילות הביטוח הכללי לתקופת הדוח, לפני מסים, על פי ענפי הביטוח הכלולים בביטוח הכללי, הינו כדלקמן (באלפי ש"ח):

פרמיות ברוטו				
שנת 2016	שינוי ב-%	1-3.2016	1-3.2017	
491,079	15.8	184,731	213,935	רכב חובה
780,015	(13.5)	251,637	217,631	רכב רכוש
945,618	6.9	239,177	255,681	ענפי רכוש ואחרים
849,897	5.1	290,658	305,560	ענפי חבויות אחרים
(17,504)	(54.7)	(5,486)	(2,484)	ביטוח אשראי ומשכנתאות*
3,049,105	3.1	960,717	990,323	סה"כ

* בניכוי סילוקים

רווח (הפסד) כולל לפני מסים				
שנת 2016	שינוי ב-%	1-3.2016	1-3.2017	
(25,704)	-	(32,058)	14,369	רכב חובה
10,431	-	596	5,927	רכב רכוש
74,213	-	8,317	22,591	ענפי רכוש ואחרים
(53,031)	-	(50,213)	477	ענפי חבויות אחרים
55,356	(25.9)	18,962	14,056	ביטוח אשראי ומשכנתאות
61,265	-	(54,396)	57,420	סה"כ

להלן השינוי בכמות הפוליסות במונחי חשיפה * :

	1-3.2016	1-3.2017	
	(6%)	13%	רכב חובה
	(19%)	3%	רכב רכוש
	7%	9%	ענפי רכוש ואחרים
	4%	2%	ענפי חבויות אחרים

* פעילות ביטוח כללי מאופיינת בפוליסות לתקופה של עד שנה. לאור אופיין של הפוליסות, כמות מהווה מכפלה של מספר הפוליסות בתקופת הפוליסה במהלך השנה. משמע, אם בוצע חיתום לפוליסה לתקופה הקצרה משנה, היא מוכפלת בחלק היחסי של התקופה, כך שפוליסה לחצי שנה מהווה חצי יחידה.

הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 990 מיליוני ש"ח, מול כ- 961 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 3%.

הפרמיות ברוטו במגזר ביטוח כללי בגין עסקת עובדי המדינה הסתכמו ברבעון הנוכחי לסך של כ- 17 מיליוני ש"ח, לעומת פרמיות ברוטו בסך של כ- 74 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בנטרול הפרמיות כאמור, גדלו הפרמיות בתקופת הדוח בשיעור של כ- 10% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקר ממספר עסקאות גדולות.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 727 מיליוני ש"ח מול כ- 716 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 2%.

הרווח הכולל בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 57 מיליוני ש"ח מול הפסד כולל של כ- 54 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהשפעת פרסום המלצות ועדת וינוגרד כך ששיעור הריבית עודכן ל-2% ובעתיד בהתאם לשיעור הריבית הממוצע של אג"ח ממשלתי בהתאם לקבוע בתקנות וזאת במקום שיעור של 3%. בעקבות האמור, הגדילה הראל ביטוח ברבעון המקביל אשתקד את ההתחייבויות הביטוחיות בשייר בסך של כ- 150 מיליוני ש"ח לפני מס על מנת לשקף אומדן עדכני של החוזרים הצפויים שיהיה על הראל ביטוח לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה וחבויות (לרבות מל"ל).

הרווח לפני מס בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 80 מיליוני ש"ח מול הפסד בסך של כ- 48 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9.1 רכב רכוש

בביטוח רכב רכוש הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 218 מיליוני ש"ח מול פרמיות ברוטו בסך של כ- 252 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 14%. הקיטון בפרמיות נובע בעיקרו מהקדמת מועד חידוש עסקת עובדי מדינה בחודש דצמבר 2016 והכללת הפרמיות ברוטו בגין שנת 2017 בשנת 2016.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 210 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 246 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 15%, כמוסבר לעיל.

הרווח הכולל בביטוח רכב רכוש הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 6 מיליוני ש"ח מול רווח כולל בסך של כ- 1 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח הכולל נובע בעיקר משיפור בתוצאות החיתומות.

הרווח לפני מס בביטוח רכב רכוש הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 8 מיליוני ש"ח מול רווח בסך של כ- 1 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

ביום 18 בספטמבר 2016 נמסר להראל ביטוח על זכייתה במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר ("החשכ"ל") בכ-7% מהיקף ביטוחי רכב רכוש חובה של עובדי מדינה לשנת 2017. לתוצאות המכרז כאמור לא צפויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הראל ביטוח.

2.9.2 רכב חובה

בביטוח רכב חובה הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 214 מיליוני ש"ח מול פרמיות ברוטו בסך של כ- 185 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 16%. הגידול נובע בעיקר מעלייה בתעריף, וכן מגידול בפרמיה במספר קולקטיבים, ומנגד, קיטון בפרמיות בגין עסקת עובדי מדינה, עקב הקדמת מועד החידוש של השנה הנוכחית לחודש דצמבר 2016 והכללת הפרמיה ברוטו בגין שנת 2017 בשנת 2016.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 213 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 184 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, כמוסבר לעיל.

הרווח הכולל בביטוח רכב חובה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 14 מיליוני ש"ח מול הפסד כולל בסך של כ- 32 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהשפעת המלצות ועדת וינוגרד בתקופה המקבילה אשתקד אשר בעקבותיהן הגדילה הראל ביטוח את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 100 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על הראל ביטוח לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה (לרבות מ"ל). השפעה זו קוזה בחלקה מהתפתחות חיובית ברבעון המקביל אשתקד באומדן התביעות התלויות בגין שנים קודמות.

הרווח לפני מס בביטוח רכב חובה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 24 מיליוני ש"ח מול הפסד לפני מס של כ- 29 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מאחר שבעל רכב חייב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, בעלי רכב (בדרך כלל אופנועים) שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות ה"פול" (המאגר הישראלי לביטוח רכב). ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר. כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול", וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול", על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה בשנה שחלפה.

במכתב מאת מנכ"ל ה"פול" נקבע חלקה הזמני של הראל ביטוח בדמי הביטוח נטו לשנת 2017, בשיעור של 9.7% (מול 10.1% שהיה חלקה של החברה לשנת 2016).

ביום 18 בספטמבר 2016 נמסר להראל ביטוח על זכייתה במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר ("החשכ"ל") בכ-7% מהיקף ביטוחי רכב רכוש חובה של עובדי מדינה לשנת 2017. לתוצאות המכרז כאמור לא צפויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הראל ביטוח.

2.9.3 ענפי חבויות ואחרים

בביטוח חבויות ואחרים הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 306 מיליוני ש"ח, מול פרמיות ברוטו בסך של כ- 291 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 5%.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 234 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 218 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 7%.

הרווח הכולל בביטוח חבויות ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 0.5 מיליוני ש"ח מול הפסד כולל בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהשפעת המלצות ועדת וינוגרד בתקופה המקבילה אשתקד אשר בעקבותיהן הגדילה הראל ביטוח את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על הראל ביטוח לשלם בגין תביעות בביטוחי חבויות (לרבות מ"ל).

הרווח לפני מס בביטוח חבויות אחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 12 מיליוני ש"ח מול הפסד לפני מס בסך של כ- 47 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9.4 ענפי רכוש ואחרים

בביטוח רכוש ואחרים הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 256 מיליוני ש"ח מול פרמיות בסך של כ- 239 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 7%.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 73 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 72 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 1%.

הרווח הכולל בביטוח רכוש ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 23 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווח הכולל נובע בעיקר משיפור בתוצאות החיתומיות, עקב נזקי חורף חריגים בתקופה המקבילה אשתקד וכן מגידול ברווח מפעילות ערבויות חוק מכר.

הרווח לפני מס בביטוח רכוש ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 23 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח לפני מס בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9.5 ענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא

בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכמו הפרמיות שהורווחו בשייר בתקופת הדוח לסך של כ- 5 מיליוני ש"ח מול פרמיות שהורווחו בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בענף ביטוח זה לא קיימים ל- EMI הסכמי ביטוח משנה.

הרווח הכולל בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 14 מיליוני ש"ח מול רווח כולל בסך של כ- 19 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח הכולל נובע בעיקר מאינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 13 מיליוני ש"ח מול רווח לפני מס בסך של כ- 19 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.10 מסים על ההכנסה

סכום המסים על ההכנסה בתקופת הדוח הסתכם להוצאות בסך של כ- 130 מיליוני ש"ח מול הכנסות מיסים על הכנסה בסך של כ- 43 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בתקופה המקבילה אשתקד נכללו הכנסות מיסים בסך של כ- 31 מיליוני ש"ח בעקבות הורדת שיעור מס החברות.

2.11 נזילות ומקורות מימון

2.11.1 תזרים מזומנים

סך תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות שוטפת הסתכם בתקופת הדוח לכ- 17 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בכ- 50 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון ותנודות בשער החליפין הסתכמו בכ- 159 מיליוני ש"ח. התוצאה של כל הפעילות הנ"ל מתבטאת בגידול ביתרות המזומנים בסך של כ- 92 מיליוני ש"ח.

2.11.2 מימון הפעילות

ככלל, החברה והחברות הבנות שלה מממנות את פעילותן השוטפת ממקורותיהן העצמאיים. לאור דרישות ההון החלות על החברה והחברות הבנות של החברה שהינן מבטח, ובהתאם לתקנות ההון, ההון הרגולטורי הנדרש ממבטח יכול להיות מורכב מהון ראשוני, הון ראשוני מורכב, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב.

לעניין הנפקת סדרות אגרות חוב (סדרות ט' - י') של הראל הנפקות בדרך של הרחבת סדרה, אשר תמורתן הוכרה כהון משני מורכב של החברה - ראה באור 6(ג)(4)(2) בדוחות הכספיים.

3 היבטי ממשל תאגידי

3.1 נושאי משרה

- 3.1.1 ביום 12 בינואר 2017 הודיע מר רוני אגסי, אשר כיהן, בין היתר כמנכ"ל הראל השקעות וראש חטיבת כספים ומשאבים בחברה, על סיום כהונתו בקבוצה.
- 3.1.2 ביום 22 בינואר 2017 אישר דירקטוריון הראל השקעות כי מר מישל סיבוני, אשר כיהן כמנכ"ל משותף של הראל השקעות עד ליום 31 בדצמבר 2015 ומכהן כמנכ"ל הראל ביטוח, יחליף את מר רוני אגסי בתפקיד מנכ"ל הראל השקעות וזאת החל ממועד סיום כהונתו של מר אגסי בתפקיד. מר סיבוני החל את כהונתו כמנכ"ל הראל השקעות ביום 15 באפריל 2017.
- 3.1.3 ביום 22 בינואר 2017 אישר דירקטוריון החברה את מינויו של מר אריק פרץ לתפקיד ראש חטיבת כספים ומשאבים בחברה במקומו של מר רוני אגסי אשר הודיע על סיום כהונתו. מר פרץ החל את כהונתו ביום 15 באפריל 2017.

3.2 דירקטוריון

- 3.2.1 מר דוד גרנות, אשר היה אמור לסיים כהונה של תשע שנים כדח"צ בחברה בתחילת שנת 2018, סיים את כהונתו בחברה ביום 22 במרץ 2017, וזאת בהמשך להודעתו לחברה, כי עקב העובדה שמתקרב המועד האחרון שלאחריו לא יוכל לכהן עוד כדח"צ בחברה, הוא מתמנה כדירקטור בתאגידי אחרים.
- 3.2.2 ביום 1 באפריל 2017 מר אודי ניסן החל את כהונתו כדירקטור חיצוני בחברה.

4 בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף עם המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרץ 2017 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

5 גילוי בקשר עם תרגיל IQIS5

על פי תרגיל IQIS5 שביצעו חברות הביטוח בקבוצה, בהתאם למשטר כושר הפרעון החדש Solvency II, שבכונת האוצר ליישם, ובהתחשב בהוראות המעבר, להראל ביטוח ול-EMI קיימים עודפי הון משמעותיים.

עודף ההון של הראל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2015, על בסיס מאוחד ולפני הוראות המעבר הינו בסך של כמיליארד ש"ח, ובהתחשב בהוראות המעבר, מסתכם לסך של כ-1.7 מיליארד ש"ח. יודגש כי למודל במתכונתו הנוכחית רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך דרישות ההון ועודפי ההון המשתקפים ממנו עשויים להיות שונים במועד היישום בפועל.

תרגיל IQIS5 משקף להראל ביטוח, יחס כושר פרעון ליום 31 בדצמבר 2015, בשיעור של כ-122% כשהוא מחושב כולל הוראות מעבר ויחס כושר פרעון בשיעור של כ-113% כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר.

ביום 7 בפברואר 2017 פרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון נוסח מעודכן של הוראות ליישום משטר כושר פירעון חדש המבוסס על הוראות Solvency II באירופה עם התאמות לישראל ("ההוראות המעודכנות"). ההוראות המעודכנות אושרו ב-22 במאי 2017 על-ידי ועדת הכספים של הכנסת (בכפוף לאפשרות דיון נוסף בוועדת הכספים) עם הארכה של תקופת המעבר לעניין עמידה בהון הנדרש לכושר פירעון בשלוש שנים נוספות, כלומר תקופת המעבר תסתיים ב-31 בדצמבר 2024 במקום ב-31 בדצמבר 2021. ההוראות המעודכנות מכילות שלושה נספחים כדלהלן: (א) הוראות לעניין מאזן כלכלי; (ב) הוראות לעניין הון עצמי של חברת ביטוח; (ג) הוראות לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR) ולעניין סף הון מינימלי (MCR). הראל ביטוח בצעה הערכה ראשונית ומקורבת של השפעת השינויים העיקריים במסמך המעודכן בהתייחס לחישוב שבוצע במסגרת IQIS5 למועד החישוב וזאת מבלי לבצע את החישוב במלואו, בהתאם להוראות המסמך המעודכן. להערכת הראל ביטוח, יישום של שינויים עיקריים אלה היה משפר את יחס כושר הפירעון שלה למועד החישוב בכ-17% בחישוב הכולל את הוראות המעבר ובכ-15% בחישוב ללא הוראות המעבר, כך שהיחס בחישוב מלא היה כ-139% (במקום 122% כפי שצוין לעיל) והיחס כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר היה כ-128% (במקום 113% כפי שצוין לעיל). דהיינו, יישום שינויים עיקריים אלה מביא לעודף הון כולל, ליום 31 בדצמבר 2015, על בסיס מאוחד ולאחר הוראות המעבר, של כ-2.7 מיליארד ש"ח.

הדירקטוריון מביע תודתו לעובדי החברה וסוכניה

עבור הישגי החברה

מישל סיבוני
מנכ"ל

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

24 במאי 2017

הצהרה

אני, מישל סיבוני, מצהיר כי :

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2017 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

מישל סיבוני

מנהל כללי

24 במאי 2017

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה

אני, אריק פרץ, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2017 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכך-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכך-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכך-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכך-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אריק פרץ

24 במאי 2017

מנהל חטיבת כספים ומשאבים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הראל חברה לביטוח בע"מ

תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 31 במרס 2017

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל חברה לביטוח בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של הראל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן: "הקבוצה"), הכולל את תמצית הדוח על המצב הכספי ביניים המאוחד ליום 31 במרס 2017 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, שינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון וההנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 "דיווח כספי לתקופות ביניים", וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידור, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר דרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 7א' לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין

רואי חשבון

24 במאי 2017

31 בדצמבר		31 במרס		
2016	2016	2017		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
951,766	933,239	969,968		נכסים
2,281	1,275	2,626		נכסים בלתי מוחשיים
2,148,647	2,056,910	2,224,498		נכסי מיסים נדחים
1,197,133	1,147,015	1,206,601		הוצאות רכישה נדחות
1,267,877	1,198,306	1,217,488		רכוש קבוע
1,411,903	1,367,422	1,408,452		השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,567,828	1,511,913	1,630,950		נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
4,631,117	4,847,923	4,542,457		נדל"ן להשקעה אחר
13,522	66,909	15,613		נכסי ביטוח משנה
1,259,182	1,161,011	1,259,843		נכסי מיסים שוטפים
1,282,945	1,196,777	1,288,729		חייבים ויתרות חובה
40,181,076	37,252,864	41,696,260		פרמיה לגבייה
				השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
				השקעות פיננסיות אחרות
7,111,740	7,430,682	7,334,064		נכסי חוב סחירים
11,788,304	10,905,531	12,304,763		נכסי חוב שאינם סחירים
803,740	786,841	821,174		מניות
2,013,275	2,030,338	2,137,986		אחרות
21,717,059	21,153,392	22,597,987		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
1,847,772	1,064,160	2,330,659		מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,423,559	1,045,015	1,033,022		מזומנים ושווי מזומנים אחרים
80,903,667	76,004,131	83,425,153		סך כל הנכסים
44,057,841	40,177,378	46,034,724		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים ליום (המשך)

31 בדצמבר		31 במרס		
2016	2016	2017	2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
				הון והתחייבויות
				הון
868,909	868,909	868,909		הון מניות ופרמיה על מניות
494,394	476,435	462,351		קרנות הון
2,708,643	2,353,886	2,968,542		עודפים
4,071,946	3,699,230	4,299,802		סך כל ההון המיוחס לבעלים של החברה
2,913	3,148	2,866		זכויות שאינן מקנות שליטה
4,074,859	3,702,378	4,302,668		סך כל ההון
				התחייבויות
25,633,590	25,264,666	25,854,483		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
43,566,006	39,720,903	45,349,815		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
734,419	677,273	732,196		התחייבויות מיסים נדחים
217,733	233,885	220,257		התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
9,936	8,805	11,862		התחייבויות מיסים שוטפים
2,725,706	2,698,324	2,894,455		זכאים ויתרות זכות
3,941,418	3,697,897	4,059,417		התחייבויות פיננסיות
76,828,808	72,301,753	79,122,485		סך כל ההתחייבויות
80,903,667	76,004,131	83,425,153		סך כל ההון וההתחייבויות

חגית ארגוב
מנהלת הכספים

מישל סיבוני
מנהל כללי

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במאי 2017.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2016	2016	2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
11,412,782	2,730,345	3,078,929	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,366,928	358,276	313,500	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,045,854	2,372,069	2,765,429	פרמיות שהורווחו בשייר
2,783,358	35,611	1,087,007	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
898,764	193,142	258,673	הכנסות מדמי ניהול
260,978	71,561	76,733	הכנסות מעמלות
13,988,954	2,672,383	4,187,842	סך כל ההכנסות
11,722,753	2,357,596	3,149,030	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
1,180,324	386,897	179,690	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
10,542,429	1,970,699	2,969,340	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
2,229,068	542,509	577,405	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
912,074	232,650	245,694	הוצאות הנהלה וכלליות
13,911	3,419	2,763	הוצאות אחרות
118,528	2,117	12,957	הוצאות מימון, נטו
13,816,010	2,751,394	3,808,159	סך כל ההוצאות
184,334	17,633	10,594	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
357,278	(61,378)	390,277	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
30,725	(43,357)	130,430	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
326,553	(18,021)	259,847	רווח (הפסד) לתקופה
326,434	(18,374)	259,899	מיוחס ל:
119	353	(52)	בעלים של החברה
326,553	(18,021)	259,847	זכויות שאינן מקנות שליטה
3.14	(0.18)	2.50	רווח (הפסד) לתקופה
			רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)

תמצית דוחות על הרווח (ההפסד) הכולל ביניים מאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2016	2016	2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
326,553	(18,021)	259,847	רווח (הפסד) לתקופה
פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד			
104,049	38,298	19,539	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(148,520)	(42,377)	(39,384)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
80,433	19,623	8,245	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(32,645)	(22,480)	(45,686)	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
(2,217)	*294	8,815	הטבת מס (מסים על הכנסה) המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
9,297	*6,381	13,128	הטבת מס המתייחסת לרכיבים אחרים של רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
10,397	(261)	(35,343)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד			
13,151	6,891	2,963	קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
10,478	(5,040)	-	מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
(1,333)	2,952	342	הטבת מס (מסים על הכנסה) בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
22,296	4,803	3,305	רווח כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
32,693	4,542	(32,038)	סך רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
359,246	(13,479)	227,809	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה
מיוחס ל:			
359,117	(13,843)	227,856	בעלים של החברה
129	364	(47)	זכויות שאינן מקנות שליטה
359,246	(13,479)	227,809	סך הרווח (הפסד) הכולל לתקופה

* לעניין סיווג מחדש ראה באור ג2.

מיוחס לבעלים של החברה								
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה	קרן תרגום של פעילות חוץ	קרן הון בגין שערך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)								
868,909	337,531	36,168	(39,576)	160,271	2,708,643	4,071,946	2,913	4,074,859
יתרה ליום 1 בינואר 2017								
סך הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
-	-	-	-	-	259,899	259,899	(52)	259,847
רווח (הפסד) לתקופה								
-	(2,790)	-	-	3,305	-	(32,043)	5	(32,038)
סך רווח (הפסד) כולל אחר								
-	(2,790)	-	-	3,305	259,899	227,856	(47)	227,809
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
868,909	334,741	36,168	(72,134)	163,576	2,968,542	4,299,802	2,866	4,302,668
יתרה ליום 31 במרס 2017								
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)								
868,909	303,796	37,261	(16,228)	144,698	2,615,486	3,953,922	2,784	3,956,706
יתרה ליום 1 בינואר 2016								
סך הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
-	-	-	-	-	(18,374)	(18,374)	353	(18,021)
רווח (הפסד) לתקופה								
-	15,827	-	-	8,029	(3,226)	4,531	11	4,542
סך רווח (הפסד) כולל אחר								
-	15,827	-	-	8,029	(21,600)	(13,843)	364	(13,479)
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון דיבידנד ששולם								
-	-	-	-	-	(240,000)	(240,000)	-	(240,000)
תשלומים מבוססי מניות								
-	-	(849)	-	-	-	(849)	-	(849)
868,909	319,623	36,412	(32,327)	152,727	2,353,886	3,699,230	3,148	3,702,378
יתרה ליום 31 במרס 2016								

מיוחס לבעלים של החברה								
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה	קרן תרגום של פעילות חוץ	קרן הון בגין שערך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
868,909	303,796	37,261	(16,228)	144,698	2,615,486	3,953,922	2,784	3,956,706
-	-	-	-	-	326,434	326,434	119	326,553
-	33,735	-	(23,348)	15,573	6,723	32,683	10	32,693
-	33,735	-	(23,348)	15,573	333,157	359,117	129	359,246
-	-	(1,093)	-	-	-	(1,093)	-	(1,093)
-	-	-	-	-	(240,000)	(240,000)	-	(240,000)
868,909	337,531	36,168	(39,576)	160,271	2,708,643	4,071,946	2,913	4,074,859

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)
 יתרה ליום 1 בינואר 2016
 סך רווח (ההפסד) הכולל לשנה רווח לשנה
 סך רווח (הפסד) כולל אחר
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה
 עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון
 תשלומים מבוססי מניות
 דיבידנד ששולם
 יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס			
2016	2016	2017		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	נספח	
1,341,559	97,034	94,597	א	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
40,513	7,482	(111,182)		לפני מיסים על הכנסה מס הכנסה שהתקבל (ששולם)
1,382,072	104,516	(16,585)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת
(126,864)	(32,251)	(25,018)		תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(128,083)	(23,877)	(41,613)		השקעה ברכוש קבוע
(66,939)	(4,719)	(12,542)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
216,552	83,427	23,390		השקעה בחברות מוחזקות
24,992	9,267	4,754		תמורה ממימוש השקעה בחברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
401	301	493		דיבידנד וריבית מחברה מוחזקת
(79,941)	32,148	(50,536)		תמורה ממימוש רכוש קבוע
				מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
207,413	-	247,052		תזרימי מזומנים מפעילות מימון
(54,889)	(24,615)	(24,716)		תמורת הנפקת כתבי התחייבות, נטו
(210,000)	-	-		פירעון כתבי התחייבויות נדחים והלוואות מתאגידים בנקאיים
(57,476)	(24,615)	222,336		דיבידנדים ששולמו
(12,533)	(42,083)	(62,865)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
1,232,122	69,966	92,350		השפעת התנודות בשער חליפין על יתרות המזומנים ושווי מזומנים עליה במזומנים ושווי מזומנים
2,039,209	2,039,209	3,271,331	ב	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
3,271,331	2,109,175	3,363,681	ג	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2016	2016	2017
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
326,553	(18,021)	259,847
(184,334)	(17,633)	(10,594)
(1,065,599)	263,964	(540,846)
(2,166)	46,567	65,963
36,998	75,779	26,334
(30,804)	(14,076)	(5,452)
(217,345)	(65,504)	(208,382)
96,582	(5,371)	(181,226)
(7,805)	10,087	5,772
(16,813)	10,964	(61,435)
68,094	19,986	18,020
111,232	25,553	30,411
855,313	486,389	220,893
4,225,594	380,491	1,783,809
203,313	(13,493)	88,660
(166,857)	(75,120)	(75,851)
(1,093)	(849)	-
30,725	(43,357)	130,430
(35,140)	(8,551)	(2,321)
(2,062,723)	(353,478)	(793,728)
(35,606)	(7,468)	(1,687)
1,000	1,000	-
(600,186)	(270,841)	(622,795)
(180,290)	(94,122)	(5,784)
(133,171)	(101,966)	(168,181)
128,264	(132,353)	140,216
(2,177)	(1,543)	2,524
1,015,006	115,055	(165,250)
1,341,559	97,034	94,597

נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על ההכנסה (1),(2),(3)

רווח (הפסד) לתקופה

פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

השקעות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון בגין התחייבויות פיננסיות, נטו

שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה

שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר

פחת והפחתות

רכוש קבוע

נכסים בלתי מוחשיים

שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

שינוי בנכסי ביטוח משנה

שינוי בהוצאות רכישה נדחות

הכנסות שכר בגין תשלום מבוסס מניות

הוצאות (הכנסות) מיסים על הכנסה

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:

השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

רכישת נדל"ן להשקעה

רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר

רכישת נדל"ן להשקעה

תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה

רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

פרמיות לגבייה

חייבים ויתרות חובה

זכאים ויתרות זכות

התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על הכנסה

(1) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה, הנובעים מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(2) במסגרת הפעילות השוטפת הוצגה ריבית שהתקבלה בסכום של 340 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 סכום של 308 מיליוני ש"ח ולשנת 2016 סכום של 1,374 מיליוני ש"ח) וריבית ששולמה בסכום של 4 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 סכום של 7 מיליוני ש"ח ולשנת 2016 סכום של 74 מיליוני ש"ח).

(3) במסגרת הפעילות השוטפת הוצג דיבידנד שהתקבל מהשקעות פיננסיות אחרות בסכום של 53 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 סכום של 33 מיליוני ש"ח ולשנת 2016 סכום של 191 מיליוני ש"ח).

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2016	2016	2017
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
966,875	966,875	1,847,772
1,072,334	1,072,334	1,423,559
2,039,209	2,039,209	3,271,331
1,847,772	1,064,160	2,330,659
1,423,559	1,045,015	1,033,022
3,271,331	2,109,175	3,363,681

נספח ב - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

נספח ג - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

באור 1 - כללי**הישות המדווחת**

הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה תושבת ישראל אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב אבא הלל סילבר 3, רמת גן.

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים של החברה ליום 31 במרס 2017, כוללת את אלה של החברה ושל החברות הבנות שלה, וכן את זכויות החברה בחברות כלולות (להלן: "הקבוצה"). החברה הינה בבעלות מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: "החברה האם"). מניות החברה האם רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים**א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים**

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים נערכה בהתאם ל- IAS 34, דיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם לדרישות הגילוי אשר נקבעו על ידי הממונה על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), ואינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות כספיים שנתיים מלאים. יש לקרוא אותה ביחד עם הדוחות הכספיים ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (להלן: "הדוחות השנתיים").

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 24 במאי 2017.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בהתאם ל- IFRS ובהתאם לחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות לרבות הנחות ואומדנים אקטואריים (להלן: "אומדנים"), אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית, על ערכם של נכסים והתחייבויות ועל סכומי הכנסות והוצאות. מובהר בזאת כי התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. האומדנים העיקריים הכלולים בדוחות הכספיים מבוססים על הערכות אקטואריות וכן על הערכות שווי חיצוניות.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות, לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ההערכות ושיקול הדעת, בהם השתמשה הנהלה לצורך יישום המדיניות החשבונאית בהכנת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים עקביים בעיקרם לאלה בהם השתמשה להכנת הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2016, ולמעט האמור להלן, לא חל שינוי בהנחות האקטואריות המשפיע באופן מהותי על העתודות. בקשר עם עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות וכן עם בדיקת נאותות העתודות (LAT), ראה גם באור 9.

ג. סיווג מחדש

בביאורים לדוחות כספיים ביניים המאוחדים אלו סווגו מחדש מספרי השוואה לשם עקביות וכדי לשקף את הוראות חוזר הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון מיום 1 בינואר 2017, בדבר "עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות כספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS)".

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

המדיניות החשבונאית של הקבוצה בתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים אלה, הינה המדיניות שיושמה בדוחות השנתיים.

א. תקנים חדשים שטרם אומצו**תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח**

התקן קובע עקרונות להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח (כולל חוזי ביטוח משנה) ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש עשוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש ישות תכיר ותמדוד התחייבות לכיסוי עתידי בגין קבוצות של חוזי ביטוח בהתאם לערך נוכחי מותאם לסיכון של תזרימי המזומנים העתידיים מהחוזים אשר מביא בחשבון את המידע הזמין על תזרימי המזומנים באופן עקבי עם נתונים נצפים בשוק; בתוספת (במקרה של התחייבות) או בניכוי (במקרה של נכס) הסכום המייצג את הרווח שטרם מומש מקבוצת החוזים (מרווח השירות החוזי). הכנסות בגין חוזי ביטוח, לכל תקופת דיווח, נגזרות משינויים בהתחייבות בגין כיסוי עתידי המתייחסים לרכיבים השונים של התמורה אותה דורשת חברת הביטוח בגין החוזה (כגון: עלויות רכישת חוזי ביטוח, התאמת הסיכון, ייחוס מרווח השירות החוזי לתקופה, צפי תביעות והוצאות לתקופה).

יחד עם זאת, ישות תוכל ליישם מודל מדידה פשוט יותר לגבי חוזי מסוימים (לדוגמא: חוזים עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) לפיו הסכום המיוחס לשירותים שטרם סופקו יימדד על ידי הקצאת הפרמיה על פני תקופת הכיסוי (the premium allocation approach).

התקן ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2021, עם אפשרות ליישום מוקדם. התקן ייושם באופן רטרואספקטיבי עם הקלות מסוימות במידה ויישום רטרואספקטיבי מלא אינו פרקטי.

החברה טרם החלה בבחינת ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

ב. עונתיות**1. ביטוח חיים ובריאות**

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שההפרשות לביטוחי חיים הנהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בעיקר בסוף השנה.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוח כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.

במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח.

באור 4 - מגזרי פעילות

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנוהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

ביצועי המגזר נמדדים בהתבסס על רווחי המגזר לפני מסים על ההכנסה. תוצאות עסקאות בינחברתיות מבוטלות במסגרת ההתאמות לצורך עריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים. הקבוצה פועלת במגזרים הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפים מחלות ואשפוז, תאונות אישיות, סיעוד ושיניים. הפוליסות הנמכרות במסגרת ענפי ביטוח אלה מכסות את מגוון הנזקים הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות, לרבות מצב סיעודי וטיפול שיניים. פוליסות ביטוחי בריאות מוצעות הן לפרטים והן לקולקטיבים.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר זה מורכב מחמישה תתי תחומים:

רכב רכוש: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות ביטוח בענף ביטוח רכב מנועי (להלן: "רכב רכוש"), המכסות נזקים הנגרמים לבעל רכב כתוצאה מתאונה ו/או גניבה ו/או את חבות בעל הרכב או הנהג לנזק רכוש שנגרם לצד שלישי בתאונה.

רכב חובה: כולל את פעילות הקבוצה בענף ביטוח לפי דרישת פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 (להלן: "רכב חובה"), המכסה נזקי גוף כתוצאה משימוש ברכב מנועי בהתאם לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.

ענפי חבויות אחרים: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות המכסות את חבות המבוטח כלפי צד שלישי (למעט כסוי חבויות בתחום רכב חובה כמתואר לעיל). במסגרת זו נכללים, בין היתר, ענפי הביטוח הבאים: ביטוח מפני אחריות מעבידים, ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח אחריות מקצועית, ביטוח אחריות לדירקטורים ולנושאי משרה וביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.

ענפי רכוש ואחרים: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בכל ענפי הרכוש למעט רכב רכוש (כגון: ערבויות, דירות וכדומה).

עסקי ביטוח משכנתאות: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית בענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא (כענף בודד - MONOLINE). ביטוח זה נועד לתת שיפוי בגין הנזק הנגרם כתוצאה מאי פירעון של הלוואות שניתנו כנגד שעבוד במשכון ראשון של נכס נדל"ן יחיד למגורים בלבד ולאחר מימוש הנכס המשמש כבטוחה להלוואות כאמור.

4. לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר

פעילויות אשר לא יוחסו למגזרי פעילות כוללות בעיקר פעילויות של סוכנויות ביטוח וכן את פעילות ההון בחברה ובחברות הביטוח המאוחדות.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)
א. מידע אודות מגזרים בני דוח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
3,078,929	-	-	753,027	1,077,471	1,248,431	פרמיות שהורווחו ברוטו
313,500	-	-	239,720	41,426	32,354	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,765,429	-	-	513,307	1,036,045	1,216,077	פרמיות שהורווחו בשייר
1,087,007	-	*95,932	66,375	91,823	832,877	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
258,673	-	440	-	533	257,700	הכנסות מדמי ניהול
76,733	(4,831)	**6,619	46,303	19,984	8,658	הכנסות מעמלות
4,187,842	(4,831)	102,991	625,985	1,148,385	2,315,312	סך כל ההכנסות
3,149,030	-	-	549,320	857,414	1,742,296	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
179,690	-	-	146,400	20,873	12,417	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
2,969,340	-	-	402,920	836,541	1,729,879	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
577,405	(4,831)	***1,061	150,476	212,676	218,023	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
245,694	-	****16,149	13,037	69,329	147,179	הוצאות הנהלה וכלליות
2,763	-	*** (71)	-	-	2,834	הוצאות (הכנסות) אחרות
12,957	-	28,819	(18,856)	1,584	1,410	הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
3,808,159	(4,831)	45,958	547,577	1,120,130	2,099,325	סך כל ההוצאות
10,594	-	3,479	1,979	1,407	3,729	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
390,277	-	60,512	80,387	29,662	219,716	רווח לפני מסים על ההכנסה
(54,323)	-	(1,096)	(22,967)	(11,274)	(18,986)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
335,954	-	*****59,416	57,420	18,388	200,730	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
25,854,483	-	-	9,714,519	4,593,250	11,546,714	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
45,349,815	-	-	-	4,164,059	41,185,756	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

* סך הרווחים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה.
 ** הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ-5 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה.
 *** בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה.
 **** מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ-5 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה.
 ***** סך הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ-0.5 מיליוני ש"ח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

סה"כ	התאמות וקיצוים	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,730,345	-	-	716,050	996,156	1,018,139
358,276	-	-	281,393	43,853	33,030
2,372,069	-	-	434,657	952,303	985,109
35,611	-	*27,711	18,034	13,599	(23,733)
193,142	-	2,255	-	1,015	189,872
71,561	(4,834)	**6,422	49,343	19,206	1,424
2,672,383	(4,834)	36,388	502,034	986,123	1,152,672
2,357,596	-	-	768,955	704,667	883,974
386,897	-	-	354,353	5,980	26,564
1,970,699	-	-	414,602	698,687	857,410
542,509	(4,834)	***1,270	136,652	198,828	210,593
232,650	-	****14,378	12,913	68,525	136,834
3,419	-	*** (157)	-	-	3,576
2,117	-	14,309	(9,999)	(1,510)	(683)
2,751,394	(4,834)	29,800	554,168	964,530	1,207,730
17,633	-	3,439	4,371	2,322	7,501
(61,378)	-	10,027	(47,763)	23,915	(47,557)
(5,085)	-	(3,323)	(6,633)	(1,226)	6,097
(66,463)	-	****6,704	(54,396)	22,689	(41,460)
25,264,666	-	-	9,725,019	4,100,604	11,439,043
39,720,903	-	-	-	3,782,066	35,938,837

פרמיות שהורווחו ברטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות (הכנסות) אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

* סך הרווחים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה.

** הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ-5 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה.

*** בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה.

**** מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ-4 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה.

***** סך הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ-0.8 מיליוני ש"ח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר	התאמות וקיזוזים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,300,357	4,163,232	2,949,193	-	-	11,412,782
135,014	164,601	1,067,313	-	-	1,366,928
4,165,343	3,998,631	1,881,880	-	-	10,045,854
2,170,825	273,052	188,953	*150,528	-	2,783,358
888,326	2,701	-	7,737	-	898,764
20,987	55,416	177,964	**24,634	(18,023)	260,978
7,245,481	4,329,800	2,248,797	182,899	(18,023)	13,988,954
5,934,699	3,255,839	2,532,215	-	-	11,722,753
104,059	126,835	949,430	-	-	1,180,324
5,830,640	3,129,004	1,582,785	-	-	10,542,429
824,943	823,641	594,938	***3,569	(18,023)	2,229,068
547,300	255,240	47,945	****61,589	-	912,074
13,911	-	-	***-	-	13,911
4,781	7,745	(2,615)	108,617	-	118,528
7,221,575	4,215,630	2,223,053	173,775	(18,023)	13,816,010
40,356	29,821	72,004	42,153	-	184,334
64,262	143,991	97,748	51,277	-	357,278
39,943	(3,703)	(36,483)	27,189	-	26,946
104,205	140,288	61,265	****78,466	-	384,224
11,632,108	4,473,284	9,528,198	-	-	25,633,590
39,498,411	4,067,595	-	-	-	43,566,006

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

* סך הרווחים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה.

** הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ-18 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה.

*** בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה.

**** מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ-17 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה.

***** סך הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ-4 מיליוני ש"ח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
213,935	217,631	255,681	305,560	(2,484)	990,323
622	7,538	182,782	71,998	-	262,940
213,313	210,093	72,899	233,562	(2,484)	727,383
89,587	33,701	13,470	84,541	(7,223)	214,076
123,726	176,392	59,429	149,021	4,739	513,307
24,009	5,756	4,227	28,514	3,869	66,375
-	1,554	37,472	7,277	-	46,303
147,735	183,702	101,128	184,812	8,608	625,985
111,517	133,737	114,692	194,361	(4,987)	549,320
(907)	2,458	97,152	47,697	-	146,400
112,424	131,279	17,540	146,664	(4,987)	402,920
16,751	42,397	57,861	33,467	-	150,476
2,756	3,755	3,020	2,502	1,004	13,037
(7,517)	(1,802)	(605)	(8,930)	(2)	(18,856)
124,414	175,629	77,816	173,703	(3,985)	547,577
747	179	60	888	105	1,979
24,068	8,252	23,372	11,997	12,698	80,387
(9,699)	(2,325)	(781)	(11,520)	1,358	(22,967)
14,369	5,927	22,591	477	14,056	57,420
2,420,848	628,112	846,472	5,412,307	406,780	9,714,519
2,156,886	598,489	199,329	2,623,009	406,780	5,984,493

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על הכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2017
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2017

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)
ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
184,731	251,637	239,177	290,658	(5,486)	960,717
279	5,172	166,990	72,710	-	245,151
184,452	246,465	72,187	217,948	(5,486)	715,566
83,415	92,509	19,603	98,871	(13,489)	280,909
101,037	153,956	52,584	119,077	8,003	434,657
6,522	1,456	545	6,973	2,538	18,034
700	4,100	32,851	11,692	-	49,343
108,259	159,512	85,980	137,742	10,541	502,034
138,657	133,098	128,667	378,338	(9,805)	768,955
13,488	7,845	109,708	223,312	-	354,353
125,169	125,253	18,959	155,026	(9,805)	414,602
15,822	30,700	56,033	34,097	-	136,652
2,690	3,714	2,951	2,429	1,129	12,913
(4,199)	(938)	(351)	(4,490)	(21)	(9,999)
139,482	158,729	77,592	187,062	(8,697)	554,168
1,800	402	150	1,925	94	4,371
(29,423)	1,185	8,538	(47,395)	19,332	(47,763)
(2,635)	(589)	(221)	(2,818)	(370)	(6,633)
(32,058)	596	8,317	(50,213)	18,962	(54,396)
2,441,511	612,506	859,612	5,353,087	458,303	9,725,019
2,096,399	557,288	204,914	2,311,303	458,303	5,628,207

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2016
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2016

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
491,079	780,015	945,618	849,897	(17,504)	3,049,105
2,523	18,024	701,532	258,864	-	980,943
488,556	761,991	244,086	591,033	(17,504)	2,068,162
55,322	108,820	11,792	51,504	(41,156)	186,282
433,234	653,171	232,294	539,529	23,652	1,881,880
68,908	15,783	11,695	76,749	15,818	188,953
1,628	11,271	124,519	40,546	-	177,964
503,770	680,225	368,508	656,824	39,470	2,248,797
479,812	521,014	491,081	1,061,251	(20,943)	2,532,215
23,696	24,273	413,911	487,550	-	949,430
456,116	496,741	77,170	573,701	(20,943)	1,582,785
79,286	162,900	207,765	144,987	-	594,938
9,913	13,781	10,859	8,812	4,580	47,945
(1,088)	(249)	(103)	(1,211)	36	(2,615)
544,227	673,173	295,691	726,289	(16,327)	2,223,053
29,436	6,742	2,785	32,785	256	72,004
(11,021)	13,794	75,602	(36,680)	56,053	97,748
(14,683)	(3,363)	(1,389)	(16,351)	(697)	(36,483)
(25,704)	10,431	74,213	(53,031)	55,356	61,265
2,361,603	595,199	806,320	5,345,962	419,114	9,528,198
2,075,066	563,497	184,523	2,471,189	419,114	5,713,389

פרמיות ברוטו

פרמיות ביטוח משנה

פרמיות בשייר

שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות (ההכנסות)

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה

הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2016

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2016

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)				לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	-	1,018,139	1,018,139	-	-	1,248,431	1,248,431	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	33,030	33,030	32,354	32,354	-	-	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
-	-	985,109	985,109	1,216,077	1,216,077	-	-	פרמיות שהורווחו בשייר
739	138	(23,733)	(23,579)	832,000	832,877	180	(334)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
52,905	72,623	189,872	83,500	132,172	257,700	65,384	40,988	הכנסות מדמי ניהול
-	-	1,424	1,348	8,658	8,658	76	-	הכנסות מעמלות
53,644	72,761	1,152,672	1,046,378	2,188,907	2,315,312	65,640	40,654	סך כל ההכנסות
522	2,530	883,974	881,104	1,739,244	1,742,296	2,338	532	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
-	-	26,564	26,564	12,417	12,417	-	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
522	2,530	857,410	854,540	1,726,827	1,729,879	2,338	532	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
18,744	35,001	210,593	158,981	164,278	218,023	30,885	20,727	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
24,211	29,634	136,834	87,465	93,334	147,179	27,849	21,520	הוצאות הנהלה וכלליות
2,522	312	3,576	-	-	2,834	770	2,806	הוצאות אחרות
70	3	(683)	(688)	1,337	1,410	-	5	הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
46,069	67,480	1,207,730	1,100,298	1,985,776	2,099,325	61,842	45,590	סך כל ההוצאות
-	-	7,501	7,501	3,729	3,729	-	-	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
7,575	5,281	(47,557)	(46,419)	206,860	219,716	3,798	(4,936)	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
(45)	(176)	6,097	4,756	(18,765)	(18,986)	468	873	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
7,530	5,105	(41,460)	(41,663)	188,095	200,730	4,266	(4,063)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)

גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	-	4,300,357	4,300,357
-	-	135,014	135,014
-	-	4,165,343	4,165,343
1,064	2,064	2,167,697	2,170,825
194,004	279,455	414,867	888,326
522	148	20,317	20,987
195,590	281,667	6,768,224	7,245,481
2,028	9,169	5,923,502	5,934,699
-	-	104,059	104,059
2,028	9,169	5,819,443	5,830,640
81,346	125,202	618,395	824,943
84,752	111,962	350,586	547,300
12,342	1,569	-	13,911
29	(149)	4,901	4,781
180,497	247,753	6,793,325	7,221,575
-	-	40,356	40,356
15,093	33,914	15,255	64,262
411	(1,601)	41,133	39,943
15,504	32,313	56,388	104,205

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על הכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מיסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 1990 (1)	עד שנת 2003
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
			אלפי ש"ח			
1,251,595	46,962	242,970	695,159	-	237,513	28,991
(3,164)						
1,248,431						
921,958	-	-	921,958	-	-	-
199,114	-	-	47,964	18,476	84,208	48,466
1,590,936	44,066	110,381	806,234	(9,697)	579,709	60,243
148,308	-	-	148,277	31	-	-

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
			אלפי ש"ח			
1,020,371	52,101	222,247	483,942	-	230,308	31,773
(2,232)						
1,018,139						
442,751	-	-	442,751	-	-	-
89,352	-	-	41,690	(49,642)	41,810	55,494
770,080	59,201	82,484	296,571	66,215	182,395	83,214
111,024	-	-	111,311	(287)	-	-

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמניים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות (המשך)

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
4,331,179	202,103	939,063	2,134,637	19	930,471	124,886
(30,822)						
4,300,357						
2,084,828	-	-	2,084,828	-	-	-
551,140	-	-	175,314	(10,153)	239,552	146,427
5,577,238	205,249	417,257	2,418,333	62,484	1,821,622	652,293
346,264	-	-	345,877	387	-	-

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי היוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח בריאות

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	אלפי ש"ח			
1,093,692	114,120	522,441	306,294	150,837
857,414	70,954	327,596	311,893	146,971

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	אלפי ש"ח			
1,003,503	97,775	491,895	282,171	131,662
704,667	62,729	294,954	277,901	69,083

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	אלפי ש"ח			
4,171,547	447,455	2,009,226	1,179,383	535,483
3,255,839	252,720	1,375,960	1,266,775	360,384

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 415,661 אלפי ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 סך של 370,975 אלפי ש"ח ולשנת 2016 סך של 1,588,920 אלפי ש"ח) ופרמיות קבוצתיות בסך של 220,900 אלפי ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 סך של 218,695 אלפי ש"ח ולשנת 2016 סך של 867,761 אלפי ש"ח).

** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

באור 5 - מסים על הכנסה

א. שיעורי המס החלים על הכנסות של חברות הקבוצה

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.

כמו כן, ביום 29 בדצמבר 2016 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל-23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה להלן.

שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם על חברות הבנות של החברה שהינם מוסדות כספיים הינם כדלקמן:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס במוסדות כספיים
2016	25%	17%	35.9%
2017	24%	17%	35%
2018 ואילך	23%	17%	34.2%

ב. פרה-רולינג שאושרו

ביום 19 בינואר 2017 התקבל אישור רשות המיסים, בתוקף למפרע מיום 30 בספטמבר 2016, למיזוג הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "החברה המעבירה") לתוך הראל פנסיה וגמל בע"מ (לשעבר הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ), תוך חיסולה של החברה המעבירה ללא פירוק ובהתאם להוראות סעיף 103 לפקודת מס הכנסה. במסגרת אישור רשות המיסים נקבעו הוראות בהתאם לסעיף 103 לפקודת מס הכנסה בקשר עם אופן ביצוע המיזוג.

ג. שומות מס במחלוקת

בהמשך למחלוקת של החברה עם רשויות המס בנושא מגזר נדל"ן לשנים 2009-2014, בגין הכללת הכנסות מסוימות במסגרת מגזר נדל"ן ואי תשלום מס רווח בגינן, ניתן על-ידי בית המשפט המחוזי בתל אביב ביום 30 בינואר 2017 פסק דין בערעור שהגישה הראל ביטוח על שומות שנקבעו על-ידי פקיד השומה בצו לשנות המס 2009 ו-2010. במסגרת פסק הדין, נתקבלה טענתה של הראל ביטוח לפיה אין להוסיף לריווח סכומים בגין הכנסות ישירות (לרבות הכנסות שותפויות) שמקורן בהשקעה בנדל"ן בחו"ל, ולא נתקבלה טענתה של הראל ביטוח כי אין להוסיף לרווח הכנסות עקיפות. מסקנות פסק הדין יושמו בהסכם פשרה גם ביחס לשנים 2011-2014 וניתן לו תוקף של פסק דין על ידי ביהמ"ש המחוזי.

פסק הדין של בית המשפט המחוזי מהווה פסק דין חלוט מאחר ולא הוגש עליו ערעור. בהתאם, הכירה החברה בהכנסות מיסים בדוחותיה הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016, בסך של כ-50 מיליוני ש"ח.

באור 6 - מכשירים פיננסיים

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה, המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרס		
2016	2016	2017	2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,411,903	1,367,422	1,408,452		נדליין להשקעה
				השקעות פיננסיות
15,441,195	16,591,109	15,628,364		נכסי חוב סחירים
9,597,966	6,797,947	10,098,452		נכסי חוב שאינם סחירים (*)
7,433,050	6,646,512	7,602,813		מניות
7,708,865	7,217,296	8,366,631		השקעות פיננסיות אחרות
40,181,076	37,252,864	41,696,260		סך הכל השקעות פיננסיות
1,847,772	1,064,160	2,330,659		מזומנים ושווי מזומנים
617,090	492,932	599,353		אחר
44,057,841	40,177,378	46,034,724		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה**
10,570	11,960	188,005		זכאים ויתרות זכות
145,562	135,054	99,594		התחייבויות פיננסיות***
156,132	147,014	287,599		התחייבויות פיננסיות בגין חוזים תלויי תשואה
700,749	590,331	700,993		(*) מתוכם נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת
739,088	635,555	743,347		שווי הוגן של נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת

** כולל נכסים בסך 3,797,640 אלפי ש"ח, 3,418,173 אלפי ש"ח ובסך 3,686,521 אלפי ש"ח לימים 31 במרס 2017 ו-2016 וליום 31 בדצמבר 2016, בהתאמה, בגין התחייבות הנובעת מתיק סיעוד קבוצתי, בו מרבית סיכוני ההשקעה אינם מוטלים על המבטח.

*** בעיקר נגזרים וחוזים עתידיים.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
 רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
 רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
12,563,865	3,064,499	-	15,628,364	נכסי חוב סחירים
-	8,555,693	841,766	9,397,459	נכסי חוב שאינם סחירים
5,687,813	8,718	1,906,282	7,602,813	מניות
4,856,716	452,899	3,057,016	8,366,631	אחרות
23,108,394	12,081,809	5,805,064	40,995,267	סך הכל

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
13,057,630	3,533,479	-	16,591,109	נכסי חוב סחירים
-	5,876,929	330,687	6,207,616	נכסי חוב שאינם סחירים
5,054,289	22,260	1,569,963	6,646,512	מניות
4,253,639	262,007	2,701,650	7,217,296	אחרות
22,365,558	9,694,675	4,602,300	36,662,533	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
12,028,082	3,413,113	-	15,441,195	נכסי חוב סחירים
-	8,090,436	806,781	8,897,217	נכסי חוב שאינם סחירים
5,452,966	24,016	1,956,068	7,433,050	מניות
4,499,183	162,841	3,046,841	7,708,865	אחרות
21,980,231	11,690,406	5,809,690	39,480,327	סך הכל

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,809,690	3,046,841	1,956,068	806,781
			יתרה ליום 1 בינואר 2017
			סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:
			ברווח והפסד (*)
(45,687)	4,651	(50,372)	34
			תקבולי ריבית ודיבידנד
(62,539)	(48,224)	(10,216)	(4,099)
			רכישות
312,767	140,035	12,291	160,441
			מכירות
(90,510)	(80,912)	(776)	(8,822)
			פדיונות
(119,971)	(5,375)	(713)	(113,883)
			העברות אל רמה 3 *
1,402	-	-	1,402
			העברות מתוך רמה 3 **
(88)	-	-	(88)
<u>5,805,064</u>	<u>3,057,016</u>	<u>1,906,282</u>	<u>841,766</u>
			יתרה ליום 31 במרס 2017
			(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2017
<u>(48,618)</u>	<u>5,252</u>	<u>(51,298)</u>	<u>(2,572)</u>

* בגין ניירות ערך שסחירותם השתנתה.
 ** בגין ניירות ערך שמכשירם השתנה מנכסי חוב לא סחירים לחייבים בגין פיגורי השקעות.

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,552,205	2,598,485	1,589,054	364,666
			יתרה ליום 1 בינואר 2016
			סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:
			ברווח והפסד (*)
45,917	11,029	31,169	3,719
			תקבולי ריבית ודיבידנד
(54,602)	(32,254)	(17,935)	(4,413)
			רכישות
216,667	189,064	2,496	25,107
			מכירות
(59,085)	(53,695)	(5,390)	-
			פדיונות
(57,104)	(10,979)	(29,431)	(16,694)
			העברות מתוך רמה 3 **
(41,698)	-	-	(41,698)
<u>4,602,300</u>	<u>2,701,650</u>	<u>1,569,963</u>	<u>330,687</u>
			יתרה ליום 31 במרס 2016
			(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2016
<u>45,422</u>	<u>11,324</u>	<u>31,007</u>	<u>3,091</u>

** בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,552,205	2,598,485	1,589,054	364,666
455,103	180,647	220,334	54,122
(252,524)	(157,564)	(72,354)	(22,606)
1,880,944	766,036	493,431	621,477
(563,952)	(305,684)	(215,763)	(42,505)
(239,085)	(35,079)	(58,634)	(145,372)
46,475	-	-	46,475
(69,476)	-	-	(69,476)
<u>5,809,690</u>	<u>3,046,841</u>	<u>1,956,068</u>	<u>806,781</u>
<u>365,739</u>	<u>182,014</u>	<u>139,882</u>	<u>43,843</u>

יתרה ליום 1 בינואר 2016

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה **3

העברות מתוך רמה **3

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2016

בעיקר בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

**

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים והשקעות מוחזקות לפדיון - שווי הוגן לעומת הערך בספרים

ליום 31 בדצמבר (מבוקר)	ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)		ליום 31 בדצמבר (מבוקר)	ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)	
	שווי הוגן			ערך בספרים	
2016	2016	2017	2016	2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6,238,108	6,174,789	6,361,783	4,783,994	4,744,456	4,921,332
6,797,485	5,965,016	7,192,128	6,188,124	5,256,952	6,572,711
883,248	991,035	878,252	816,174	903,811	810,720
12	312	-	12	312	-
13,918,853	13,131,152	14,432,163	11,788,304	10,905,531	12,304,763
283,114	309,775	253,696	272,133	293,034	242,717
283,114	309,775	253,696	272,133	293,034	242,717
14,201,967	13,440,927	14,685,859	12,060,437	11,198,565	12,547,480
			13,956	13,802	12,712

הלוואות וחייבים:

אגרות חוב מיועדות נכסי חוב שאינם סחירים שאינם ניתנים להמרה, למעט פיקדונות בבנקים
פיקדונות בבנקים נכסי חוב שאינם סחירים ניתנים להמרה

סך כל נכסי חוב שאינם סחירים

השקעות המוחזקות לפדיון:

נכסי חוב סחירים שאינם ניתנים להמרה
סך הכל השקעות מוחזקות לפדיון

סך הכל ירידות ערך שנקפו לרווח והפסד (במצטבר)

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה להלן מציגה ניתוח של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השווי ההוגן בהיררכיה. להגדרת הרמות ראה באור 6א(2).

ליום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,768,447	1,322,900	-	7,091,347	נכסי חוב סחירים
-	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים
758,149	-	63,025	821,174	מניות
496,547	274,036	1,367,403	2,137,986	אחרות
<u>7,023,143</u>	<u>1,596,936</u>	<u>1,430,428</u>	<u>10,050,507</u>	סך הכל

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,572,268	1,565,380	-	7,137,648	נכסי חוב סחירים
-	-	312	312	נכסי חוב שאינם סחירים
710,461	-	76,380	786,841	מניות
628,403	142,062	1,259,873	2,030,338	אחרות
<u>6,911,132</u>	<u>1,707,442</u>	<u>1,336,565</u>	<u>9,955,139</u>	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,436,657	1,402,950	-	6,839,607	נכסי חוב סחירים
-	-	12	12	נכסי חוב שאינם סחירים
756,379	-	47,361	803,740	מניות
527,368	96,157	1,389,750	2,013,275	אחרות
<u>6,720,404</u>	<u>1,499,107</u>	<u>1,437,123</u>	<u>9,656,634</u>	סך הכל

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2017

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,437,123	1,389,750	47,361	12
			יתרה ליום 1 בינואר 2017
			סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:
			ברוח והפסד (*)
4,032	2,089	1,943	-
(29,301)	(26,606)	(2,695)	-
(16,732)	(14,728)	(2,004)	-
65,768	47,348	18,420	-
(27,322)	(27,322)	-	-
(3,128)	(3,128)	-	-
(12)	-	-	(12)
1,430,428	1,367,403	63,025	-
			יתרה ליום 31 במרס 2017
3,956	2,014	1,942	-
			(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2017

* בגין ניירות ערך שמכשירים השתנה מנכסי חוב לא סחירים לחייבים בגין פיגורי השקעות.

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,304,621	1,227,312	76,998	311
			יתרה ליום 1 בינואר 2016
			סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:
			ברוח והפסד (*)
9,645	9,547	97	1
(11,947)	(11,705)	(242)	-
(14,138)	(14,057)	(81)	-
71,447	71,447	-	-
(19,401)	(19,009)	(392)	-
(3,662)	(3,662)	-	-
1,336,565	1,259,873	76,380	312
			יתרה ליום 31 במרס 2016
9,172	9,074	97	1
			(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2016

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,304,621	1,227,312	76,998	311
65,598	54,236	11,661	(299)
35,488	50,142	(14,654)	-
(67,330)	(64,885)	(2,445)	-
258,067	258,067	-	-
(144,092)	(119,893)	(24,199)	-
(15,229)	(15,229)	-	-
<u>1,437,123</u>	<u>1,389,750</u>	<u>47,361</u>	<u>12</u>
<u>43,232</u>	<u>45,979</u>	<u>(2,448)</u>	<u>(299)</u>

יתרה ליום 1 בינואר 2016

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברוח והפסד (*)

ברוח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2016

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות

1. שווי הוגן לעומת הערך בספרים - התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

שווי הוגן			ערך בספרים			התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת הלוואות מצדדים קשורים כתבי התחייבויות נדחים סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת
ליום 31 בדצמבר (מבוקר)		ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)	ליום 31 בדצמבר (מבוקר)		ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)	
2016	2016	2017	2016	2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
10,765	10,562	10,831	10,765	10,562	10,831	
3,389,466	3,280,828	3,665,672	3,142,308	2,956,456	3,362,702	
<u>3,400,231</u>	<u>3,291,390</u>	<u>3,676,503</u>	<u>3,153,073</u>	<u>2,967,018</u>	<u>3,373,533</u>	

2. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		באחוזים הלוואות כתבי התחייבויות נדחים
2016	2016	2017	
2.56%	2.56%	2.56%	
2.37%	1.75%	2.14%	

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

3. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. להגדרת הרמות ראה באור 6א(2).

ליום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
25,336	660,548	685,884
25,336	660,548	685,884

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,602	725,277	730,879
5,602	725,277	730,879

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
22,331	766,014	788,345
22,331	766,014	788,345

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

(1) מכשירים נגזרים המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות במסגרת מדיניות ניהול נכסים מול התחייבויות ("ALM") של הקבוצה. מתוך הני"ל, סך של כ- 586 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס 2017, סך של כ- 596 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס 2016 וסך של כ- 643 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016, נכללים במסגרת התחייבויות שאינן תלויות תשואה והיתרה נכללת במסגרת ההתחייבויות תלויות התשואה של הקבוצה. מרבית הסכום נובע מניהול חשיפה באמצעות נגזרים למטבע חוץ ולמדד. כנגד ההתחייבויות כאמור, הפקידו הגופים המוסדיים בטחונות בהתאם לתנאים שנקבעו בחוזה. לגופים המוסדיים בקבוצה מסגרות אשראי מאושרות לצורך פעילותם בנגזרים. כמו כן, הפקידו הגופים המוסדיים בקבוצה סך של כ- 763 מיליוני ש"ח כבטוחות לכיסוי ההתחייבויות הנובעות מפעילות זו.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)**ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)****4. פרטים נוספים**

1. דירוג מעלות
ביום 15 בינואר 2017 מעלות קבעה דירוג 'ilAA' להנפקת הון משני מורכב באמצעות שתי סדרות קיימות של אגרות חוב בסך כולל של עד 300 מיליוני ש"ח. אגרות החוב (סדרות ט"י) הונפקו על ידי הראל ביטוח מימון והנפקות בע"מ.

2. הרחבת הון משני מורכב (סדרות ט"י) באמצעות הראל מימון והנפקות
ביום 18 בינואר 2017 פרסמה הראל הנפקות דוח הצעת המדף על-פי תשקיף מדף מיום 12 בפברואר 2014, כפי שתוקן ביום 22 בדצמבר 2014. על פי דוח הצעת המדף, הראל הנפקות הציעה לציבור עד 150,000 אלפי ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ט"י), רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת, הנסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ ("הבורסה"), בדרך של הרחבת סדרה, ועד 150,000 אלפי ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה י'), רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת, הנסחרות בבורסה בדרך של הרחבת סדרה.

בסך הכל, הונפקו 125,050 אלפי ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ט"י) ו- 125,050 אלפי ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה י'). איגרות החוב הנוספות הונפקו במחיר של 1001.2 ש"ח לכל 1000 ש"ח ערך נקוב איגרות חוב (סדרות ט"י) ובתמורה כוללת (ברוטו) של כ- 250.1 מיליוני ש"ח;

שיעור הריבית האפקטיבית, לאחר הוצאות הנפקה, של כתבי ההתחייבות הנוספות מסדרה ט"י הנו 2.572% ושל כתבי ההתחייבות הנוספות מסדרה י' הנו 2.557%.

איגרות חוב (סדרה ט"י), יעמדו לפירעון בתשלום אחד ביום 31 בדצמבר 2028, ואיגרות חוב (סדרה י'), יעמדו לפירעון בתשלום אחד ביום 31 בדצמבר 2029, אלא אם כן עשתה החברה, קודם לכן, שימוש בזכותה לפדות את אגרות החוב (סדרות ט"י) בפדיון מוקדם. הריבית בגין אגרות החוב (סדרות ט"י ו-י') תשולם בחודשים יוני ודצמבר בכל שנה.

לצורך ההנפקה כאמור, ביום 15 בינואר 2017, פורסם על ידי מעלות אשרור דירוג ilAA לאג"ח (סדרות ט"י).

3. בחודש פברואר 2017 פורסם תשקיף המדף של הראל הנפקות. מכח תשקיף מדף זה הראל הנפקות תוכל להנפיק סוגי ניירות ערך שונים, בהתאם להוראות הדין - אגרות חוב שאינן ניתנות להמרה (לרבות בדרך של הרחבת סדרות קיימות של אגרות חוב שאינן ניתנות להמרה כפי שתהיינה מעת לעת) וכתבי אופציה הניתנים למימוש לאגרות חוב של החברה. תשקיף מדף זה החליף תשקיף מדף קודם של החברה מיום 14 בפברואר 2014 ואשר תוקן ביום 22 בדצמבר 2014 ושתוקפו הוארך ביום 31 בדצמבר 2015 עד ליום 11 בפברואר 2017.

ד. נתונים בדבר מדידות שווי הוגן ברמה 2 וברמה 3**שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים**

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התחייבויות תלויות

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה וללקוחותיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשניות ואחרות, עקב פערי מידע בין חברות הקבוצה לבין הצדדים האחרים לחווי הביטוח ויתר מוצרי הקבוצה, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרי הקבוצה, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטורים והנחיות של הממונה, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהם, וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרוניות" בנושאים שונים, שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות. חשיפה זו מוגברת בתחומי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות. בתחומים אלו ההתקשרויות עם המבוטחים, העמיתים והלקוחות הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקה בתי המשפט. זכויות אלו מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחומים אלו.

במסגרת שינויים רגולטוריים אלו, בשנת 2011 פרסם הממונה חוזר שעניינו טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים. החוזר מפרט את מסגרת הפעולות שעל גוף מוסדי לבצע על מנת להבטיח שרישום זכויות עמיתים במערכות המידע יהיה מהימן, שלם, זמין וניתן לאחזור. במסגרת החוזר נקבעו שלבי ביצוע פרויקט הטיוב כדלקמן: (1) עריכת סקר פערים אודות המידע הקיים ברמת מוצרים, עמיתים ומעבידים - עד ליום 31 במרס 2013; (2) בניית מודל מיפוי ודירוג הפערים שנמצאו - עד ליום 31 במרס 2013; (3) הכנת תוכנית עבודה לטיפול בכל הכשלים שנמצאו - עד ליום 30 בספטמבר 2013. תוכנית העבודה כללה התייחסות לסידור המידע הקיים ושמירתו - עד ליום 30 בספטמבר 2014. החברה פועלת בהתאם להוראות החוזר. בהתאם להוראות החוזר סיום פרויקט הטיוב נקבע ליום 30 ביוני 2016. החברה סיימה נכון למועד האמור את פעולות הטיוב במרבית הנושאים אשר נכללו במסגרת תכנית העבודה של הפרוייקט. יחד עם זאת, נותרו מספר נושאים אשר הטיפול בהם נמשך וימשך באופן שוטף גם לאחר המועד הקבוע לסיום הפרוייקט בנוסף עוסקת החברה, בהתאם לדרישות החוזר, בטיוב שוטף ובשימור של פעולות הטיוב שבוצעו במסגרת הפרוייקט.

בנוסף, קיימת חשיפה כללית, הנובעת מכך שכנגד הגופים המוסדיים בקבוצה מוגשות מעת לעת תלונות לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בחברה. הכרעות רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון בתלונות אלה, אם וככל שתינתן בהן הכרעה, עלולות להינתן אף כהכרעות רוחביות, החלות על קבוצות רחבות של מבוטחים. לעיתים, הגורמים המתלוננים אף מאיימים כי ינקטו בהליכים ביחס לתלונתם במסגרת תביעה ייצוגית. לעת הזו, לא ניתן להעריך אם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הממונה בענין תלונות כני"ל ו/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות כתוצאה מהליכים שכאלו וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כני"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה. בנוסף, במסגרת המדיניות שמיישמת רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר בתקופה האחרונה, להעמקת הבקורות והביקורות בגופים מוסדיים, הרשות שוק ההון, הביטוח והחסכון מקיימת מעת לעת ביקורות מעמיקות לגבי פעילותם של הגופים המוסדיים בקבוצה, במגוון תחומי הפעילות. בעקבות ביקורות אלו עלול משרד האוצר להטיל קנסות ו/או עיצומים כספיים וכן עלול ליתן הוראות לביצוע שינויים ביחס לפעולות שונות שנעשו, וזאת הן כלפי העתיד והן כלפי העבר. במקרים של הוראות כאמור לגבי העבר, עלולה רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון לדרוש השבת כספים או שינוי בתנאים כלפי המבוטחים ו/או העמיתים באופן שעלול להטיל חבויות כספיות על החברות הבנות של החברה ו/או להגדיל את החשיפה של החברות הבנות שהינן מבטח למגוון רחב יותר של אירועים ביטוחיים שיהיו מכוסים בשל ההנחיות כאמור בפוליסות שהונפקו.

במסגרת הביקורות שעורכת רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון התקיימו ומתקיימות בתקופת הדוח מספר ביקורות מעמיקות בתחומי הפנסיה, אקטואריה, ביטוח חיים וסיעוד, ביטוח בריאות, איתור עמיתים ומוטבים, שירות לקוחות, ביטוח סיעודי, ביטוח חיים, מערכות מידע ותביעות.

במסגרת השקעות חברות הקבוצה בנכסי חוב, חתומות החברות המשקיעות על כתבי שיפוי, שאינם מוגבלים בסכום, אל מול הנאמנים לנכסי החוב. בכתבי שיפוי אלו, התחייבו חברות הקבוצה (כמו גם יתר המשקיעים באותם נכסי חוב) כלפי הנאמנים, לשפות את הנאמנים בגין כל הוצאה שתושט עליהם במסגרת הטיפול בהסדרי חוב, ככל שמטופלים על ידם וככל שהוצאה כאמור לא תשולם על ידי החברה שבבעלותה מצויים הנכסים. חברות הקבוצה מחזיקות במספר נכסי חוב המצויים בהליך הסדר, החשיפה בגין כתבי השיפוי שניתנו בגין נכסי חוב אלו, אינה מהותית.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

בקשר עם מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה להראל ביטוח, ובהתאם לבקשת קופת חולים כללית, אשר הנה הלקוח העיקרי של דקלה ואשר במסגרת ההתקשרות מולה, מעמידה דקלה שירותי תפעול וניהול של תוכנית השב"ן ושל התוכנית הסייעודית לחברי הקופה, חתמה הראל ביטוח על כתב שיפוי, במסגרתו התחייבה לשפות את שירותי בריאות כללית בגין נזקים שיגרמו לכללית, אם וככל שייגרמו, כתוצאה מפיצול הפעילות, בתנאים המפורטים בכתב השיפוי. לעניין מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה, ראה באור 28.

להלן פרטים על החשיפה בגין תובענות ייצוגיות ובקשות להכרה בתובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות בקבוצה.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות להלן, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלה, אין זה יותר סביר מאשר לא ("more likely than not"), כי טענות ההגנה של החברה (או חברה בת) תידחינה ואישור התובענה כייצוגית יתקבל, או שקיימים סיכויים של 50% ומעלה כי בסופו של ההליך תתקבלנה טענותיה של החברה (או חברה בת) שסביר כי הסדר פשרה מוצע, אשר אינו כולל התחייבות מהותית לתשלום כספי יתקבל, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן, ביחס לתביעה, כולה או חלקה, יותר סביר מאשר לא כי טענות ההגנה של החברה עלולות להדחות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי הנהלת החברה ו/או הנהלות חברות מאוחדות. להערכת הנהלת החברה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות.

בבקשות לאישור תובענה כייצוגית בסעיפים 38, 43, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57 ו-58 להלן, לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכוי הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענות אלו.

1. בחודש ינואר 2008 הוגשה נגד החברה ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות") תובענה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גבו "תשלום גורם תת שנתיות" (תשלום אותו רשאיות חברות הביטוח לגבות כאשר תעריך הביטוח נקבע בסכום שנתי, אולם התשלום בפועל מבוצע במספר תשלומים) שלא כדין. לטענת התובעים, הנזק שנגרם לתובעים מסתכם לסך של 1,683.54 ש"ח לכל שנת ביטוח. להערכת התובעים, סכום התביעה בגין כל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד כלל הנתבעות הינו כ- 2.3 מיליארדי ש"ח, מתוך זה סך של כ- 307 מיליוני ש"ח כנגד החברה הראל ביטוח. ביום 1 בפברואר 2010 אישר בית המשפט בקשה להסדר דיוני בין הצדדים, לפיה התובע ימחק מהבקשה והתובענה את הטענה כי הראל ביטוח גבתה שיעור תשלום גורם תת שנתיות העולה על השיעור המותר גם בגין פוליסות שהונפקו לפני 1992. בהתאם להוראת בית המשפט, התובע הגיש תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית מתוקנת. ביום 29 בדצמבר 2013 הגיש הממונה את עמדתו, התומכת בעמדת הנתבעות כי אין מניעה לגבות תת שנתיות על גורם הפוליסה, על רכיב החסכון בביטוח חיים המשולב בחסכון ועל פוליסות ריסק אחרות, לרבות סיעוד, אבדן כושר עבודה ונכות מתאונה. ביום 19 ביולי 2016 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בקשר עם גביית גורם תת שנתיות על רכיב הפרמיה המכונה גורם הפוליסה ועל רכיב החסכון בפוליסות ביטוח חיים משולבות בחסכון, וכן בקשר עם גביית גורם תת שנתיות בפוליסות בריאות, נכות, מחלות קשות, אובדן כושר עבודה וסיעוד. בחודש דצמבר 2016 הוגשה בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב. בחודש ינואר 2017 ניתנה על ידי בית המשפט העליון החלטה הקובעת כי הבקשה למתן רשות ערעור על החלטה לאישור התובענה כייצוגית, תישמע בפני הרכב וכי על המשיבים לבקשת רשות הערעור להשיב לבקשה זו. בחודש אפריל 2017 נעתר בית המשפט העליון לבקשה לעיכוב ביצוע שהגיש החברה וקבע כי הדיון בערכאה הדיונית יעוכב עד להכרעה בבקשת רשות ערעור ובערעור.

2. בחודש אפריל 2008 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים, נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נוהגות לזכות מבוטחות נשים, בהגיען לגיל פרישה, בגין פוליסות ביטוח מנהלים ישנות שנמכרו עד שנת 2000, בגמלה חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח גבר בנתונים זהים, וזאת בשל הנימוק, כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. לעומת זאת, הנתבעות גובות מהנשים פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שהן גובות מגברים על אף ששיעור התמותה של נשים, בתקופת כיסוי "הריסק", לכאורה, נמוך יותר. הנתבעות טוענות, כי התנהלות זו של הנתבעות יוצרת הפליה של מבוטחות שהינן נשים, בניגוד להוראות הדין. ביום 17 באוגוסט 2014 אישר בית הדין האזורי לעבודה בירושלים את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה לעניין התובענה הייצוגית כוללת נשים שיש להן או שהיה להן פוליסות ביטוח אצל ארבע המשיבות, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים. בחודש דצמבר 2014 הנתבעות הגישו לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים, בקשת רשות ערעור על החלטה זו. במקביל, בית הדין האזורי לעבודה קיבל את בקשת הנתבעות לעכב את ההליך בפניו עד להחלטה בבקשת רשות ערעור. בחודש אפריל 2015 החליט בית הדין הארצי לעבודה ליתן לנתבעות רשות ערעור על החלטה. במסגרת הדיון שהתקיים בערעור הורה בית הדין על העברת החומר לממונה לצורך קבלת עמדתו. בחודש דצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט עמדת הממונה התומכת בעמדת חברות הביטוח ולפיה אין מקום לדון בתובענה כתביעה ייצוגית משאין מדובר באפליה פסולה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

3. בחודש יולי 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב נגד החברה תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח נמנעת, כביכול, מלשלם ו/או לשפות את מבוטחיה בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב במקרה של אובדן גמור או אובדן גמור להלכה או גניבה, ומחתימה את המבוטחים, בניגוד, כביכול, להוראות הממונה, על כתב סילוק. לטענת התובע, בכך הראל ביטוח מתעשרת על חשבון המבוטח ומפרה חובה חקוקה. התובע מצייין כי אין בידי את הנתונים על מנת להעריך ממדויק את גודל הקבוצה, אולם הוא מעריך את סכום התובענה עבור כלל חברי הקבוצה, לתקופה של 4.5 שנים בסך של כ- 37 מיליוני ש"ח. בחודש אוקטובר 2016 הוגש לאישור בית המשפט הסכם פשרה בתובענה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הראל ביטוח תשלם, בגין העבר, לחברי הקבוצה הזכאים, כהגדרתם בהסכם הפשרה, סך השווה לחמישים אחוז (50%) מעלות אמצעי המיגון הרלבנטי (כהגדרתו בהסכם הפשרה) בניכוי פחת ובתוספת הפרשי ריבית והצמדה למדד המחירים לצרכן, מיום תשלום תגמולי הביטוח ועד למועד העברת התשלום. סכום זה ישולם לחברי הקבוצה הרלוונטיים, אשר יפנו להראל ביטוח בעקבות פנייה שתבצע לחברי הקבוצה המאושרת. ככל שיתברר כי הסכום הכולל לתשלום נמוך מהסכום המינימאלי שייקבע על ידי מומחה שימונה על-ידי בית המשפט, יוגדל הסכום שיקבל כל אחד מחברי הקבוצה שפנו להראל ביטוח, וכן יבוצע, במידת הצורך, מנגנון איתור מבוטחים נוסף. יתרתו של סכום הפיצוי המינימאלי, כאמור, אשר לא תשולם לחברי הקבוצה, תיתרם בהתאם להוראות הסכם הפשרה. בנוסף, הוסדר במסגרת הסכם הפשרה אופן ההתנהלות בעתיד ביחס לאמצעי המיגון במקרה של אובדן גמור, כהגדרתו בהסכם הפשרה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש מאי 2017 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא אינו מתנגד להסדר הפשרה. במסגרת עמדתו העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות.

4. בחודש אפריל 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בפתח תקווה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרה של הפסקת הביטוח במהלך חודש כלשהו, לאחר שפרמיית הביטוח בגין חודש זה נגבתה על ידי הנתבעות מראש, נמנעות כביכול הנתבעות מלהחזיר למבוטחים את החלק היחסי, העודף, של פרמיית הביטוח בגין אותו חודש או לחילופין הן מחזירות, כביכול, את פרמיית הביטוח בערכים נומינליים בלבד. הנזק הכולל לכלל חברי הקבוצה, הנתבע במצטבר מכל הנתבעות, מסתכם להערכת המבקשים בסכום של כ- 225 מיליוני ש"ח לתקופה של 10 שנים (התובעים לא ייחסו סכום ספציפי לכל אחת מהנתבעות בנפרד). סכום התביעה האישית של התובעים מהחברה הינו בסך של 80 ש"ח. בחודש דצמבר 2011 הורה בית המשפט על מחיקת טענות התובעים בכל הקשור לסעיף 28 א' לחוק חוזה הביטוח ובכל הקשור למבוטחים שהפליסה שלהם פקעה חלקית או זמנית. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט עמדת הממונה, כי הוראות הפוליסה הן המחייבות לעניין אופן גביית הפרמיה לאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה וכי חוות הדעת האקטוארית שהוגשה לבית המשפט מטעם הנתבעות אינה מלאה לצורך ההוכחה כי הנתבעות תמחרו את הפרמיה באופן שמעיד שהן לקחו בחשבון את העובדה כי פרמיות הביטוח לא יוחזרו למבוטחים בגין התקופה שלאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה. ביום 23 ביוני 2015 אישר בית המשפט המחוזי מרכז-לוד באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. נגד החברה אישר בית המשפט את ניהולה של התובענה כתובענה ייצוגית, אך ורק בנושא צירוף הפרשי הצמדה וריבית בעת השבת דמי הביטוח שנגבו בחודשים שלאחר חודש ביטול חוזה הביטוח או שלאחר קרות מקרה הביטוח. בחודש ספטמבר 2016 הוגש לאישורו של בית המשפט הסכם פשרה, במסגרתו, הוסכם, בין היתר, כי החברה תתרום 60% מסכום ההחזר הכולל שלה ביחס לעילה הראשונה, כפי שהוגדרה בהסכם הפשרה ובהתאם לדוח הבודק שימונה לבחינת הסכם הפשרה, ו- 80% מסכום ההחזר הכולל שלה בגין העילה השנייה, כפי שהוגדרה בהסכם הפשרה ובהתאם לדוח הבודק שימונה כאמור. כמו כן, נקבעו בהסכם הפשרה הוראות ביחס להתנהלות עתידית במקרים של ביטול פוליסות נשוא התביעה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש מרס 2017 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסדר הפשרה, הכוללת הערות שונות ובהן, בין היתר, כי יש למנות בודק אשר יבחן את הסכם הפשרה טרם אישורו וכי הוא מבקש להגיש עמדה משלימה לאחר קבלת חוות דעת הבודק ובחינתה.

5. בחודש מאי 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 3 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גובות שלא כדין, כביכול, תשלום הקרוי "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" בשיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת ללא הסכמתם או ידיעתם וללא קיומו של תנאי המאפשר גבייה כאמור בהוראות הפוליסות. התובעים טוענים, כי בהתאם להוראות הממונה ברשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון ("הממונה") הותר לחברות לגבות "גורם פוליסה" בתנאים מסוימים, אך לטענתם בנוסף על אישור הממונה כאמור, על הנתבעות לעגן את גביית "גורם הפוליסה" בהסכמה חוזית מול המבוטח. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה נגד כלל הנתבעות מסתכם להערכת התובעים בסכום של 2,325 מיליוני ש"ח ונגד החברה, בהתאם לחלקה בשוק בכ- 386 מיליוני ש"ח. ביום 10 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה מטעם הצדדים. בית המשפט מינה בודק להסדר הפשרה. על פי הסכם הפשרה המוצע, ישיבו הנתבעות לחברי הקבוצה סכום כולל של מאה מיליוני ש"ח, בגין גביית גורם פוליסה בעבר. חלקה של החברה בסכום האמור שווה לארבעה-עשר מיליוני ש"ח. בנוסף, כל אחת מן הנתבעות תפחית את הגבייה העתידית מחברי קבוצה אלו, בגין גורם הפוליסה, בשיעור של 25% ביחס לסכום הגבייה בפועל. בנוסף, ככל שיאושר הסכם הפשרה, תידרש החברה לשאת בגמול לתובע הייצוגי ובשכר טרחת בא כוחו, בסכום שייפסק על ידי בית המשפט. בעקבות הגשת חוות דעתו של הבודק, הבהיר בית המשפט לצדדים, ביום 18 באוקטובר 2015, במסגרת החלטה, אשר ניתנה במהלך דיון שהתנהל בפניו, את עמדתו הראשונית ביחס להסדר הפשרה, לפיה נטייתו הברורה הינה שלא לאשר את הסדר הפשרה בתנאים הנוכחיים והציע לצדדים לשפר את תנאי הסדר הפשרה באופן משמעותי.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

5. (המשך)

בחודש פברואר 2016 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסדר הפשרה, לפיה הוא מצטרף לעיקריה ולמסקנותיה של חוות דעת הבודק ביחס להסדר הפשרה ומותיר לשיקול דעתו של בית המשפט את הקביעה מהו סכום הפיצוי הראוי בנסיבות אלו בהתאם לנתונים שבפניו. יחד עם זאת, מציין היועץ המשפטי לממשלה, כי קיים לשיטתו קושי עם הקביעה בהסכם הפשרה, לפיה הנתבעות ימשיכו לגבות את גורם הפוליסה בעתיד באופן שימנע מחברי הקבוצה מלתבוע בעניין זה בעתיד, נוכח העובדה שהמדובר, לשיטתו, בוותור על עילות תביעה עתידיות, אך בנסיבות העניין בבקשת האישור דנן, הוא מבקש להשאיר את שאלת המשך הגבייה של גורם הפוליסה בעתיד לשיקול דעתו של בית המשפט. בנוסף, הביע היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו לפיה כל ההפחתה בגביית גורם הפוליסה בעתיד צריכה להיות מופנית בשלמותה להגדלת רכיב החיסכון בפוליסה, וכן התייחס למספר נושאים נוספים בהסדר הפשרה ובהם, הודעה למבוטחים הזכאים לקבלת הפיצוי בגין העבר, אופן ביצוע תשלום הפיצוי ביחס לעבר לרבות תרומת הסכומים שלא יאותרו הזכאים לקבלתם ושכר הטרחה והגמול המוצע למבקשים ובאי כוחם. בהחלטתו מיום 21 בנובמבר 2016 דחה בית המשפט את הסדר הפשרה ואישר באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בעילה של הפרת פוליסת הביטוח בשל גביה ללא בסיס משפטי של עמלת "גורם הפוליסה" באופן שפגע בחיסכון שנצבר לטובת המבוטח החל משבע שנים קודם למועד הגשת התביעה. הסעדים שיתבעו במסגרת התובענה הייצוגית יהיו תיקון ההפרה על דרך של עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטח בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתו אילו לא היה נגבה גורם הפוליסה או פיצוי המבוטח בסכום האמור, וכן הפסקת גביית גורם הפוליסה מעתה ואילך. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה מבוטחי הנתבעות בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 1992-2003, אשר החיסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם הפוליסה. בכוונת הראל ביטוח להגיש ערעור על החלטת בית המשפט לדחות את הסדר הפשרה ולאשר באופן חלקי את ניהול התביעה כתביעה ייצוגית. בחודש מאי 2017, הגישו הנתבעות, לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על ההחלטה במסגרתה נדחה הסדר הפשרה ואושרה באופן חלקי הבקשה לאישור התביעה כיייצוגית.

6. בחודש יוני 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כיייצוגית נגד החברה ונגד 9 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם עקב עיקולים המוטלים לבקשת צד שלישי על תגמולי הביטוח, מעוכב תשלום תגמולי הביטוח למבוטחים, חברות הביטוח משלמות למבוטחים, כביכול, את תגמולי הביטוח, בערכים נומינליים ללא שיערוך כלשהו, או במקרים מסוימים בצירוף הפרשי הצמדה בלבד, ללא הרווחים אשר צמחו להן, כביכול, כתוצאה מעיכוב זה. הנזק המוערך הכולל לכלל חברי הקבוצה מכלל הנתבעות מסתכם, להערכת התובעים, בסכום של כ- 350 מיליוני ש"ח. הנזק המוערך הכולל נגד החברה מסתכם, להערכת התובעים, בסכום של כ- 72 מיליוני ש"ח. ביום 8.2.12 הודיעו התובעים כי הם זונחים את הטענה לפיה העיקולים הוטלו שלא כדין. ביום 12 בדצמבר 2012 אישר בית המשפט את התובענה כיייצוגית. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. הצדדים מנהלים מגעים לפשרה. בחודש אוקטובר 2016 הוגש לאישור בית המשפט הסכם פשרה בתובענה. במסגרת הסכם הפשרה, הוסכם, בין היתר, כי החברה תשלם, בגין העבר, פיצוי כספי בסכום כולל של כ- 2.6 מיליוני ש"ח לחברי קבוצה. סכום זה ישולם לחברי הקבוצה הרלוונטיים, אשר יפנו לחברה בעקבות פרסומים שתבצע לציבור המבוטחים בהתאם להוראות הסכם הפשרה. יתרתו של סכום הפיצוי הכולל, אשר לא תשולם לחברי הקבוצה, תיתרם בהתאם להוראות הסכם הפשרה. בנוסף, הוסדרו במסגרת הסכם הפשרה מנגנונים עתידיים לשערוך תגמולי ביטוח שהעברתם תעוכב עקב עיקולים. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש אפריל 2017 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה אין מקום לאשר את הסדר הפשרה במתכונתו הנוכחית ויש לערוך בו תיקונים שונים.

7. בחודש יולי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד ארגון נכי צה"ל (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בפוליסה קבוצתית לביטוח חיים לחברי ארגון נכי צה"ל קיים, כביכול, כיסוי ביטוחי כאשר מקרה הביטוח מתרחש במהלך השנה שבו הגיע המבוטח לגיל 75 ועד הגיעו לגיל 76, בעוד שהחברה מעניקה כיסוי למקרי ביטוח שמתרחשים עד הגיע המבוטח לגיל 75 בלבד. הנזק הכולל הנתבע על ידי חברי הקבוצה, מסתכם להערכת התובעת בסכום של כ- 46 מיליוני ש"ח. ביום 5 ביוני 2014 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה הינה כל המוטבים של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2006 ועד 2012, לאחר שמלאו להם 75 שנים ובטרם מלאו להם 76 שנים, אשר אירע להם מקרה ביטוח לאחר הגיעם לגיל 75 ובטרם מלאו להם 76 שנים ואשר לא קיבלו את תגמולי הביטוח מהראל ביטוח. ביום 6 ביולי 2014 הגישו הנתבעות, לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על החלטה זו. בחודש נובמבר 2014 הורה בית המשפט העליון על עיכוב ההליכים בבית המשפט המחוזי בתל אביב עד למתן החלטה אחרת. בהתאם להמלצת בית המשפט משכו הנתבעות בחודש דצמבר 2015 את בקשת הערעור. לפיכך, הופסק עיכובם של ההליכים בבית המשפט המחוזי. בהחלטתו מיום 20 במרס 2016 הורה בית המשפט המחוזי בתל אביב על הרחבת הקבוצה כך שתכלול גם את מוטביהם של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2013 עד 2016.

8. בחודש דצמבר 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי תל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, את גמלת הביטוח הסייעודי החודשית, למבוטחים בפוליסה הקבוצתית של הסתדרות המורים בישראל ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

8. (המשך).

בנוסף נטען, כי החברה משלמת, כביכול, את גמלת הסיעוד ללא הצמדה למדד הבסיס המופיע בפוליסה אלא על פי מדד הבסיס שפורסם חודשיים מאוחר יותר, וזאת, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה. התובעת אינה מציינת בבקשה את סכום הנזק הכולל הנטען על ידה לגבי כלל חברי הקבוצה. הצדדים מנהלים הליך גישור.

9. בחודש מאי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה כי החברה נמנעת, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח למבוטחיה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, החל ממועד קרות מקרה הביטוח ועד מועד תשלום תגמולי הביטוח, ולחילופין, החל מחלוף 30 יום מהגשת הדרישה לקבלת תגמולי ביטוח ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכומים שנעים בין כ- 168 מיליוני ש"ח לכ- 807 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. ביום 30 באוגוסט 2015 קיבל בית המשפט המחוזי בתל-אביב באופן חלקי את בקשת האישור, באופן שניהולה של התביעה כתובענה ייצוגית אושר ביחס לטענה בדבר אי תשלום ריבית כנדרש בסעיף 28 (א) לחוק חוזה הביטוח ("החוק") והבקשה נדחתה ככל שהיא מתייחסת לטענה כי החברה אינה מצמידה את תגמולי הביטוח בהתאם להוראות סעיף 28(א) לחוק. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה על פי כתב התביעה המתוקן, מסתכם להערכת התובעים בסכום של כ- 120 מיליוני ש"ח. בחודש אוקטובר 2015 הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את הבקשה כייצוגית. בהתאם להמלצת בית המשפט משכו הנתבעות בחודש אוגוסט 2016 את בקשת רשות הערעור.

10. בחודש יולי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה נמנעה, כביכול, מלפרסם באתר האינטרנט שלה מידע מלא בקשר לסכומי הביטוח שישולמו למבוטחים כפיצוי כאשר הניתוח מומן על ידי גורם אחר שאינו המבטח, וזאת כביכול בניגוד להוראות חוזר הממונה "פירוט תגמולי ביטוח בתוכניות לביטוח בריאות" ובמטרה, לכאורה, להפחית את סכומי תגמולי הביטוח המגיעים למבוטחים על פי הפוליסות. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט. בחודש יוני 2016 הוגש הסכם פשרה מתוקן לאישורו של בית המשפט בהתאם להערות בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא אינו מתנגד להסדר הפשרה ומותיר את ההכרעה לאישורו בידי בית המשפט. במסגרת עמדתו העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות בנוגע לנוסח ההסדר. בחודש ינואר 2017 מינה בית המשפט בודק להסדר הפשרה.

11. בחודש אוקטובר 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח נמנעה, כביכול, מלשלם למבוטחים שביצעו ניתוחים במימון מלא או חלקי של קופת החולים שלהם פיצוי בשיעור מחצית מהסכום שנחסך לה מעלות המלאה של הניתוח בשל השתתפות קופת החולים. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 14 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט. בחודש יוני 2016 הוגש הסכם פשרה מתוקן לאישורו של בית המשפט בהתאם להערות בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא אינו מתנגד להסדר הפשרה ומותיר את ההכרעה לאישורו בידי בית המשפט. במסגרת עמדתו העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות בנוגע לנוסח ההסדר. בחודש ינואר 2017 מינה בית המשפט בודק להסדר הפשרה.

12. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה"). עניינה של התובענה בטענה, כי דקלה משלמת, כביכול, את תגמולי הביטוח למבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות קבוצתית "מושלם לעובד גמלאים" של גמלאי קופ"ח כללית ובני משפחותיהם ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום בניגוד להוראות הדין ("העילה הראשונה") וכן כי דקלה העלתה, כביכול, למבוטחים בפוליסה את דמי הביטוח, כביכול, ללא כל ביסוס ובניגוד כביכול להוראות הפוליסה והדין ("העילה השנייה"). הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 21.5 מיליוני ש"ח (סך של כ- 19 מיליוני ש"ח ביחס לעילה הראשונה וסך של כ- 2.5 מיליוני ש"ח ביחס לעילה השנייה).

13. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה, בין היתר, בטענה, כי החברה משלמת למבוטחים בפוליסת ביטוח אובדן כושר עבודה וסיעוד משתתפת ברווחים מסוג "חיונית" (להלן: "הפוליסה") סכום פיצוי חודשי (המורכב מ"פיצוי חודשי" ו- "יתרת הבונוס"), המחושב, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה וכן כי החברה אינה משלמת, לכאורה, למבוטחים בפוליסה את הבונוס שהצטבר להם עד למועד תשלום הפיצוי החודשי הראשון על פי הפוליסה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם לסכום של כ- 381 מיליוני ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

14. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי- מרכז בלוד, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה, בטענה כי החברה אינה מעניקה למבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות מסוג גילוי מחלות קשות (להלן: "הפוליסה") כיסוי ביטוחי במקרה של גילוי המחלה הספציפית בה חלתה התובעת, על אף שלטענתה פרשנות ראויה של הפוליסה הייתה צריכה, כביכול, להוביל למסקנה, כי יש ליתן כיסוי ביטוחי במקרה כאמור (אף שהמחלה מוחרגת בהתאם לתנאי הפוליסה). בהתאם לתובענה, התובעת אינה מעריכה את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג.

15. בחודש יוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה"). עניינה של התובענה בטענה, כי בהתאם להוראות פוליסת הביטוח הסייעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סייעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה") דקלה אינה משלמת למבוטחים, המצויים במצב סיעודי, תגמולי ביטוח בגין הימים בהם היו מאושפזים בבית חולים כללי או שיקומי וכי ימים אלו אינם נכללים במניין הימים לחישוב תקופת ההמתנה הקבועה בפוליסה, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות הממונה ולהוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת התובעת, לסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת הממונה ביחס למחלוקות נשוא הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש ינואר 2016 הוגשה עמדת הממונה במסגרתה הובהר כי אין בהגדרת מקרה הביטוח בפוליסה משום הפרה של הוראות רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון וכי הפוליסה מושא הבקשה אושרה באופן פרטני על ידי רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון.

16. בחודש יוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד שש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות קובעות סכומי ביטוח בפוליסות לביטוח חיים הנדרשות לצורך הלוואת משכנתא, על בסיס נתונים שאינם מבוססים על מסלול המשכנתא והריבית כפי שנקבעו על ידי הבנק המלווה, ולתקופות ביטוח בהן לא מתבצע עדכון סכומי הביטוח בהתאם ליתרת סכום המשכנתא. כתוצאה מכך, הנתבעות גובות, לכאורה, דמי ביטוח הגבוהים מדמי הביטוח שהיו צריכים להיות מחושבים בהתאם ליתרת המשכנתא בבנקים המלווים ובכך הנתבעות, כביכול, מטעות את מבוטחיהן ופועלות בניגוד להוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג כנגד החברה, מסתכם לסכום של כ- 88 מיליוני ש"ח וסכום של כ- 1,182 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת הממונה בשאלות העולות מבקשת האישור. הממונה העביר את שאלות בית המשפט להתייחסות המפקח על הבנקים. ביום 23 במרס 2016 הוגשה עמדת הממונה אשר ככלל תומכת בעמדת הנתבעות, וקובעת כי אין הסדרה רגולטורית המקימה חובה על חברות הביטוח לעדכן מיוזמתן, מעת לעת, את הסכום המבוטח בפוליסה וכי חברת הביטוח אינה רשאית לערוך שינויים בתנאי חוזה הביטוח ובכלל זה בסכום הביטוח, ללא קבלת הוראה מפורשת מצד המבוטח. הצדדים מנהלים הליך גישור.

17. בחודש יולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז בלוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מעלות את דמי הניהול, המשולמים על ידי עמיתים בקרנות פנסיה מתוך החיסכון שהצטבר (יתרה צבורה), לשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, במועד בו העמיתים הופכים לפנסיונרים, מקבלים גמלת זקנה והם אינם יכולים עוד לנייד את החיסכון הפנסיוני שלהם. באופן כזה, הנתבעות, כביכול, מפעילות את זכותן החוזית, המוקנית להן על פי הוראות תקנון קרן הפנסיה, באופן פסול, חסר תום לב ובניגוד להוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג, מסתכם, להערכת התובעות, לסכום של כ- 48 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת הממונה בשאלות העולות מבקשת האישור.

18. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז בלוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד החברה וסטנדרד ביטוחים בע"מ וכן נגד חברת ביטוח נוספת וסוכנות ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם מחזיקי כרטיסי אשראי של ישראלכרט וכאל מתקשרים למוקד המכירות של חברות הביטוח הנתבעות, על מנת להפעיל פוליסה לביטוח נסיעות לחו"ל, אותה הם זכאים לקבל ללא עלות ("הפוליסה הבסיסית"), הנתבעות משווקות להן, כביכול, "הרחבות" או "תוספות" לפוליסה הבסיסית, כאשר למעשה, נמכרות להם, כביכול, פוליסות מדף מלאות המקנות כיסוי מן השקל הראשון וכוללות כיסויים חופפים לכיסויים הכלולים בפוליסה הבסיסית. זאת, בעלות מלאה וללא הפחתת שוויה של הפוליסה הבסיסית. בכך, לטענת התובעים, בין היתר, מטעות הנתבעות, לכאורה, את המבוטחים, מפרות את חובות הגילוי, פועלות בניגוד להוראות הדין ועושות עושר ולא במשפט. בהתאם לתובענה, הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג מסתכם, להערכת התובעים, לסכום כולל של כ- 270 מיליוני ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

19. בחודש מאי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חמש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נמנעות, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח בגין רכיב המע"מ החל על עלות התיקון במקרים שבהם הנזק לא תוקן בפועל. זאת, כביכול, בניגוד להוראות הדין ותוך עשיית עושר ולא במשפט. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג נגד החברה מסתכם להערכת התובעים לסכום כולל של כ- 136 מיליוני ש"ח ולסך כולל של כ- 489.5 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות בפסק דינו מיום 20 בפברואר 2017 הורה בית המשפט המחוזי מרכז-לוד על מחיקת התובענה נגד החברה ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות. בחודש מרס 2017 הוגש על-ידי התובעים ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון.
20. בחודש יוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה וחברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, פרמיות ביטוח הכוללות "תוספת סיכון" הנובעת מאופי עבודתם של המבוטחים, גם בתקופות בהן המבוטחים אינם עובדים. זאת, כביכול, בין היתר, בניגוד להוראות הדין, תוך עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזה, אי גילוי נאות והטעיה. התובע אינו מעריך את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.
21. בחודש אוגוסט 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה"). עניינה של התובענה בטענה, כי בעת יישוב תביעות בביטוח סיעודי, מפצלת דקלה, כביכול, לצורך בחינת קיומו של מקרה הביטוח, את פעולות היומיום לחלקי גוף, תוך בחינה כמותית דווקנית של יכולת המבוטח לבצע כל אחת מן הפעולות. זאת, באופן המרוקן, כביכול, מתוכן את חוזרי הממונה, אשר על פיהם עליה לבצע, כביכול, בחינה מהותית של יכולת זו, ובניגוד לעמדת הממונה בנושא זה מחודש ינואר 2015. בכך מפרה דקלה, לטענת התובעת, את הוראות פוליסת הביטוח, מתארת תיאור מטעה את עסקת הביטוח, עושה עושר ולא במשפט ומפרה חובה חקוקה. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של כ- 59,000 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת המבקשת, לסכום של כ- 75.6 מיליוני ש"ח.
22. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה") ונגד שלוש חברות ביטוח אחרות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אימצו, כביכול, עמדה פרשנית לפיה לצורך הכרה במבוטח במסגרת בירור תביעת סיעוד כמי שמתקיים לגביו מצב של "אי שליטה על סוגרים", על מצב זה להיות תוצאה של מחלה או ליקוי אורולוגיים או גסטרואנטרולוגיים בלבד. זאת, כביכול, בניגוד להוראות פוליסות הביטוח. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו במאות מיליוני שקלים.
23. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד 4 חברות נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות הפרו, כביכול, את חובות הנאמנות שהן חבות כלפי העמיתים בקופות הגמל שבניהולן בכך שתיגמלו את סוכני הביטוח בעמלות בשיעור הנגזר מדמי הניהול, הנגבים על-ידיהן מן העמיתים ובכך תיגמלו את הסוכנים בסכום הגדל ככל שגדלים דמי הניהול ובטענה כי הנתבעות, עשו, כביכול, עושר ולא במשפט בכך שיצרו, כביכול, מנגנון שמטרתו להעלות את דמי הניהול לטובת הסוכנים והחברות המנהלות. התובעים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסך של כ- 300 מיליוני ש"ח לשנה מאז שנת 2008 ובסך הכל כ- 2 מיליארד ש"ח.
24. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה") ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, דמי ביטוח מלאים ממבוטחים שהינם חיילי מילואים, גם כאשר הם מצויים במהלך שירות מילואים, על אף שאינן מספקות להם, כביכול, כיסוי ביטוחי מלא בתקופה זו, אלא כיסוי ביטוחי חלקי וחסר, ששוויו נמוך משמעותית מדמי הביטוח הנגבים מהם. בהתנהלות זו עושות הנתבעות, לטענת התובעים, עושר ולא במשפט, מפרות חובה חקוקה, ומפרות את חובת הגילוי היוזם המוטלת עליהן. עוד טוענים התובעים, כי ההוראות המגבילות את הכיסוי הביטוחי בתקופת שירות המילואים מבלי להפחית את דמי הביטוח בתקופה זו מהוות משום תנאי מקפח בחוזה אחיד, וכי הן עומדות בניגוד לציפייה הסבירה של המבוטחים. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו בעשרות מיליוני שקלים.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

25. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפצה מבוטחים, שעברו ניתוח בבית חולים ציבורי בסכום השווה ל- 25% בלבד משכר מנתח הסכם של החברה בעוד שלפי הוראות הפוליסה, עליה לפצותם, לכאורה, בסכום השווה ל- 50% משכר מנתח הסכם בגין הניתוח הרלבנטי. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה, פועלת ברשלנות, בחוסר תום לב והטעיה ומפרה את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981. התובע מעריך את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בסך של כ- 13.1 מיליוני ש"ח.

26. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד מדנס סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "מדנס") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות התקשרו בהסכם בלעדיות לטווח ארוך בקשר לפוליסות ביטוח אחריות מקצועית רפואית לפיו התחייבה החברה לבטח אך ורק מבוטחים שיופנו על ידי מדנס ולהפנות למדנס כל סוכן ביטוח אחר, שיפנה אליה, לשם עריכת הביטוח דרכה, ומדנס התחייבה לערוך ביטוח אחריות מקצועית רפואית עבור לקוחותיה, אך ורק אצל החברה. בכך, התקשרו הנתבעות, לטענת התובעים בהסדר כובל, הפרו חובה חקוקה, ניצלו את מעמדן המונופוליסטי לרעה באופן העלול להפחית או לפגוע בתחרות, הפרו את חוק ההגבלים העסקיים, עשו עושר ולא במשפט, נהגו ברשלנות והפרו את חובות האמון, הגילוי והזהירות המוטלות על סוכן ביטוח. התובעים מעריכים את גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסכום של למעלה מ- 300 מיליוני ש"ח. בחודש דצמבר 2016 מונה על-ידי בית המשפט בודק מטעם בית המשפט על מנת לבחון האם הרווחיות התפעולית של הנתבעות בתחום ביטוחי האחריות המקצועית לעוסקים במקצועות הרפואה והפרה-רפואה בשנים הרלבנטיות (2009-2015) היא רווחית חריגה.

27. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה") ונגד שירותי בריאות כללית ("כללית") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בפוליסת הביטוח הסייעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סיעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה"). לטענת התובע, במקרים בהם קיים מעבר מתקופת זכאות אחת ("תקופת הזכאות הראשונה"), לתקופת זכאות אחרת, בה זכאי המבוטח לתגמולי ביטוח מופחתים ביחס לתקופת הזכאות הראשונה ("תקופת הזכאות השנייה"), וכאשר המעבר בין תקופות הזכאות נעשה לאחר ה-1 לחודש קלנדר, משולמים לו תגמולי ביטוח על פי הסכום המופחת, עבור כל החודש בו נעשה המעבר כאמור. כך, שלטענת התובע נגרעים ממנו תגמולי ביטוח, בגובה ההפרש שבין תגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה לבין תגמולי הביטוח בגין התקופה השנייה כפול החלק היחסי של החודש בגינו הוא זכאי לתגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה. עוד טוען התובע כי לחברי הקבוצה ששרדו את מלוא תקופות הזכאות המצטברות לא שולמו כלל תגמולי ביטוח עבור החלק היחסי החסר מהחודש הקלנדרארי הראשון לזכאותם וכי הם זכאים לקבלת תגמולי ביטוח בגין אותו חלק יחסי של החודש. בכך עושה דקלה, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, מפרה את הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א - 1981, את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 ואת הוראות פוליסת הביטוח. נזקו האישי הנתען של התובע מוערך בסך של 540 ש"ח והנזק הכולל המוערך הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ- 60 מיליוני ש"ח. בחודש נובמבר 2016 הוגשה על ידי התובע בקשה למתן פסק דין חלקי בבקשה לאישור. בחודש מרס 2017 דחה בית המשפט את בקשת התובע למתן פסק דין חלקי בבקשה לאישור.

28. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מפחיתות, כביכול, מסכומי הנזק הנתבעים על-ידי צד שלישי עקב רשלנותו של מבוטח, סכומים שונים באופן שרירותי. זאת, כביכול, בנימוק כללי של "רשלנות תורמת" של הצד השלישי ללא הנמקה, כנדרש בהוראות הדין. בכך, מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות הדין, לרבות חוזרי הממונה, מפרות חובה חקוקה, פועלות בחוסר תום לב, ועושות עושר ולא במשפט. התובעים מעריכים, כי גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג עולה על 3 מיליוני ש"ח ביחס לכל אחת מהנתבעות.

29. בחודש ינואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מחייבת את מבוטחיה בביטוח שיניים לעבור צילומי רנטגן, אשר מטרתם לבדוק, כי הרופא המטפל ביצע את הטיפול נשוא תביעתו של המבוטח. זאת, כביכול, בניגוד להנחיות משרד הבריאות ותוך פגיעה באוטונומיה של הפרט. התובע מעריכה, כי גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג הינו כ-200 מיליוני ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

30. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מתחילות לגבות ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, בעת שהם מתחילים לקבל קצבאות ואינם יכולים עוד לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, דמי ניהול בשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, מבלי שניתנת להם הודעה מראש על כך. זאת, תוך הפרה, כביכול, של חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן, של חובות חקוקות, ושל חובות הנאמנות השליחות והזהירות ותוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו באומדן ראשוני בכמיליארד ש"ח כנגד כלל הנתבעות.
31. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי עמדתה של החברה הינה שפוליסת ביטוח מקיף לכלי רכב מסוג מונית אינה מכסה ירידת ערך, לרבות ירידת ערך הנגרמת כתוצאה ממקרה ביטוח, זאת, כביכול, בניגוד להוראות הפוליסה, וכי בכך מפרה החברה את ההסכם בינה לבין מבוטחיה, עושה עושר ולא במשפט, ומפרה את החובות המוגברות החלות עליה כחברת ביטוח ובכלל זה מטעה את לקוחותיה. התובע מעריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-10 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2017 אישר בית המשפט את בקשת התובע לתיקון הגדרת הקבוצה כך שתכלול מבוטחים שרכשו פוליסה לכלי רכב כבד או מסחרי מעל 3.5 טון (לרבות מוניות) ולא רק מבוטחים שרכשו פוליסת ביטוח לרכב מסוג מונית.
32. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ("הראל פנסיה"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה גובה, כביכול, מעמיתיה, המבצעים הפקדות חד פעמיות לקרן הפנסיה, כספים, בגין ביטוח לסיכונים נכות וביטוח למקרה מוות בגין תקופה שכבר חלפה ביום הגביה, וכאשר ידוע, כי הסיכון בגינו נגבו הכספים לא התממש ולא יכול עוד להתממש. בכך, מפרה הראל פנסיה, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה ביטוח, תשמ"א - 1981, הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א - 1981, את חובת הגילוי היזום ואת חוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג - 1973, וכן עושה היא, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, ומנצלת את חוסר ניסיונם של עמיתיה. נזקו האישי הנטען של התובע מוערך בסך של כ-826 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ-5.58 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2017 הורה בית המשפט על העברת הדיון לבית הדין האזורי לעבודה.
33. בחודש מרס 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, למוטבים של מבוטחים בביטוח חיים, כספים מכוח פוליסות ביטוח חיים, כשהם צמודים, החל מן המועד בו נודע לה על פטירתו של המבוטח, למדד המחירים לצרכן ולא למדד ההשקעות הרלבנטי למסלול ההשקעה שבחר המבוטח. בכך, טוענת התובעת, מפרה החברה את ההסכם בינה לבין מבוטחיה, עושה עושר ולא במשפט, מפרה חובה חקוקה ומפרה את חובת הגילוי היזום. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של 33,729 ש"ח. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו בעשרות מיליוני שקלים. בחודש פברואר 2017 העביר בית המשפט את הבקשה לקבלת עמדת הממונה בשאלות העולות מבקשת האישור. בחודש מאי 2017 הגיש הממונה את עמדתו, לפיה כספי חסכון פנסיוני המשולמים למוטבים בעקבות מוות בתקופת העבודה אינם תגמולי ביטוח ולא חל עליהם סעיף 28 לחוק חוזה הביטוח ועל הראל ביטוח להצמיד מעתה ואילך את כספי החיסכון הפנסיוני למדד ההשקעות גם בתקופה שלאחר מות מבוטח ועד להעברת הכספים למוטבים. עוד ציין הממונה כי לשיטתו לא מתקיימת במקרה דנן עילת עשיית עושר ולא במשפט.
34. בחודש אפריל 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה כי, החברה דוחה תביעות לתשלום תגמולי ביטוח בגין נכות ממחלה ו/או מתאונה, בטענה כי תביעות אלו מתיישנות לאחר שלוש שנים מיום קרות מקרה הביטוח, וזאת בניגוד, כביכול, לחוק חוזה הביטוח התשמ"א - 1981 (תיקון 6), לפיו תקופת ההתיישנות לתשלום תגמולי ביטוח בגין עילת תביעה שהינה נכות ממחלה או מתאונה נמנית מהיום שקמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח. בכך, לטענת התובעת, מפרה החברה חובה חקוקה, עושה עושר ולא במשפט, אינה נוהגת בתום לב בקיום חוזה ומטעה את ציבור מבוטחיה. התובעת מעריכה את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג ב 416 מיליוני ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור.
35. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפרה את חובתה לשלם הפרשי הצמדה כדין בגין תגמולי ביטוח המשולמים על ידה בענף ביטוחי הבריאות, בגין התקופה שבין מועד קרות מקרה הביטוח לבין מועד תשלום תגמולי הביטוח. בכך, לטענת התובע, מפרה החברה את הוראות הדין, מפרה חוזה, פועלת ברשלנות ועושה עושר ולא במשפט. התובע מעריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בסכום של כ-4 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2017 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי החברה תתרום, בהתאם לדוח הבודק שימונה לבחינת הסכם הפשרה, 70% מסך הפרשי הצמדה בגין התקופה הראשונה כהגדרתם בהסכם הפשרה ו-100% מסך הפרשי הצמדה בגין התקופה השנייה כהגדרתם בהסכם הפשרה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

36. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות ממבוטחיהן בביטוחי נסיעות לחו"ל פרמיות ביטוח בגין יממות שלמות, על אף שבחלקים מאותן יממות לא קיים, לטענת התובעים, סיכון ביטוחי נוכח שהותן של המבוטח בישראל. הוראות אלו מהוות לטענת התובעים משום תניות מקפחות בחוזה אחיד ובהתנהלותן זו מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות חוק חוזה הביטוח ועושות עושר ולא במשפט. התובעים מעריכים את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בעשרות ואף מאות מיליוני ש"ח.
37. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, בפוליסות ביטוח חיים דמי ביטוח שכוללים תוספת "תת שנתיות" מבלי שתוספת זו צוינה באופן מפורש בפוליסה. בכך מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה, את הנחיות הממונה, את הוראות חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות, ואת חובת הגילוי וחובת ההגיינות. כן טוען התובע, כי בהתנהלותה זו החברה נוהגת שלא בתום לב, מטעה את ציבור מבוטחיה ופוגעת באוטונומיה שלהם. התובע מעריך את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 294 מיליוני ש"ח.
38. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה, נגד הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ברשות שוק ההון במשרד האוצר ("הממונה על שוק ההון") ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה, בטענה, כי פוליסות הביטוח הסיעודי הקבוצתיות, שמכרו הנתבעות, אשר כללו תנאי המאפשר להן לסיימן באופן חד צדדי, היו, כביכול, מוצר פגום, אשר הנתבעות ידעו או היה עליהן לדעת, כי הוא פגום, וכי עקב ביטולן של פוליסות אלו נותרו המבוטחים בהן ללא פוליסות לביטוח סיעודי. בכך טוענים המבקשים, הפרו הנתבעות, כביכול, חובות חקוקות, פעלו בחוסר תום לב, תוך הטעיית המבוטחים, הפרו את חובת הגילוי לצרכנים והפרו את חובת הזהירות. עוד טוענים המבקשים, כי הממונה על שוק ההון אפשר לנתבעות למכור פוליסות אלו ונמנע מלבטלן, וכי בכך פעל באופן רשלני ונמנע מביצוע תפקידו. התובעים מעריכים את הנזק הכולל, אשר נגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בכ-7 מיליארד ש"ח.
39. בחודש אוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ("הראל פנסיה"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה גובה, כביכול, מעמיתיה, בנוסף לדמי הניהול, תשלום בגין רכיב הוצאות ניהול השקעות (רכיב הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הוראה חוזית המאפשרת לה לגבותו. בכך, מפרה הראל פנסיה, לטענת התובע, את הוראות תקנון קרן הפנסיה ואת חובות האמון והגילוי המוגברות החלות עליה, פועלת בחוסר תום לב במשא ומתן ומוסרת תיאור מטעה ללקוחותיה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ- 132 מיליוני ש"ח.
40. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, מבעלי פוליסת החיסכון "הראל מגוון השקעות אישי" תשלום בגין רכיב "הוצאות ניהול השקעות", אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתנאי הפוליסה המתירה לה לגבותו. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה הפרה יסודית, מפרה את חובת הנאמנות החלה עליה ומטעה את מבוטחיה. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 27.8 מיליוני ש"ח.
41. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, מן המבוטחים, פרמיות גבוהות בגין פוליסות ביטוח בריאות הכוללות כיסויים אשר למבוטחים אין, לכאורה, צורך בהם משום שהם מחזיקים בביטוח בריאות משלים של קופת החולים אליה הם משתייכים. בנוסף, טוענים התובעים, כי הנתבעות אינן מגלות למבוטחים, כי מדובר, כביכול, בכיסויים מיותרים, ו/או מתנות שירות בשירות שכן הן אינן מאפשרות למבוטחים לרכוש פוליסה מצומצמת הכוללת רק כיסויים שאינם כלולים בביטוחי הבריאות המשלימים של קופות החולים, ובכך יוצרות מצב של כפל ביטוחי. בכך, טוענים התובעים, הנתבעות מפרות את חובת תום הלב המוגברת החלה עליהן, מפרות חובה חקוקה, מפרות את הוראות הדין, מפרות הסכם, מטעות את מבוטחיהן ועושות עושר ולא במשפט. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג כנגד החברה, מסתכם לסכום של כ- 2.2 מיליארד ש"ח, וכנגד כלל הנתבעות לסכום של כ- 4.45 מיליארד ש"ח.
42. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה אינה מגלה, לכאורה, באתר האינטרנט שלה מידע מלא ומדויק אודות תקרות סכומי השיפוי המגיעים למבוטחיה בביטוחי בריאות בגין הוצאות ניתוחים המכוסים בפוליסות ביטוח הבריאות המשווקות על ידה. זאת, טוענת התובעת, במטרה להפחית את סכומי השיפוי המגיעים למבוטחיה. בכך, טוענת התובעת, החברה מפרה חוזה, מפרה את הוראות הממונה, נמנעת מלתת גילוי נאות של סכומי השיפוי המגיעים למבוטחים ופועלת בתרמית. התובעת מעריכה את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בלפחות 20 מיליוני ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

43. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה לא גילתה, כביכול, למבוטחיה, אשר רכשו פוליסת ביטוח סיעודי בפרמיה משתנה מהי הפרמיה, שתיגבה מהם החל מגיל 65 וזאת עד לדיווח השנתי בגין שנת 2015 ועל אף, שלטענת התובעת, בגיל 65 מתייקרת הפרמיה בפוליסה זו במאות אחוזים. בכך, טוענת התובעת, החברה מפרה חובה חקוקה, מפרה את חובת הגילוי, מפרה הסכם, פועלת בחוסר תום לב, עושה עושר ולא במשפט ופועלת ברשלנות. עוד טוענת התובעת, כי חיוב מבוטחים בתשלום פרמיות עתידיות על פי תעריפים שאינם ידועים להם הינו תנאי מקפח בחוזה אחיד. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג כנגד החברה, אולם היא מעריכה אותו במיליוני שקלים.
44. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה, נגד חברת ביטוח נוספת ונגד חברת ש.ח.ר נזקי צנרת בע"מ ("חברת ש.ח.ר") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בקרות אירוע ביטוחי של נזקי נזילה, חברות הביטוח הנתבעות גובות, כביכול, ממבוטחיהן, שלא כדין, דמי השתתפות עצמית בשיעור הגבוה מהשיעור המקסימלי הקבוע בפוליסות הביטוח שלהן. בכך מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות פוליסות הביטוח, עושות עושר ולא במשפט, פועלות ברשלנות ומטעות את מבוטחיהן. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג ביחס להראל ביטוח בכ-39.8 מיליוני ש"ח.
45. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ ("קחצ"ק"). עניינה של התובענה בטענה, כי קחצ"ק גובה, כביכול, מהעמיתים בקרן, הוצאות ניהול השקעות, אשר גבייתן מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתקנון הקרן המתירה לה לגבות. בכך, פועלת קחצ"ק, לטענת התובע, בניגוד להוראות הדין ולחובת הנאמנות המיוחדת החלה עליה. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-30.1 מיליוני ש"ח. בחודש פברואר 2017 הוגשה בקשת עיכוב הליכים בשל קיומם של הליכים תלויים ועומדים נוכח העובדה שבפני בית המשפט המחוזי (מרכז) תלויות ועומדות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות באותו נושא.
46. בחודש נובמבר 2016 הומצאה לחברה בקשה מתוקנת לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה, נגד כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "כלל ביטוח") ונגד עמותת גמלאי קרן פנסיה "נתיב" דרום ומרכז ("עמותת גמלאי נתיב"), אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז במסגרת בקשה לאישור תובענה כייצוגית, המתנהלת החל מחודש מאי 2015 נגד כלל ביטוח ועמותת גמלאי נתיב. עניינה של התובענה בטענה, כי כלל ביטוח ביטלה באופן חד צדדי ולא כדין את פוליסת ביטוח החיים הקבוצתית לגמלאי עמותת קרן פנסיה "נתיב" דרום ומרכז, בטענה כי הפוליסה אינה רווחית. צירופה של החברה לבקשת האישור מתבקש, לטענת התובע, נוכח תפקידה של הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ("הראל פנסיה"), ביחד עם עמותת גמלאי נתיב, לגבות מחברי העמותה את דמי הביטוח החודשיים ונוכח עמדתה של הראל פנסיה, כי לא ניתנו לה הרשאות חברי העמותה לגביית סכומים גבוהים יותר מקצבותיהם. התובע מעריך את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-90 מיליוני ש"ח.
47. בחודש נובמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בפוליסות ביטוח חיים אגב הלוואה לדור, בהן מסלול ההלוואה הינו כזה שבו קרן ההלוואה מוחזרת בסוף התקופה, הנתבעות אינן משלמות, כביכול, למבוטחים, בעת קרות מקרה ביטוח, את מלוא יתרת חוב ההלוואה לדור, אלא חלק ממנו בלבד. בכך מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את חובת הגילוי החלה עליהן, מטעות את מבוטחיהן, מפרות את חוק חוזה הביטוח, מפרות חובה חקוקה, פועלות ברשלנות, מפרות את הוראות פוליסת הביטוח ופועלות בחוסר תום לב. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג ביחס לכל אחת מהנתבעות בכ-15 מיליוני ש"ח ואת הנזק הכולל הנתבע במסגרת התובענה בסך של 75 מיליוני ש"ח.
48. בחודש נובמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, ממבוטחים, אשר סווגו כמעשנים במועד רכישת פוליסת ביטוחי חיים (ריסק) וחדלו לעשן למשך למעלה משנתיים, פרמיות ביתר ואינה מיידעת אותם על זכותם להפחתה משמעותית בפרמיות הביטוח במקרה של הפסקת עישון למשך למעלה משנתיים. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את חוק חוזה הביטוח, תש"א-1981 ואת תנאי פוליסת הביטוח. נזקו האישי הנתבע של התובע הינו כ-800 ש"ח והוא מצוין, כי אין ביכולתו להעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.
49. בחודש דצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת, הראל פנסיה וגמל בע"מ. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה וגמל מעלה, כביכול, את דמי הניהול הנגבים מעמיתיה בקרן הפנסיה המקיפה מבלי שניתנת להם על כך הודעה כדין, וכי היא גובה מהם, כביכול, בעת הפקדת כספיהם בקרן הפנסיה הכללית עקב הפקדה מצטברת בקרן הפנסיה המקיפה העולה על התקרה הקבועה לכך בחוק, דמי ניהול בשיעור העולה על שיעור דמי הניהול שלהם בקרן הפנסיה המקיפה, מבלי שניתנת להם הודעה על כך. נזקו האישי הנתבע של התובע מוערך בכ-265 ש"ח והוא מצוין, כי אין ביכולתו להעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

50. בחודש דצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפחיתה, לכאורה, שלא כדין, את תשלום דמי הביטוח למבוטחים בפוליסת נכות מתאונה בגין מקרי ביטוח שעניינם נכות בגפיים, עיניים ואוזניים על יסוד טבלת שיעורי נכויות הקבועה בפוליסת הביטוח, השונה מטבלת שיעורי הנכויות שבתקנות הביטוח הלאומי ועל יסוד נוסחת התאמה הקבועה בפוליסה הביטוח. נזקו האישי הנתבע של התובע הינו כ- 12,500 ש"ח והוא מעריך את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 100 מיליוני ש"ח.

תובענות שהוגשו בתקופת הדוח

51. בחודש ינואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה אינה מגלה (לא בעצמה ולא באמצעות סוכני הביטוח מטעמה) למבוטחיה בביטוח רכב, אשר עומדים לחצות מדרגת גיל או וותק נהיגה במהלך תקופת הביטוח, כי באפשרותם לעדכן את גיל הנהג או את וותק הנהיגה ולקבל החזר פרמיה, וכי כתוצאה מכך משלמים מבוטחיה הנ"ל פרמיה ביתר נוכח העדר עדכון הפרמיה במהלך תקופת הביטוח בעקבות שינוי מדרגת הגיל או הוותק. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג לכל הפחות בכ- 12.25 מיליוני ש"ח.

52. בחודש פברואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד החברה הבת, הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן יחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות תשלומים שונים בגין הקמת הלוואות ו/או הטיפול בהן וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין, בהיעדר הרשאה חוקית ובניגוד לעמדת המאסדר. התובעת מעריכה את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ- 5.9 מיליוני ש"ח.

53. בחודש פברואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב (המחלקה לעניינים כלכליים) תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת, הראל פנסיה וגמל בע"מ ונגד חברה מנהלת נוספת (להלן יחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות מעמיתיהן, אשר נוטלים מהן הלוואות, תשלומים שונים בגין טיפול באותן הלוואות וזאת, לכאורה, בניגוד להוראות הדין ולעמדת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בכ- 44.75 מיליוני ש"ח. בהחלטתו מחודש אפריל 2017 קבע בית המשפט כי למחלקה הכלכלית אין סמכות עניינית לדון בבקשת האישור וכי התובענה תישמע כהליך אזרחי.

54. בחודש מרס 2017 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה הבת, הראל פנסיה וגמל בע"מ ("הראל פנסיה וגמל"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה וגמל גבתה עד סוף שנת 2015, כביכול, מהעמיתים בקופת הגמל הראל עוצמה תעוז, הוצאות ניהול השקעות, אשר גבייתן מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתקנון קופת הגמל, אשר התירה לה לגבותן. התובעת מעריכה את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ- 127.1 מיליוני ש"ח.

תובענות שהוגשו לאחר תקופת הדוח

55. בחודש אפריל 2017 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד כלל פנסיה וגמל בע"מ (להלן יחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות דמי ביטוח בגין פוליסות ביטוח חיים מעמיתיהם ומבוטחיהם המנוחים לאחר פטירתם, וזאת בניגוד להוראות חוק חוזה הביטוח. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בגין התקופה בגינה הם מבקשים לנהל את התובענה בכ- 14 מיליוני ש"ח בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיוחדת.

56. בחודש אפריל 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי בעת החלפת רכב, החברה מזכה, לכאורה, את מבוטחיה בפוליסות ביטוח רכב רכוש, בסכומי דמי ביטוח נמוכים מהסכומים להם הם זכאים, לכאורה, בהתאם להוראות פוליסת הביטוח התקנית והדין. נזקו האישי הנתבע של התובע מוערך בכ- 1,265 ש"ח והוא מציינ, כי אין ביכולתו להעריך את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.

57. בחודש מאי 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן יחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במסגרת פוליסות הביטוח המשוקקות על-ידי הנתבעות במסגרת מכרז ביטוח הרכב לעובדי המדינה של אגף החשב הכללי במשרד האוצר, מתעלמות, לכאורה, הנתבעות מהעבר הביטוחי של המבוטחים לצורך חישוב פרמיית הביטוח בביטוח רכב מקיף וכי פרמיית הביטוח של חברי הקבוצה מגלמת, לפיכך, לכאורה, סיכון גבוה יותר שאינו רלבנטי לחברי הקבוצה, דבר המוביל לכך שפרמיית הביטוח הנקבעת להם גבוהה מזו שהיה עליהם לשלם נוכח עברם הביטוחי. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בכ- 155 מיליוני ש"ח.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים
באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות שהוגשו לאחר תקופת הדוח (המשך)

58. בחודש מאי 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה דוחה, כביכול, תביעות ביטוח המוגשות אליה במסגרת פוליסות ביטוח שיניים קבוצתיות בגין בדיקות אבחון תקופתיות, בנימוק שאינן נכללות בתנאי הביטוח, על אף שבפועל, בדיקות אלו נכללות, לכאורה, במסגרת פוליסת הביטוח. התובע מעריך את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 42.8 מיליוני ש"ח.

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות נגד החברה ו/או חברות המאוחדות, כפי שצויינו על-ידי התובעים בכתבי הטענות שהוגשו מטעמם. מובהר, כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על-ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע באלפי ש"ח
<u>תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	5	930,365
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	1	225,000
לא צוין סכום התביעה	1	
<u>בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	30	4,534,594
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	9	10,847,000
לא צוין סכום התביעה	12	
<u>תביעות מהותיות אחרות</u>	1	15,605

הטבלה אינה כוללת את התביעה ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת, כמפורט בסעיף ב(2) להלן (התחייבויות תלויות אחרות), לא צוין בה סכום תביעה ספציפי כלפי החברה.

סכום ההפרשה הכולל עבור התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל מסתכם בכ- 85 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 כ- 72 מיליוני ש"ח).

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות אחרות

1. בחודש יוני 2004 הוגשה תביעה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת כנגד החברה המאוחדת, ידידים הולדינג וניהול (1984) בע"מ (להלן: ידידים), יושב הראש לשעבר ומנכ"ל ידידים לשעבר וכנגד חברה מאוחדת נוספת, הראל שירותי ניהול קרנות פנסיה (1987) בע"מ, שהינה בעלת שליטה בידידים (להלן: "הנתבעים"), על ידי בעלי מניות המיעוט בלעתידי חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ, חברת בת של ידידים (להלן: לעתידי) בסכום של 15,605 אלפי ש"ח. עניינה של התביעה הינו פיצוי עתידית קופת פנסיה בע"מ (להלן: עתידית), קרן פנסיה בניהול לעתידי, בגין שימוש במשאבים שונים של עתידית, כגון: שימוש בתשתית התפעול ובמוניטין, שימוש בקניינה של עתידית, בגין נטילת קרן פנסיה ממשיכה ואובדן רווחים. בנוסף תובעים התובעים תמלוגים בסך של 3,177 אלפי ש"ח במסגרת התביעה האישית שלהם. ביום 29 ביולי 2010 לאחר שנערכו חקירות והוגשו סיכומים בכתב במסגרת הבקשה לאישור התביעה הנגזרת, נתקבלה על-ידי בית המשפט וניתנה לתובעים האפשרות לתבוע את הנתבעים בשם לעתידי בגין זכויות שלטענתם זכאית להן לעתידי. ביום 24 באוגוסט 2015 דחה בית המשפט את טענות התובעים בעניין התביעה הנגזרת וקבע כי הם מנועים מלטעון לעניין הזכויות הנובעות מהקמת קרן הפנסיה החדשה וכי לעתידי איננה זכאית לפיצוי בגין שימוש במשאביה של עתידית לצורך הקמת הקרן החדשה. בית המשפט קיבל את תביעתם האישית של התובעים לקבלת תמלוגים. במהלך החודשים ספטמבר-דצמבר 2015 העבירה לעתידי לתובעים את הסכומים המשקפים להערכתה את מלוא הסכום אותו היא חייבת לתובעים בהתאם להוראות פסק הדין, אולם התובעים טוענים כי הסכום שהועבר אינו מהווה את הסך הסופי לו הם זכאים בהתאם לפסק הדין. בהתאם לכך, מונה מומחה מטעם בית המשפט לצורך הכרעה בסוגיות הכספיות שבמחלוקת. עיקר המחלוקת שבין הצדדים הינה לעניין הריביות שיש להוסיף על סכום הקרן. במסגרת פגישה שהתקיימה עם המומחה שמונה נתגלעו מחלוקות נוספות בין הצדדים. בהתאם לכך הוגשה בקשה לבית המשפט מטעם התובעים במסגרתה ביקשו כי המומחה יתייחס גם לסוגיית העמלות בגינה קיימת מחלוקת. לאחר שהתקיים דיון בעניין הגיעו הצדדים להסכמה לפיה המומחה יבדוק גם את עניין העמלות ובעניין הריבית התבקש בית המשפט ליתן החלטה במחלוקת שבין הצדדים. ביום 22 באוגוסט 2016 ניתנה החלטת בית המשפט, המקבלת את עמדת הנתבעים, כי הריבית לפיה יבצע המומחה את הבדיקה ויערוך את תחשיב התמלוגים היא הריבית בגין איחור בהעברת כספים מהמערכת הבנקאית. בכל הנוגע לתביעה האישית, ביום 3.1.2017 הוגשה לבית המשפט חוות דעת חלקית של המומחה מטעם בית המשפט, בנושא התמלוגים ובנושא שכר הדירקטורים. בעקבות הכרעת המומחה בנושאים האמורים שולם סכום העומד על 322,356 ש"ח לתובעים. המומחה טרם השלים את חוות דעתו בנושא העמלות אשר הצדדים הגיעו להסכמה כי הוא ידון בעניין זה גם כן. בנוסף, ביום 28 באוקטובר 2015 הגישו התובעים לבית המשפט העליון הודעת ערעור על פסק הדין בתביעה הנגזרת, במסגרתה מבקשים התובעים לבטל את פסק הדין ולקבל את התביעה הנגזרת ולחילופין להשיב את התיק לבית המשפט המחוזי על מנת שידון בשאלת גובה הנזק. הטיפול בתביעה הנגזרת, עוכב גם הוא על ידי בית המשפט העליון עד למועד שנקבע כאמור לעיל.

2. בחודש פברואר 2014 הוגשה לבית משפט המחוזי - המחלקה הכלכלית בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת נגד החברה, נגד ארבע חברות ביטוח נוספות ונגד שירותי בריאות כללית אשר הדיון בה אוחד עם תביעה ובקשה באותו עניין, אשר הוגשה בחודש מרס 2014 נגד החברה, נגד ארבע חברות ביטוח נוספות ונגד מכבי שירותי בריאות (שירותי בריאות כללית ומכבי שירותי בריאות, להלן - "קופות החולים"). הבקשות להכיר בתובענות כתביעות נגזרות, לאחר שתוקנו בהתאם לבקשה, אשר נתקבלה על-ידי בית המשפט הינן בטענה שקופות החולים נמנעו, כביכול, מלמצות את זכות ההשתתפות העומדת להן מכוח הדין, כלפי חברות הביטוח בגין הוצאות שהוציאה במסגרת תוכנית שירותי הבריאות הנוספים ("שב"ן"), ביחס לאותם מקרים בהם קיימת, כביכול, חפיפת חבויות בין השב"ן לבין פוליסות ביטוחי הבריאות הנמכרות על ידי חברות הביטוח וכן בגין הוצאות שהוציאו קופות החולים במסגרת השירותים שניתנו על ידן מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד - 1994 ("הסל הבסיסי"), ביחס לאותם מקרים בהם קיימת, כביכול, חפיפת חבויות בין הסל הבסיסי לבין פוליסות ביטוחי הבריאות הנמכרות על ידי חברות הביטוח. לטענת התובעים עיקר החפיפה הינה בגין ביצוע ניתוחים (בחירת מנתח וכל העלויות הנלוות לכך) וכן בגין ייעוץ רפואי. הבקשות הוגשו לאחר שקופות החולים הבהירו לתובעים, בעקבות פנייתם אליהן, כי הן מסרבות להגיש תובענה כאמור נגד חברות הביטוח, לאחר שהסבירו לתובעים, כי אין יסוד לתובענה הן מבחינת הוראות הדין והן מבחינת אחרות, ולכן כל עוד לא שונו הוראות הדין הקיימות אין מקום לתובענה. התובעים מעריכים את סכום התביעה נגד כלל חברות הביטוח הנתבעות בסך של כ- 5.2 מיליארדי ש"ח. להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, סיכויי הבקשה לאישור כנגזרת להידחות גבוהים מהסיכויים לקבלתה, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענה זו. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת היועץ המשפטי בסוגיות המועלות בבקשת האישור שתתייחס לעמדת משרד האוצר, הממונה ומשרד הבריאות.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח

1. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ש.ח.ר. נזקי צנרת בע"מ ("חברת ש.ח.ר.") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי נגבים, כביכול, ממבוטחיה של החברה בפוליסות ביטוח מבנה, בגין תיקון נזקי מים, מלוא דמי ההשתתפות העצמית, גם במקרים בהם עלות התיקון בפועל נמוכה מסכום ההשתתפות העצמית. בכך מפרות הנתבעות, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה הביטוח, תשמ"א - 1981, פועלות בחוסר תום לב בקיום חוזה, עושות עושר ולא במשפט ומפרות חובה חקוקה. בחודש בינואר 2017 אישר בית המשפט המחוזי מרכז-לוד את בקשתו של המבקש, במהלך דיון שהתקיים בפניו, להסתלק מבקשת האישור.

2. בחודש אוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי מבוטחיה של החברה, אשר רכשו כיסוי ברות ביטוח נסיעות לחו"ל, המקנה להם את האפשרות לרכוש ביטוח נסיעות לחו"ל ללא צורך בהצהרת בריאות חדשה, נדרשים, כביכול, להצהיר אודות מצבם הרפואי בעת הפעלתה של פוליסת ביטוח הנסיעות לחו"ל. בכך, טוען התובע, החברה מטעה את מבוטחיה, מנצלת את מצוקת הצרכן, מפרה את חובת הגילוי ואת חובתה לקיים חוזים בתום לב, עושה עושר ולא במשפט, מפרה את חוק חוזה הביטוח, תשמ"א - 1981, מפרה חובה חקוקה, פוגעת באוטונומיה של הרצון החופשי, ופועלת ברשלנות ובתרמית. בחודש פברואר 2017 אישר בית המשפט את הבקשה המוסכמת להסתלקות המבקש מבקשת האישור נגד החברה במסגרת בקשת ההסתלקות התחייבה החברה להוסיף אפשרות למימוש הרחבת ברות הביטוח באמצעות אתר האינטרנט שלה וכן לשלוח למבוטחים הרלבנטיים מידע אודות זכאותם למימוש ברות הביטוח במסגרת הדיווח השנתי הנשלח אליהם.

תביעות שהגיעו לסיומן לאחר תקופת הדוח

3. בחודש דצמבר 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד 6 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי במסגרת רפורמה שנעשתה בשנת 2007 בענף רישוי רכב על ידי משרד התחבורה, תוקנו תקנות התעבורה, תשכ"א - 1961, אשר במסגרתן שונה סיווגם של רכבי הפנאי-שטח והמיני-וואנים ("כלי הרכב") לכלי רכב פרטיים. לטענת התובעים, הנתבעות בחרו להמשיך ולהגדיר את כלי הרכב ככלי רכב מסחריים, כל זאת כביכול, בניגוד להוראות הדין. בנוסף נטען, כי ביחס לרכבים שייצרו לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, כלומר שנת 2008 ומעלה שינו הנתבעות את התנהלותן וכלי רכב אלו מבוטחים על ידי ככלי רכב פרטיים, ובזאת, כביכול, הנתבעות יוצרות הפליה. לטענת התובעים, באמצעות סיווג כלי הרכב על ידי הנתבעות ככלי רכב מסחריים, וזאת על אף שכלי הרכב מסווגים על ידי משרד התחבורה כרכבים פרטיים (1-M), הנתבעות גובות, לכאורה, פרמיות ביטוח הגבוהות מפרמיות הביטוח המקבילות לכלי רכב פרטיים. בחודש אפריל 2017 דחה בית המשפט המחוזי מרכז את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

4. בחודש ינואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי בעוד שהחברה מבטיחה בהצעת ביטוח לרוכשי רכב מסוג פגיו וסיטוראן באמצעות לוביט סוכנות לביטוח (1997) בע"מ, כי בקרות נזק תאונתי, רכבם יתוקן בחלפים מקוריים חדשים בלבד חלף החלקים שניזוקו, בפועל, בקרות מקרה ביטוח, החברה מפעילה שמאי חוץ מבלי לחייב אותו ואת מוסך ההסדר לפעול על פי הוראות הפוליסה, כך שהשמאי קובע אילו תיקונים ייעשו בחלפים מקוריים ואילו תיקונים יבוצעו על דרך של תיקון חלקים שניזוקו. בכך מקטינה החברה, לטענת התובע, את ערך הנזק הגולמי, כך ששיעור הנזק, המחושב באחוזים משווי הרכב המבוטח נמוך משיעור הנזק האמיתי. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה הביטוח, תשמ"א - 1981 ואת הוראות חוזה הביטוח, פועלת בחוסר תום לב ועושה עושר ולא במשפט. בחודש מרס 2017 הודיעו הצדדים לבית המשפט כי בעקבות המלצת בית המשפט הסכימו לסיים את ההליך בדרך של הסתלקות מבקשת האישור במסגרתה תיווסף הבהרה הן במסמכיה העתידיים של לוביט והן בפוליסות הביטוח העתידיות, כי החלפת החלקים לחלקים חדשים ומקוריים מותנית באישור שמאי להחלפת החלק. בחודש מאי 2017 אישר בית המשפט את הסתלקות המבקש בתנאים שהוסכמו בין הצדדים והורה על מחיקת בקשת האישור.

5. בחודש אוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד קרן הגמלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ ("קג"מ"), עמיתים - קרנות הפנסיה הוותיקות ("עמיתים") וישראל שחר סוכנות לביטוח (MIA) - סוכנות לביטוח פנסיוני (2010) בע"מ (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי נגבית, כביכול, מהמבוטחים בפוליסה לביטוח חיים קבוצתי לחברי ארגון מקבלי גימלה מקג"מ, פרמיה עודפת ביחס לפוליסת הביטוח, פרמיה ללא כיסוי ביטוחי ופרמיה יקרה בעשרות אחוזים ביחס לפוליסות ביטוח חיים אחרות. זאת, בעוד שבתקנון הקרן לא מוזכרת גביית פרמיות ביטוח לאלמנה/נה והנתבעות נמנעות מלהציג את פוליסת הביטוח המקורית עליה חתמה המבקשת. בכך טענה התובעת, הפרו, כביכול, הנתבעות חובה חקוקה, הפרו את חובת הגילוי המוגברת החלה עליהן, עשו עושר ולא במשפט והטעו את מבוטחיהן. בחודש מאי 2017 אישר בית המשפט המחוזי מרכז-לוד את הודעת ההסתלקות של המבקשת, אשר ניתנה במהלך דיון שהתקיים בפניו, והורה על מחיקת הבקשה לאישור התביעה כייצוגית.

באור 8 - ניהול ודרישות הון

1. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה והחברות הבנות שהינן חברות ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח) התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון") והנחיות הממונה:

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 31 במרס 2017	
EMI	הראל ביטוח	EMI	הראל ביטוח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
79,652	5,702,567	76,291	5,806,308
436,811	4,071,946	417,113	4,299,802
-	350,517	-	350,517
436,811	4,422,463	417,113	4,650,319
-	145,145	-	114,729
-	1,825,894	-	2,073,014
-	1,971,039	-	2,187,743
-	741,040	-	739,480
-	2,712,079	-	2,927,223
436,811	7,134,542	417,113	7,577,542
357,159	1,431,975	340,822	1,771,234
-	(30,182)	-	(24,716)
(25,000)	-	-	-
332,159	1,651,893	340,822	1,746,518

הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה (א)
הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
הון ראשוני

הון ראשוני בסיסי
הון ראשוני מורכב
סה"כ הון ראשוני

הון משני
הון משני נחות (ב)

הון משני מורכב (ג)
סה"כ הון משני

הון שלישוני מורכב

סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
עודף ליום הדוח

אירועים לאחר תאריך הדוח
התכלות הון משני

הרחבת הון משני מורכב לאחר תאריך הדוח
חלוקת דיבידנד (לפרטים נוספים ראה סעיף 4)
עודף בהתחשב באירועים לאחר תאריך המאזן*

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 31 במרס 2017	
EMI	הראל ביטוח	EMI	הראל ביטוח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
79,652	744,944	76,291	757,953
-	352,840	-	357,094
-	40,997	-	39,935
-	1,395,557	-	1,422,992
-	85,859	-	86,644
-	310,703	-	316,332
-	1,657,588	-	1,686,164
-	837,109	-	839,736
-	(194,036)	-	(193,103)
-	408,834	-	418,007
-	62,172	-	74,554
79,652	5,702,567	76,291	5,806,308

א. הסכום הנדרש כולל, בין היתר, דרישות הון בגין:

פעילות בביטוח כללי

פעילות בביטוח סיעודי

דרישות הון בגין תוכניות מבטיחות תשואה

נכסי השקעה ונכסים אחרים (ד)

סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי

סיכונים תפעוליים

הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואשפוז

השקעה בחברות מנהלות מאוחדות ומבטחים

הקלה בדרישות ההון בגין עלות רכישת קופות גמל

סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים (ה)

נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון (ו)

סך כל הסכום הנדרש על פי תקנות ההון המתוקנות

* התוספת, הנכללת בחישוב ההון הנדרש מהחברה בשל יתרת ההפרש המקורי המיוחס לחברות המנהלות וקופות הגמל, לצורך חלוקת דיבידנד, מסתכמת לסך של כ- 94 מיליוני ש"ח וכ-95 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס 2017 וליום 31 בדצמבר 2016, בהתאמה.

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

1. (המשך)
 - ב. כולל כתבי התחייבות נדחים בסך של 201,414 אלפי ש"ח שהונפקו עד ליום 31 בדצמבר 2006 והמהווים הון משני נחות.
 - ג. לעניין הנפקת אגרות חוב אשר תמורתן משמשת כהון מורכב של החברה, ראה באור 6.
 - ד. לעניין אישור הממונה לשימוש במודל פנימי לדירוג אשראי ראה באור 35(3) לדוחות השנתיים.
 - ה. דרישת הון בשיעור של 0.17% מהסכום בסיכון בשייר עצמי, אך לא פחות מהדרישה ביום ההעברה. דרישת ההון בחברה הינה בסכום שלא יפחת מ-190 מיליוני ש"ח.
 - ו. כולל נכס לא מוכר בסכום זניח בגין חריגה פאסיבית מתקנות השקעה.
2. החל מיום 1 בינואר 2016, מוזגה הפעילות הביטוחית של דקלה לתוך החברה. החל מאותו מועד, חדלה דקלה מלהיות מבטח, שינתה את שמה לשם דקלה סוכנות לביטוח בע"מ, היא פועלת בהתאם לרשיון סוכנות ביטוח ובהתאם לא קיימות לה דרישות הון. למיזוג כאמור, השפעה חיובית על דרישות ההון של הראל ביטוח בסך של כ-80 מיליוני ש"ח. בנוסף לאמור, כחלק מהעברת הפעילות הביטוחית של דקלה להראל ביטוח, הועבר להראל ביטוח כתב התחייבות נדחה בסך של כ-100 מיליוני ש"ח, אשר משמש כהון משני מורכב בידי הראל ביטוח. בהתאם, קטנו דרישות ההון וגדל ההון המוכר של הראל ביטוח בסכומים כאמור. ביום 1 בינואר 2016 חילקה דקלה דיבידנד בסך של כ-644 מיליוני ש"ח ובאותו המועד הועברו כלל ההתחייבויות הביטוחיות והנכסים העומדים כנגדן להראל ביטוח.
3. בהתאם להיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה במבטחים ובחברות המנהלות, התחייבה החברה להשלים בכל עת את ההון העצמי של חברות הביטוח הנמנות על הגופים המוסדיים שבשליטתה, לרבות בססה, לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים בכל עת את ההון העצמי של החברות המנהלות של קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבשליטתה, לסכום הקבוע בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ה-1965 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן. התחייבות זו היא בלתי הדירה, ותהיה תקפה כל עוד החברה שולטת במישרין או בעקיפין בגופים המוסדיים.
4. ביום 20 במרס 2017 אישר דירקטוריון EMI חלוקת דיבידנד בסך של 25 מיליוני ש"ח, במסלול הירוק (חלוקה ללא צורך באישור מראש מאת רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון, בהתאם להנחיות רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון בנושא חלוקת דיבידנדים על ידי מבטח). החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של EMI ליום 31 בדצמבר 2016, הוצג סכום העודפים הראויים לחלוקה של EMI ליום 31 בדצמבר 2016, ונבחנו עודפי ההון וצרכי ההון של EMI, בהתאם למדיניות ניהול ההון של EMI. הדיבידנד חולק בעין (באמצעות העברת ניירות ערך) ביום 29 במרס 2017.

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

5. פרטים בדבר התקדמות ההיערכות ליישום Solvency II:

ביום 21 באפריל 2016 פרסמה רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון הנחיה לביצוע תרגיל לשנת 2015 (IQIS5), אשר מבוסס על ההנחיות המעודכנות מאירופה עם התאמות לשוק המקומי. בהנחיה כתבה רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון כי חישוב IQIS5, המהווה את הסקר הכמותי האחרון לפני יישום משטר כושר פרעון חדש מבוסס Solvency II, יתרום להיערכות חברות הביטוח ולגיבוש ההנחיות הסופיות.

בהתאם לתוצאות תרגיל ה-IQIS5, ובהתחשב בהוראות המעבר כאמור לעיל, להראל ביטוח ול-EMI קיימים עודפי הון משמעותיים.

ביום 7 בפברואר 2017 פרסמה רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון נוסח מעודכן של הוראות ליישום משטר כושר פרעון חדש המבוסס על הוראות Solvency II באירופה עם התאמות לישראל (להלן – "ההוראות המעודכנות"). ההוראות המעודכנות אושרו ב-22 במאי 2017 על-ידי ועדת הכספים של הכנסת (בכפוף לאפשרות דיון נוסף בוועדת הכספים) עם הארכה של תקופת המעבר לעניין עמידה בהון הנדרש לכושר פרעון בשלוש שנים נוספות, כלומר תקופת המעבר תסתיים ב-31 בדצמבר 2024 במקום ב-31 בדצמבר 2021. ההוראות המעודכנות מכילות שלושה נספחים כדלהלן: (א) הוראות לעניין מאזן כלכלי (ב) הוראות לעניין הון עצמי של חברת ביטוח (ג) הוראות לעניין הון נדרש לכושר פרעון (SCR) ולעניין סף הון מינימלי (MCR). בהתאם להוראות המעודכנות חברת ביטוח תקיים משטר כושר פרעון כלכלי, וזאת מבלי לגרוע מחובתה לקיים את הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 והוראות הממונה שניתנו מכוחן, זאת עד לקבלת אישור הממונה שהחברה ביצעה ביקורת על יישום הוראות Solvency II לפי הוראות אלה בדוחות הכספיים השנתיים. בהתאם להוראות המעודכנות, מועד התחילה של משטר כושר פרעון מבוסס Solvency II יהיה ב-30 ביוני 2017.

לאור הארכת תקופת המעבר, במועד התחילה, 30 ביוני 2017, ההון הנדרש לכושר פרעון של חברת ביטוח לא יפחת מ-60% מה-SCR והוא יגדל באופן הדרגתי עד לעמידה ב-100% מה-SCR ב-31 בדצמבר 2024. רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון טרם פרסמה את מדרג העמידה ב-SCR המעודכן עבור תקופת המעבר הארוכה יותר.

עוד כוללות ההוראות המעודכנות, שלושה שינויים עיקריים בחישוב המתייחסים: (1) לעליה בשיעור הריבית הריאלית העתידית הגלומה בטווח הארוך (Ultimate Forward Rate (UFR); לקביעת קורלציה שלילית בין תת רכיב סיכון אריכות ימים לתת רכיב סיכון ביטולים; ו- (3) לעדכון טבלת הפקטורים בתת רכיב סיכון מרווח עבור דירוגים מקומיים.

ההשפעה הכוללת של שינויים אלה, ככל שיכנסו לתוקף, הינה גידול משמעותי בעודף ההון ביחס לעודף ההון שנכלל בתרגיל שהוגש לרשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון, בגין דצמבר 2015.

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

6. בחודש דצמבר 2011 פרסם הממונה מכתב בדבר הארכת תוקף הקריטריונים לחלוקת דיבידנד, בהתאם למפורט להלן: מבטח רשאי להגיש לממונה בקשה לאישור חלוקת דיבידנד בכפוף לכך שלחברה יחס הון עצמי מוכר לאחר חלוקת הדיבידנד להון עצמי נדרש בשיעור של 105% לפחות.

מבטח שיחס ההון העצמי המוכר שלו לאחר חלוקת הדיבידנד להון העצמי הנדרש הינו בשיעור של 115% לפחות, רשאי לחלק דיבידנד ללא צורך בקבלת אישור מראש מהממונה, ובלבד שמסר הודעה מראש לממונה ואת המסמכים המפורטים במכתב. לדרישת ההון לצורך חלוקת דיבידנדים, תתווסף ההפחתה של ההון המזערי הנדרש בשל יתרת ההפרש המקורי המיוחס לחברות המנהלות וקופות הגמל (להלן - "התוספת להון הנדרש") (ראה גם סעיף 1 לעיל).

המסמכים המפורטים שיוגשו לממונה יכללו תחזית רווח שנתית לשנתיים עוקבות, תכנית שירות חוב מאושרת על ידי דירקטוריון חברת הביטוח וחברת ההחזקות של חברת הביטוח, תוכנית פעולה להשלמת הון והעתק פרוטוקול ישיבת הדירקטוריון בה אושרה החלוקה.

בחודש אוגוסט 2016 פרסם הממונה מכתב למנהלי חברות הביטוח ("המכתב") ובו עדכון לעמדתו בנוגע לחלוקת דיבידנד במסגרת היערכות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II ("סולבנסי 2"). בהתאם למכתב, חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם מתקיימים לגביה שני התנאים כדלקמן -

(א) לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון העצמי הנדרש בשיעור של 115% לפחות, לפי תקנות ההון הקיימות. בחישוב דרישת ההון תתווסף ההפחתה של ההון המזערי הנדרש בשל יתרת ההפרש המקורי המיוחס לחברות המנהלות וקופות הגמל (להלן - "התוספת להון הנדרש")

(ב) אם לאחר ביצוע החלוקה, יחס כושר הפירעון של החברה בהתאם להוראות סולבנסי 2 הינו לפחות בשיעור כדלקמן:

תקופה	יחס כושר פרעון
עד וכולל הדוחות הכספיים בגין 31 בדצמבר 2017	115%
עד וכולל הדוחות הכספיים בגין 31 בדצמבר 2018	120%
החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2019	130%

כמו כן, במסגרת המסמכים המפורטים במכתב, ימסור המבטח תכנית ניהול הון הכוללת התייחסות נרחבת לאופן היערכות המבטח למשטר כושר פירעון חדש.

במסגרת הדיונים שניהלו חברות הביטוח עם רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הרשות"), נדונה גם סוגיית המגבלה הרגולטורית על חלוקת דיבידנדים של מבטחים. בדיונים אלה נמסר כי הרשות שוקלת הקלה לגבי מגבלות אלה באופן שחלוקת דיבידנדים תותנה בעמידה ביחס כושר פירעון של 100% לפי משטר כושר הפירעון הכלכלי החדש, בחישוב מלא, ללא הפעלת הוראות מעבר לדרישת ההון בגין מניות וללא פריסה, במקום המגבלות הכלולות בסעיף (ב) במכתב שפורסם לעניין זה, ובעמידה בעודף ההון שיקבע דירקטוריון חברת הביטוח. הרשות טרם פרסמה מכתב מתוקן בנושא זה ובשלב זה לא ניתן להעריך האם ומתי תעשה זאת.

בהתאם לנוסח המעודכן שפורסם ביום 7 בפברואר 2017, כאמור לעיל, וככל שנוסח זה יתקבל, צפוי שיפור משמעותי בעודפי ההון וביחס כושר הפירעון של החברה.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח

1. פוליסת סיעוד קבוצתי לחברי שירותי בריאות כללית

הראל ביטוח והכללית חתמו על הסכם להארכת תקופת הביטוח הסיעודי הקבוצתי לתקופה של עד ליום 30 ביוני 2017 ("תקופת ההארכה הראשונה"). בתום תקופת ההארכה הראשונה, בכפוף לקבלת היתר מאת הממונה, תוארך תקופת ההתקשרות מאליה לתקופה נוספת - עד ליום 31 בדצמבר 2018, אלא אם הודיע מי מהצדדים 60 יום לפני תום תקופת הארכה הראשונה על רצונו בהפסקת ההתקשרות. ביום 22 במאי 2016 התקבל מאת הממונה היתר להפעלת תכנית הביטוח הסיעודי שתוקפו עד ליום 30 ביוני 2017. החברה מעריכה, כי הפוליסה תוארך מעבר ליום 30 ביוני 2017, ככל הנראה עד 31 בדצמבר 2018.

2. סיום ההתקשרות למתן שירותי תפעול על ידי הראל שירותי ניהול קרנות פנסיה

בחודש פברואר 2017 הסתיימה ההתקשרות למתן שירותי תפעול על ידי הראל שירותי ניהול קרנות פנסיה לבין נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ ("נתיב") בגין שירותי התפעול שניתנים לנתיב בתמורה לדמי ניהול בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח בשנה. החל מאותו מועד לא תהיה הראל שירותי ניהול קרנות פנסיה זכאית לדמי הניהול כאמור.

3. לעניין חלוקת דיבידנד על-ידי EMI ראה באור 8.

4. חילופי נושאי משרה

א. סיום כהונתו של מר רונן אגסי

ביום 12 בינואר 2017 מר רונן אגסי, אשר כיהן כמנכ"ל הראל השקעות ומנהל הכספים של הראל השקעות, וכן כראש חטיבת כספים ומשאבים של החברה, הודיע לדירקטוריון החברה על רצונו לסיים את כהונתו בקבוצה על מנת לפנות לאתגרים ניהוליים חדשים. מר אגסי סיים את תפקידו בקבוצה ביום 15 באפריל 2017.

ב. מינוי מישל סיבוני כמנכ"ל

מר מישל סיבוני, המכהן כמנכ"ל החברה, שהיא החברה המרכזית בקבוצת הראל, מונה כמנכ"ל הראל השקעות במקום מר אגסי, וזאת בנוסף לתפקידו כמנכ"ל החברה.

יצוין, כי מר סיבוני מכהן כמנכ"ל החברה החל משנת 2009, וכן כיהן כמנכ"ל משותף בהראל השקעות (בנוסף לתפקידו כמנכ"ל הראל ביטוח) משנת 2011 ועד תום שנת 2015, מועד בו הוחלט כי מר סיבוני יתרכז בתפקידו המרכזי כמנכ"ל החברה, וזאת על מנת להוביל מהלך של שינוי אסטרטגי בקבוצה, ועקב כך הפסיק לכהן כמנכ"ל הראל השקעות ומר אגסי מונה למנכ"ל הראל השקעות במקומו (בנוסף לתפקידיו האחרים של מר אגסי בקבוצה). כעת, לאחר חלוף כשנה, ולאור הודעת פרישתו של מר אגסי מתפקידו כמנכ"ל הראל השקעות (כמו גם מיתר תפקידיו בחברה), הסכים מר סיבוני לקחת על עצמו שוב גם את תפקיד מנכ"ל הראל השקעות, וזאת ללא כל תמורה נוספת בגין כהונה נוספת זו¹.

ג. מינוי מר אריק פרץ כמנהל כספים של הראל השקעות וכמנהל חטיבת כספים ומשאבים של הראל ביטוח

מר אריק פרץ מונה כמנהל הכספים של הראל השקעות וכן כמנהל חטיבת כספים ומשאבים של החברה. מר פרץ כיהן בשלוש השנים האחרונות כסמנכ"ל כספים ומטה בקבוצת מיטב דש, והחזיק בתפקיד אסטרטגי ובכיר בקבוצה זו. לפני כן שימש כסמנכ"ל בכיר בפסגות, ולפני כן כיהן כסגן בכיר לממונה על הביטוח ושוק ההון במשרד האוצר.

המינויים כאמור נכנסו לתוקף עם סיום כהונתו של מר אגסי בתפקידים אלו, כמפורט בסעיף א לעיל.

¹ בהתאם, לא ישתנה תגמולו של מר סיבוני אם מסיבה כלשהי, יחדל מר סיבוני מלכהן כמנכ"ל הראל השקעות וימשיך בכהונתו כמנכ"ל החברה.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

5. עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

בשל העליה בריבית חסרת הסיכון המשמשת לבחינת נאותות העתודות, הקטינה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של כ-46 מיליוני ש"ח לפני מס, וסך של כ-30 מיליוני ש"ח לאחר מס בתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2017 אשר הגדילו את הרווח ואת הרווח הכולל בסכומים האמורים. בתקופה המקבילה אשתקד בשל הירידה בריבית חסרת סיכון הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של כ-54 מיליוני ש"ח לפני מס, וסך של כ-35 מיליוני ש"ח לאחר מס בתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2016, אשר הקטינו את הרווח ואת הרווח הכולל בסכומים האמורים. ההשפעה על התוצאות הכספיות מפורטת להלן:

באלפי ש"ח	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 מרס		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2016	2017	
גידול (קיצוץ) בעקבות בחינת נאותות העתודות	53,997	(46,188)	93,230
סה"כ ביטוח חיים	53,997	(46,188)	93,230
סך הכל השפעות הריבית לפני מס	53,997	(46,188)	93,230
שינוי בשיעור מימוש הגמלא	-	-	69,651

6. עדכון מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה

בחודש מרס 2017, אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה, לאחר שאישרו זאת ועדות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, עדכונים לא מהותיים למדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, ביניהם הצורך בנימוקים מיוחדים במקרה של עדכון השכר השנתי לבעל תפקיד מרכזי, מעל לשיעור ריאלי של 10%.

7. הגדרת עסקה זניחה

ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה קבעו ביום 15 במרס 2017 וביום 22 במרס 2017, בהתאמה, כי עסקת בעל שליטה, תחשב כעסקה זניחה, אם יתקיימו בה כל התנאים הבאים:

- היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות).
 - לגבי עסקאות ביטוח, חסכון ארוך טווח ופיננסים: הן נעשו תחת אותם כללי הטבות שניתנים לכלל עובדי הקבוצה, כפי שאושרו ע"י דירקטוריון החברה.
 - סכום הביטוח בשייר עצמי של החברה בכל פוליסה אינו עולה על 10 מיליוני ש"ח (1.6% מהרווח הנורמטיבי), וסכום הביטוח בכל פוליסה אינו עולה על 50 מיליוני ש"ח. המגבלה האמורה לא תחול על פוליסות חיסכון.
 - התקשרויות אחרות שעלותן השנתית המצטברת לקבוצה אינה עולה על 100,000 ש"ח.
- מובהר בזאת, כי כל עסקה למתן שירותים על ידי בעל שליטה או קרובו, לא תסווג כעסקה זניחה. עוד יובהר, כי עסקאות נפרדות, אשר מתקיימת ביניהן תלות, כך שבפועל הינן חלק מאותה התקשרות, יבחנו כעסקה אחת.
- עסקאות שתעמודנה בפרמטרים של זניחות כאמור לא תידרשנה לאישורים מיוחדים.

8. מענק בגין שנת 2016 לנושאי משרה בכירים אחרים

ביום 13 במרס 2017, הובאו לאישור דירקטוריון החברה וחברות הבנות מענקים לנושאי המשרה בחברה ולנושאי המשרה שנכללו בתוכנית התגמול. המענקים חושבו על בסיס נתונים בפועל וכן על בסיס אומדנים, המתייחסים בעיקר לנתונים השוואתיים לתוצאות הפעילות של חברות ביטוח אחרות הנכללות בקבוצת ההשוואה וכן לתחשיבים אשר לא קיימים בידי החברה במועד החישוב. התחשיב הסופי למענקים, יבוצע עד תום יוני 2017.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

9. ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים חלה על נושאי משרה ודירקטורים בחברה ובחברות הבנות של החברה המכהנים כיום וכן שיכהנו בחברה ו/או בחברות הבנות מעת לעת (לרבות נושאי משרה בחברה או בחברות הבנות הנחשבים לבעלי שליטה או קרוביהם וכן לרבות נושאי משרה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי השיפוי להם).

ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו, בהתאם להוראות מדיניות התגמול של החברה, את חידוש פוליסת אחריות דירקטורים ונושאי משרה החל מיום 1 באוקטובר 2016, למשך שנה, כך שסכום הביטוח יעמוד על 180 מיליוני דולר ארה"ב וסכום הפרמיה לא יעלה על 1 מיליוני דולר ארה"ב. ביום 13 במרס 2017 אישרה ועדת התגמול רכישה של רובד נוסף לביטוח דירקטורים ונושאי משרה בסך של 20 מיליוני דולר ארה"ב מעל לסכום הביטוח הקיים והמאושר (כך שסכום הביטוח הכולל עומד על 200 מיליוני דולר ארה"ב). סכום הפרמיה כולל הרובד הנוסף אינו עולה על 1 מיליון דולר ארה"ב.

10. ביום 14 בפברואר 2017 התקיימה אסיפה כללית של החברה בה הוחלט על מינוי מר אודי ניסן כדח"צ בחברה. המינוי נכנס לתוקף ביום 1 באפריל 2017.

11. מר דוד גרנות סיים את כהונתו ביום 22 במרס 2017, וזאת בהמשך להודעתו לחברה, כי עקב העובדה שמתקרב המועד האחרון שלאחריו לא יוכל לכהן עוד כדח"צ בחברה, הוא עומד להתמנות כדירקטור בתאגידים אחרים.

12. לעניין פרסום תשקיף מדף של הראל הנפקות ראה באור 6.

13. לעניין פרסום מהממונה על נוסח מעודכן של הוראות ליישום משטר כושר פירעון ראה באור 8.

14. לעניין הרחבת כתבי התחייבויות מסדרות ט' ו-ו' בתקופת הדוח ראה באור 6.

15. לעניין קבלת אישור רשות המיסים למיזוג הראל גמל והשתלמות בע"מ לתוך הראל פנסיה וגמל בע"מ ראה באור 5.

הראל חברה לביטוח בע"מ

נספחים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד

בעלי המניות של הראל חברה לביטוח בע"מ

רח' אבא הלל 3

רמת-גן

א.ג.ג.,

הנדון: דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים על מידע כספי ביניים נפרד לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") ליום 31 במרס 2017 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך ואשר נכלל בנספח א' לדוחות הכספיים של החברה. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי נפרד לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום של נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בחוזר ביטוח 15-1-2015.

סומך חייקין

רואי חשבון

24 במאי 2017

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו")

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - דוחות סולו), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS). המדיניות החשבונאית שפורטה בבאור 3 להלן בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית, יושמה בהכנת באור תמציתי זה, למעט המפורט להלן:

- א. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.
 ב. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

דוחות על המצב הכספי ביניים

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
	2016	2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
			נכסים
749,968	729,452	768,575	נכסים בלתי מוחשיים
1,932,384	1,851,326	2,005,708	הוצאות רכישה נדחות
1,196,506	1,146,442	1,205,979	רכוש קבוע
2,144,260	2,067,404	2,112,068	השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,411,903	1,367,422	1,408,452	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,544,913	1,490,376	1,608,322	נדל"ן להשקעה אחר
4,631,117	4,847,923	4,542,457	נכסי ביטוח משנה
-	65,416	607	נכסי מסים שוטפים
1,268,169	1,176,517	1,287,062	חייבים ויתרות חובה
1,282,753	1,196,631	1,288,527	פרמיה לגבייה
40,181,077	37,252,864	41,696,260	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
			השקעות פיננסיות אחרות
6,548,897	6,790,368	6,756,783	נכסי חוב סחירים
11,638,341	10,748,549	12,157,374	נכסי חוב שאינם סחירים
751,587	744,539	768,569	מניות
1,930,909	1,943,379	2,052,912	אחרות
20,869,734	20,226,835	21,735,638	סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
1,847,772	1,064,160	2,330,659	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,352,919	987,062	961,817	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
80,413,475	75,469,830	82,952,131	סך כל הנכסים
44,057,841	40,177,378	46,034,724	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות על המצב הכספי ביניים (המשך)

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
	2016	2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
			הון והתחייבויות
			הון
868,909	868,909	868,909	הון מניות ופרמיה על מניות
494,394	476,435	462,351	קרנות הון
2,708,643	2,353,886	2,968,542	עודפים
4,071,946	3,699,230	4,299,802	סך כל ההון
			התחייבויות
25,214,478	24,806,486	25,447,703	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
43,566,006	39,721,125	45,349,815	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
713,431	655,187	711,024	התחייבויות מסים נדחים
216,728	231,779	219,245	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
8,977	-	11,584	התחייבויות מסים שוטפים
2,706,867	2,683,641	2,869,451	זכאים ויתרות זכות
3,915,042	3,672,382	4,043,507	התחייבויות פיננסיות
76,341,529	71,770,600	78,652,329	סך כל ההתחייבויות
80,413,475	75,469,830	82,952,131	סך כל ההון וההתחייבויות

חגית ארגוב
מנהלת הכספים

מישל סיבוני
מנהל כללי

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במאי 2017.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות רווח והפסד ביניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2016	2016	2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
11,389,155	2,722,349	3,074,190	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,366,928	358,276	313,500	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,022,227	2,364,073	2,760,690	פרמיות שהורווחו בשייר
2,757,361	32,401	1,080,123	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
530,085	106,113	161,827	הכנסות מדמי ניהול
253,697	69,897	74,945	הכנסות מעמלות
13,563,370	2,572,484	4,077,585	סך כל ההכנסות
11,732,524	2,364,538	3,150,966	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
1,180,324	386,897	179,690	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
10,552,200	1,977,641	2,971,276	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
2,052,634	498,500	531,619	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
763,955	196,049	203,896	הוצאות הנהלה וכלליות
12,300	3,082	2,451	הוצאות אחרות
118,613	2,130	12,886	הוצאות מימון, נטו
13,499,702	2,677,402	3,722,128	סך כל ההוצאות
254,677	34,652	26,764	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
318,345	(70,266)	382,221	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
(8,089)	(51,892)	122,322	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
326,434	(18,374)	259,899	רווח (הפסד) לתקופה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות ביניים על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
	2016	2017
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
326,434	(18,374)	259,899
רווח (הפסד) לתקופה		
פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד		
98,097	32,698	12,812
שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה		
(138,502)	(39,239)	(35,073)
שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד		
76,362	18,762	8,108
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד		
314	2,164	1,860
חלק הקבוצה ברווח הכולל של חברות מוחזקות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני		
(31,945)	(22,023)	(45,472)
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ		
(2,785)	1,111	9,393
הטבת מס (מסים על הכנסה) המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה		
9,097	6,254	13,024
הטבת מס המתייחסת לרכיבים אחרים של רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד		
10,638	(273)	(35,348)
סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס		
פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד		
13,151	6,891	2,963
קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע		
10,097	(5,031)	-
מדידה מחדש של תכנית הטבה מוגדרת		
(1,203)	2,944	342
הטבת מס (מסים על הכנסה) בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד		
22,045	4,804	3,305
רווח כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס		
32,683	4,531	(32,043)
רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס		
359,117	(13,843)	227,856
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה		

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
מגזרי פעילות

א. מידע אודות מגזרים בני דוח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,074,190	-	748,288	1,077,471	1,248,431
313,500	-	239,720	41,426	32,354
2,760,690	-	508,568	1,036,045	1,216,077
1,080,123	93,794	62,506	91,823	832,000
161,827	440	-	533	160,854
74,945	-	46,303	19,984	8,658
4,077,585	94,234	617,377	1,148,385	2,217,589
3,150,966	-	554,307	857,414	1,739,245
179,690	-	146,400	20,873	12,417
2,971,276	-	407,907	836,541	1,726,828
531,619	-	150,476	212,676	168,467
203,896	10,943	12,033	69,329	111,591
2,451	(71)	-	-	2,522
12,886	28,819	(18,854)	1,584	1,337
3,722,128	39,691	551,562	1,120,130	2,010,745
26,764	19,754	1,874	1,407	3,729
382,221	74,297	67,689	29,662	210,573
(54,802)	(438)	(24,325)	(11,274)	(18,765)
327,419	73,859	43,364	18,388	191,808
25,447,703	-	9,307,739	4,593,250	11,546,714
45,349,815	-	-	4,164,059	41,185,756

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על ההכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,722,349	-	708,047	996,156	1,018,146
358,276	-	281,393	43,853	33,030
2,364,073	-	426,654	952,303	985,116
32,401	26,884	15,496	13,599	(23,578)
106,113	2,255	-	1,015	102,843
69,897	-	49,343	19,206	1,348
2,572,484	29,139	491,493	986,123	1,065,729
2,364,538	-	778,760	704,668	881,110
386,897	-	354,353	5,980	26,564
1,977,641	-	424,407	698,688	854,546
498,500	-	136,652	198,828	163,020
196,049	9,752	11,784	68,525	105,988
3,082	-	-	-	3,082
2,130	14,306	(9,978)	(1,510)	(688)
2,677,402	24,058	562,865	964,531	1,125,948
34,652	20,552	4,277	2,322	7,501
(70,266)	25,633	(67,095)	23,914	(52,718)
(5,778)	(3,045)	(6,263)	(1,226)	4,756
(76,044)	22,588	(73,358)	22,688	(47,962)
24,806,486	-	9,266,716	4,100,604	11,439,166
39,721,125	-	-	3,782,066	35,939,059

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
11,389,155	-	2,925,541	4,163,232	4,300,382
1,366,928	-	1,067,313	164,601	135,014
10,022,227	-	1,858,228	3,998,631	4,165,368
2,757,361	143,477	173,135	273,052	2,167,697
530,085	7,737	-	2,701	519,647
253,697	-	177,964	55,416	20,317
13,563,370	151,214	2,209,327	4,329,800	6,873,029
11,732,524	-	2,553,158	3,255,839	5,923,527
1,180,324	-	949,430	126,834	104,060
10,552,200	-	1,603,728	3,129,005	5,819,467
2,052,634	-	594,938	823,642	634,054
763,955	43,529	43,365	255,240	421,821
12,300	-	-	-	12,300
118,613	108,619	(2,651)	7,745	4,900
13,499,702	152,148	2,239,380	4,215,632	6,892,542
254,677	112,752	71,748	29,821	40,356
318,345	111,818	41,695	143,989	20,843
27,574	25,931	(35,786)	(3,704)	41,133
345,919	137,749	5,909	140,285	61,976
25,214,478	-	9,109,084	4,473,284	11,632,110
43,566,006	-	-	4,067,595	39,498,411

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנחלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

סה"כ	ענפי חבויות אחרים **	ענפי רכוש ואחרים *	רכב רכוש	רכב חובה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
992,807	305,560	255,681	217,631	213,935
262,940	71,998	182,782	7,538	622
729,867	233,562	72,899	210,093	213,313
221,299	84,541	13,470	33,701	89,587
508,568	149,021	59,429	176,392	123,726
62,506	28,514	4,227	5,756	24,009
46,303	7,277	37,472	1,554	-
617,377	184,812	101,128	183,702	147,735
554,307	194,361	114,692	133,737	111,517
146,400	47,697	97,152	2,458	(907)
407,907	146,664	17,540	131,279	112,424
150,476	33,467	57,861	42,397	16,751
12,033	2,502	3,020	3,755	2,756
(18,854)	(8,930)	(605)	(1,802)	(7,517)
551,562	173,703	77,816	175,629	124,414
1,874	888	60	179	747
67,689	11,997	23,372	8,252	24,068
(24,325)	(11,520)	(781)	(2,325)	(9,699)
43,364	477	22,591	5,927	14,369
9,307,739	5,412,307	846,472	628,112	2,420,848
5,577,713	2,623,009	199,329	598,489	2,156,886

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על הכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2017
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2017

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

סה"כ	ענפי חבויות אחרים**	ענפי רכוש ואחרים*	רכב רכוש	רכב חובה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
966,203	290,658	239,177	251,637	184,731
245,151	72,710	166,990	5,172	279
721,052	217,948	72,187	246,465	184,452
294,398	98,871	19,603	92,509	83,415
426,654	119,077	52,584	153,956	101,037
15,496	6,973	545	1,456	6,522
49,343	11,692	32,851	4,100	700
491,493	137,742	85,980	159,512	108,259
778,760	378,338	128,667	133,098	138,657
354,353	223,312	109,708	7,845	13,488
424,407	155,026	18,959	125,253	125,169
136,652	34,097	56,033	30,700	15,822
11,784	2,429	2,951	3,714	2,690
(9,978)	(4,490)	(351)	(938)	(4,199)
562,865	187,062	77,592	158,729	139,482
4,277	1,925	150	402	1,800
(67,095)	(47,395)	8,538	1,185	(29,423)
(6,263)	(2,818)	(221)	(589)	(2,635)
(73,358)	(50,213)	8,317	596	(32,058)
9,266,716	5,353,087	859,612	612,506	2,441,511
5,169,904	2,311,303	204,914	557,288	2,096,399

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2016
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2016

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
491,079	780,015	945,618	849,897	3,066,609
2,523	18,024	701,532	258,864	980,943
488,556	761,991	244,086	591,033	2,085,666
55,322	108,820	11,792	51,504	227,438
433,234	653,171	232,294	539,529	1,858,228
68,908	15,783	11,695	76,749	173,135
1,628	11,271	124,519	40,546	177,964
503,770	680,225	368,508	656,824	2,209,327
479,812	521,014	491,081	1,061,251	2,553,158
23,696	24,273	413,911	487,550	949,430
456,116	496,741	77,170	573,701	1,603,728
79,286	162,900	207,765	144,987	594,938
9,913	13,781	10,859	8,812	43,365
(1,088)	(249)	(103)	(1,211)	(2,651)
544,227	673,173	295,691	726,289	2,239,380
29,436	6,742	2,785	32,785	71,748
(11,021)	13,794	75,602	(36,680)	41,695
(14,683)	(3,363)	(1,389)	(16,351)	(35,786)
(25,704)	10,431	74,213	(53,031)	5,909
2,361,603	595,199	806,320	5,345,962	9,109,084
2,075,066	563,497	184,523	2,471,189	5,294,275

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנחלה וכלליות
הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2016
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, שייר ליום 31 בדצמבר 2016

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

1. לעניין קביעת דירוג מעלות להנפקת הון משני מורכב באמצעות הראל מימון והנפקות בתקופת הדוח, ראה באור 6 לדוחות הכספיים המאוחדים.
2. לעניין הרחבת כתבי התחייבויות מסדרות ט' ו-י' באמצעות הראל מימון והנפקות בתקופת הדוח, ראה באור 6 לדוחות הכספיים המאוחדים.
3. לעניין פרסום תסקיף מדף של הראל הנפקות בתקופת הדוח, ראה באור 6 לדוחות הכספיים המאוחדים.
4. לעניין פרסום מהממונה על נוסח מעודכן של הוראות ליישום משטר כושר פירעון, ראה באור 8 לדוחות הכספיים המאוחדים.
5. לעניין סיום ההתקשרות למתן שירותי תפעול על ידי הראל שירותי ניהול קרנות פנסיה, ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.
6. לעניין עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות, ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.
7. לעניין חילופי נושאי משרה, ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.
8. לעניין הקמת חטיבה עסקית חדשה בחברה, ראה באור 10 לדוחות הכספיים המאוחדים.

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה

א. פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,334,064	-	242,717	6,703,566	387,781	נכסי חוב סחירים (א)
12,304,763	12,304,763	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
821,174	-	-	821,174	-	מניות (א)
2,137,986	-	-	1,784,666	353,320	אחרות (א)
<u>22,597,987</u>	<u>12,304,763</u>	<u>242,717</u>	<u>9,309,406</u>	<u>741,101</u>	סך הכל

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,430,682	-	293,034	6,581,592	556,056	נכסי חוב סחירים (א)
10,905,531	10,905,219	-	-	312	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
786,841	-	-	786,841	-	מניות (א)
2,030,338	-	-	1,770,821	259,517	אחרות (א)
<u>21,153,392</u>	<u>10,905,219</u>	<u>293,034</u>	<u>9,139,254</u>	<u>815,885</u>	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2016 (מבוקר)

סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,111,740	-	272,133	6,407,547	432,060	נכסי חוב סחירים (א)
11,788,304	11,788,292	-	-	12	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
803,740	-	-	803,740	-	מניות (א)
2,013,275	-	-	1,831,423	181,852	אחרות (א)
<u>21,717,059</u>	<u>11,788,292</u>	<u>272,133</u>	<u>9,042,710</u>	<u>613,924</u>	סך הכל

(*) לפירוט הרכב נכסי חוב שאינם סחירים ראה באור 6ב "מכשירים פיננסיים" בדוחות המאוחדים.

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

עלות מופחתת			הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
2016	2016	2017	2016	2016	2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,107,749	1,971,252	2,588,260	2,152,955	2,074,696	2,634,143	אגרות חוב ממשלתיות
4,858,242	5,201,913	4,575,487	4,955,530	5,351,920	4,696,665	נכסי חוב אחרים: נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
3,076	3,703	3,008	3,255	4,066	3,256	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
6,969,067	7,176,868	7,166,755	7,111,740	7,430,682	7,334,064	סך הכל נכסי חוב סחירים
			12,170	3,464	3,028	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

א.2. מניות

עלות			הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
2016	2016	2017	2016	2016	2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
659,586	644,143	663,429	756,379	710,462	758,149	מניות סחירות
42,175	56,781	60,533	47,361	76,379	63,025	מניות שאינן סחירות
701,761	700,924	723,962	803,740	786,841	821,174	סך כל המניות
			81,410	55,673	71,331	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה (המשך)

א.3. השקעות פיננסיות אחרות

עלות			הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	
2016	2016	2017	2016	2016	2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
472,302	607,136	450,081	527,368	628,403	496,547	השקעות פיננסיות סחירות
1,132,857	1,068,237	1,138,144	1,485,907	1,401,935	1,641,439	השקעות פיננסיות שאינן סחירות
1,605,159	1,675,373	1,588,225	2,013,275	2,030,338	2,137,986	סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
			121,956	117,134	129,667	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
			642,783	595,826	586,290	מכשירים נגזרים המוצגים בהתחייבויות פיננסיות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

דווח

בדבר "הערך הגלום" (Embedded Value)

של

הראל חברה לביטוח בע"מ

(כולל חברות מנהלות של קרנות פנסיה)

ליום 31.12.2016

ליום 31 בדצמבר 2016

תוכן עניינים

3.....	כללי	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.5.1	1.5.2	1.5.3	1.5.4	1.5.5	1.5.6	10.....	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27
3.....	רקע והיקף הגילוי	3.....	4.....	4.....	5.....	6.....	6.....	6.....	8.....	9.....	10.....	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27	
3.....	הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד	4.....	4.....	5.....	6.....	6.....	6.....	8.....	9.....	10.....	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27		
4.....	פרקים עיקריים במסמך	4.....	5.....	6.....	6.....	8.....	9.....	10.....	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27		
5.....	הגדרות	6.....	6.....	8.....	9.....	10.....	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27		
6.....	הערות, הבהרות וסייגים	6.....	8.....	9.....	10.....	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27		
6.....	כללי	8.....	9.....	10.....	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27		
6.....	רפורמות וחקיקה	8.....	9.....	10.....	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27		
8.....	הטיפול בסיכונים	9.....	10.....	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27		
9.....	שיערוך נכסים לפי שווי הוגן	10.....	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27		
10.....	הסדרי סבסוד ממשלתי לקרנות פנסיה	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
10.....	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
10.....	החברה או של חברת האם שלה.	11	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
11	מתודולוגית חישוב הערך הגלום	11	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
11	כללי	11	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
11	טיפול בסיכונים	12	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
12	הנחות כלכליות	12	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
12	תשואה, ריבית הוון ואינפלציה	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
13	מיסוי	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
13	הנחות דמוגרפיות ותפעוליות	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
13	הנחות דמוגרפיות	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
14	הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
14	שיטת החישוב	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
14	הון עצמי מותאם (ANW)	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
14	ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
14	עלות הון נדרש (CoC)	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	17	18	19	19	19	20	21	24	25	27			
14	ערך עסקים חדשים (VNB)	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15		
15	טיפול באופציות והבטחות פיננסיות	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15		
15	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17		
17	מבחני רגישות	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18		
18	סקירת דוח הערך הגלום	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19		
19	תוצאות	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19		
19	הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2016 (במיליוני ש"ח)	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19		
19	ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2016 (במיליוני ש"ח)	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20		
20	התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21		
21	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV (במיליוני ש"ח)	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24		
24	התאמה בין השינוי בהון העצמי המותאם לבין הרווח הנקי של החברה לשנת 2016	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25		
25	ניתוח רגישות בגין עסקים כלולים ליום 31 בדצמבר 2016	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27		
27	נספח א' – דו"ח סקירה של סוקר חיצוני																																				

ליום 31 בדצמבר 2016

1. כללי**1.1 רקע והיקף הגילוי**

על-פי חוזר ממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ("הממונה"), מיום 12 באוגוסט 2007 (חוזר ביטוח 1-11-2007) ("החוזר"), חויבו חברות הביטוח לפרסם מידי שנה, יחד עם הדוחות הכספיים לרבעון הראשון של השנה, מידע בדבר הערך הגלום ("Embedded Value" או "EV") בפוליסות ביטוח לטווח ארוך (ביטוח חיים וביטוח בריאות) לסוף השנה הקודמת. בהתאם לחוזר, הראל חברה לביטוח בע"מ ("החברה"), מפרסמת בזה, את הערך הגלום של עסקי הביטוח לטווח ארוך של החברה ליום 31 בדצמבר 2016.

דיווח זה נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע הממונה, אשר אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח והממונה, אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחול"ל (להלן: "הוועדה" ו-"דוח הוועדה"), למעט לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 להלן, הכל כמפורט בסעיף כאמור.

דיווח זה כולל, מלבד עסקי הביטוח, שפרסומם מחויב מהחוזר, גם את הערך הגלום של עסקי ניהול הפנסיה, של הראל פנסיה וגמל בע"מ (לשעבר הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ) וידידים הולדינג וניהול (1984) בע"מ, חברות בנות בבעלות מלאה של החברה, שחושבו לפי העקרונות האמורים, בשינויים המחויבים.

הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה מפורסמים באתר משרד האוצר - רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון (www.mof.gov.il).

אופן הגילוי בדוח זה הינו בהתאם לכללי הגילוי הכלליים בדוח הוועדה ולהוראות המפורטות ב-"פורמט הגילוי" אשר הוכן על ידי הוועדה בתיאום עם הממונה. "פורמט הגילוי" טרם פורסם על ידי הממונה כתוספת לחוזר.

ביום 1 בינואר 2016 מוזגה מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ לתוך הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ.

ביום 1 בינואר 2016 מוזגה הפעילות הביטוחית של דקלה חברה לביטוח בע"מ לתוך הראל חברה לביטוח בע"מ. באותו מועד בוטל רישיון המבטח של דקלה וניתן לה רישיון סוכנות לביטוח כללי. החל מאותו מועד פועלת דקלה כסוכנות לביטוח כללי, בבעלותה של החברה.

ההתחייבויות הביטוחיות חושבו בהתאם לכללים אקטואריים מקובלים, להנחות ולשיטות המשמשות לחישוב בחברה. פרט לרווחיות העתידית של תיק הביטוח שנרכש מאליהו חברה לביטוח בע"מ, אשר הופחתה מסכום העתודה, לא בוצעו בהתחייבויות הביטוחיות התאמות נוספות. בהתאם לאמור, חישוב שווי התיק בתוקף, התבסס על יתרת ההתחייבויות הביטוחיות לאחר שהופחתה מהן הרווחיות העתידית.

ליום 31 בדצמבר 2016

1.2 הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד

קביעת הערך הגלום וערך העסקים החדשים (כהגדרת מונח זה להלן) התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם כ- "מידע צופה עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. יתכן כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהוצג בדוח הערך הגלום, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחזה.

1.3 פרקים עיקריים במסמך

- רקע כללי והסבר של שיטת החישוב
- התייחסות להנחות ששימשו בבסיס החישוב
- תוצאות הערך הגלום וערך עסקים חדשים
- ניתוח השינוי בערך הגלום
- תוצאות ניתוחי רגישות של הערך הגלום

1.4 הגדרות

ההגדרות להלן מהוות הסבר תמציתי למושגים עיקריים המשמשים להבנת הדיווח להלן. תיאורים והסברים מלאים נמצאים בכללים והעקרונות שבדוח הוועדה.

ערך נוכחי של רווחים עתידיים ("PVFP")
היוון תזרים הרווחים הצפויים העתידיים, הנובעים מהתיק הקיים במועד הדוח של העסקים הכלולים (ראה סעיף 2.5.2 להלן).

הון עצמי מותאם ("ANW")
ההון העצמי של החברה, לאחר התאמות כדי שיהיה עקבי עם שווי התיק בתוקף (ראה סעיף 2.5.1 להלן).

עלות ההון הנדרש ("CoC")
ההשפעה מנקודת ראות בעלי המניות של החברה על הערך הגלום בעקבות דרישת החזקת הון עצמי מינימאלי המוטלת על החברה (ראה סעיף 2.5.3 להלן).

שווי תיק בתוקף ("VIF")
הערך הנוכחי של רווחים עתידיים בניכוי עלות ההון הנדרש.

הערך הגלום ("Embedded Value" או "EV")
מורכב מצירוף שווי תיק בתוקף והון עצמי מותאם. יובהר כי ההון העצמי המותאם הינו ההון העצמי של החברה המתייחס למכלול פעילויות החברה כולה ולא בגין העסקים הכלולים בערך הגלום בלבד.

כמו כן יובהר, כי שווי התיק בתוקף אינו כולל: (א) עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי); (ב) תחומי פעילות אחרים של חברות בשליטתה של החברה כגון פעילות סוכנויות ביטוח וניהול קופות גמל; (ג) היכולת ליצור עסקים נוספים בעתיד (מוניטין).

ערך עסקים חדשים ("Value of New Business" או "VNB")
ערך נוכחי של רווחי העסקים אשר נמכרו במהלך 12 החודשים שקדמו למועד הדוח.

עסקים כלולים
העסקים הכלולים בחישוב שווי התיק בתוקף:
(א) פוליסות אישיות ארוכות טווח בתיק ביטוח חיים וביטוח בריאות, שהינן בתוקף ביום 31 בדצמבר 2016, כולל הגדלות פרמיה והפקדות חד פעמיות עתידיות הנובעות מגידול בשכר, בגין פוליסות אלו;

(ב) פוליסות קבוצתיות בתיק ביטוח חיים וביטוח בריאות, שהינן בתוקף ביום 31 בדצמבר 2016. על פי הכללים והעקרונות שבדוח הוועדה הוערכו רווחיהן של פוליסות אלו רק עד למועד החידוש הבא של הפוליסות;

(ג) עסקי ניהול קרנות פנסיה המנוהלות על ידי חברות מנהלות בבעלות החברה (כולל 79% מעסקי לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ).

ליום 31 בדצמבר 2016

1.5 הערות, הבהרות וסייגים**1.5.1 כללי**

כאמור לעיל, הערך הגלום חושב בהתאם למתודולוגיה, לכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו, הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלות חברות הביטוח וללא מקדמי שמרנות. מטבע הדברים, היות שמדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום.

סטיות מהפרמטרים וההנחות שהונחו בחיזוי הערך הגלום יכולות להשפיע באופן מהותי על התוצאה. פרמטרים אלו כוללים, בין היתר:

1. גורמים כלכליים (לדוגמא- ריבית היוון, תשואות)
2. גורמים דמוגרפיים (לדוגמא- שינויים בתמותה ותחלואה)
3. חקיקה והסדרים תחיקתיים בנושאים רלוונטיים
4. התחייבויות תלויות (ראה הרחבה בבאור 38 לדו"ח התקופתי לשנת 2016 של החברה).
5. מיסוי
6. שינויים בסביבה העסקית.

תוצאות עתידיות, הסוטות מההערכות שבוצעו על בסיס "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" הן טבעיות וצפוי שיתרחש ואף אם לא יתרחש שינוי כלשהו בפרמטרים האמורים. על כן צפוי כי התוצאות בפועל מדי שנה, תהיינה שונות מאלו החזויות במודל הערך הגלום ולו רק בשל תנודות אקראיות רגילות.

1.5.2 רפורמות וחקיקה

בשנים האחרונות חלו רפורמות רבות בתחום החיסכון ארוך הטווח והבריאות שהשפיעו ומשפיעות על הערכת הערך הגלום וחישובו. קיימת אי ודאות אשר להשפעה הצפויה של הרפורמות בחקיקה וזאת בין היתר לאור העובדה כי חלק מן הרפורמות עדין לא הושלמו או לא החל בביצוען וכי ישומן של חלק מהרפורמות בפועל עשוי להיות שונה מהאופן בו נחזה מראש, והוא תלוי במשתנים שונים שאינם ודאיים, ביניהם תנאי התחרות, טעמי המבוטחים והעמיתים, התנהגות גורמים מתחרים והמפיצים לפיכך, חישוב ערך הגלום אינו מתחשב בהשלכות עתידיות אפשריות של רפורמות אלו.

להלן שינויים רגולטורים עיקריים, שלגביהם קיימת אי ודאות, ביחס להשפעתם העתידית על חישוב הערך הגלום:

חוזר בנושא "עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט"

ביום 24 בספטמבר 2015 פרסם הממונה חוזר שעניינו עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט אשר החליף חוזר קודם באותו השם. החוזר קובע כי כל תכנית לביטוח בריאות תהיה לתקופה של

ליום 31 בדצמבר 2016

שנתיים ותחודש מאליה, בראשון לחודש יוני מידי שנתיים, ללא בחינה של מצב רפואי קודם וללא תקופת אכשרה נוספת. הסכמה מפורשת של המבוטח לחידוש הביטוח תידרש כאשר במועד החידוש חלה עלייה של יותר מ-10 שקלים או יותר מ-20% בדמי הביטוח החודשיים, לפי הגבוה מביניהם, או כאשר חלה הפחתה בכיסוי הביטוחי כתחליף להעלאת פרמיה. בהעדר הסכמה כאמור, במקרים אלו, יבוטל הביטוח עבור אותו מבוטח. במקרה של חידוש פוליסה שלא על-פי הסכמה מפורשת של המבוטח, רשאי המבוטח להודיע בתוך 60 יום ממועד חידוש הפוליסה על ביטולה, והפוליסה תבוטל החל ממועד החידוש, ובלבד שהמבוטח לא הגיש תביעה למימוש זכויות לפי הפוליסה בשל מקרה ביטוח שאירע בתקופה זו. שינויים שמבטח נדרש לערוך בפוליסה במועד החידוש - רשאי שלא לבצעם בתנאי שאינו ממשיך לשווק את הפוליסה למבוטחים חדשים. שינויים שמבטח יערוך בפוליסה יחולו במועד החידוש עבור כל המבוטחים הקיימים החל מפברואר 2016.

במסגרת הדו"ח ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוזר זה על שיעור הביטולים בתוכניות הביטוח הקיימות. יחד עם זאת, ייתכן שלרפורמה זו תהיינה בעתיד השפעות נוספות.

חוק התכנית הכלכלית

ביום 30 בנובמבר 2015 פורסם ברשומות חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ה-2015, פרק: בריאות. במסגרת זו, נקבע, בין היתר, כי קופת חולים במסגרת שרותי בריאות נוספים וחברת ביטוח ישלמו בשל ניתוח לפי תכנית ביטוח או במסגרת שירותי בריאות נוספים, לרופא או למוסד רפואי שבו בוצע הניתוח, רק לפי הסדר ניתוח ולא ישלמו כל תשלום או החזר כספי בשל ניתוח למטופל למעט במסגרת החרגיגים אשר נקבעו, לפיהם יהיו רשאיות קופת חולים או חברת ביטוח להגיש לאישור רשימה של 50 רופאים מומחים לגביהם תהינה רשאיות להציע החזר כספי.

בנוסף, רופא או מוסד רפואי או מי מטעמם לא ידרשו ולא יקבלו מהמטופל כל תשלום בשל ניתוח או בשל בחירת רופא מנתח, אם הניתוח בוצע במסגרת הסדר ניתוח, למעט ההשתתפות העצמית; לא ייכלל רופא ברשימת הרופאים המנתחים שלקופת החולים או לחברת הביטוח יש עמם הסדר ניתוח, אלא אם יש להם הסדר התייעצות עמו וכן הוצע לתקן את חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ואת פקודת בריאות העם, 1940 כך שכל תשלום לרופא או לבעל מקצוע בגין שירות רפואי שביצע בתחומי מוסד רפואי, ישולם לרופא או לבעל מקצוע על ידי המוסד הרפואי בלבד, (למעט במקרים בהם לרופא או לבעל המקצוע זכאות לתשלום חברת ביטוח או מקופת חולים במסגרת התקשרות ביניהם).

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי למכלול ההשפעה העתידית של חוק זה, אשר עשוי להשפיע על סכומי התביעות בתוכניות אלה, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך את התנהגות המערכת הרפואית בכללה לאור חוק זה.

שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לערוצי ההפצה

ביום 18 בינואר 2015 פורסמה עמדת ממונה שעניינה תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון וביום 30 במרץ 2015 פורסמה הבהרה לעמדת ממונה זו. לפי עמדת ממונה זו תשלום דמי עמילות לבעל רישיון שנגזר

ליום 31 בדצמבר 2016

מדמי הניהול שגובה הגוף המוסדי מהלקוח, באופן שבו ככל שדמי הניהול גבוהים יותר, דמי העמילות שמשולמים לבעל הרישיון יהיו גבוהים יותר, הוא פסול ואינו עולה בקנה אחד עם החובות המוטלות על חברות מנהלות של גופים מוסדיים ועל בעלי רישיונות בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2015 וחוק הפיקוח על שירותים פנסיוניים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005.

ביום 9 בינואר 2017 התקבל חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 20) התשע"ז-2017, הקובע כי עמלת ההפצה, כאמור בחוק, לא תחושב בזיקה לשיעור דמי הניהול שהחברה המנהלת תגבה מעמית. תחילתו של התיקון ביום 1 באפריל 2017.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי למכלול ההשפעות העתידות של דינים אלה, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריכם.

הקצאה חדשה של אג"ח מיועדות בקרנות הפנסיה

ביום 8 במרץ 2017 חתם שר האוצר על תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ז-2017. בתקנות נקבע כי מתוך הנפקת האג"ח המיועדות לקרנות הפנסיה החדשות בשיעור של 30% מסך נכסי קרן הפנסיה, תקצה הקרן את האג"ח המיועדות בהתאם לחלוקה הבאה: 60% מהנכסים העומדים כנגד ההתחייבות לפנסיונרים (לא כולל זכאים קיימים), 30% מנכסי החוסכים בקרן הפנסיה שגילם בין 50 לגיל הפרישה והיתרה לשאר עמיתי הקרן.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי למכלול ההשפעות העתידות של דינים אלה, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריכם.

1.5.3 הטיפול בסיכונים

להלן סייגים ביחס להערכת הערך הגלום המפורטים בדו"ח זה, הנובעים מהאופן שבו חישה החברה את הערך הגלום:

- בחישוב הערך הגלום לא נלקחו בחשבון סיכונים קיצוניים אשר ההסתברות להתרחשותם נמוכה ואשר אין ביכולתה של החברה להעריך את הסתברות התרחשות סיכונים אלה, וכן סיכונים אחרים אשר אין ביכולתה של החברה להעריך את השפעתם כגון סיכונים תפעוליים.
- כמו כן, ההנחות הדמוגרפיות שביסוד המודל גובשו בעיקר על סמך מחקרים וניתוחים המבוססים על ניסיון החברה לאורך השנים האחרונות. אי לכך, קיימת אפשרות להתממשותם בעתיד של תרחישים קיצוניים, שהחברה לא לקחה בחשבון בקביעת ההנחות שביסוד המודל, על-אף הניסיון לקבוע הנחות אשר מתאימות לניסיון בפועל בטווח הארוך.
- ביסוד המודל קיימת הנחה כי לא קיימת התאמה (קורלציה) בין הנחות המודל לסיכונים שאינם סיכוני שוק לבין סיכוני השוק, אשר עלולה להשפיע על הערך הגלום באופן מהותי.

בשל היעדר נתונים מספקים לבחינת הקורלציה האמורה, לא נבדקה הנחה זו על-ידי החברה.

- על פי ההנחיות והכללים של הוועדה, ההנחות אמורות להיקבע, בין היתר, על כך שתתקבל התוחלת של הערך הגלום לבעלי המניות. בהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות הערך הגלום לכל הגורמים הדמוגרפיים והתפעוליים, השתמשה החברה בהנחות ריאליות של כל פרמטר ופרמטר כשלעצמו, לפי התוחלת של כל גורם רלוונטי.
- הערך הגלום מבוסס על התיאוריה לפיה משקיעים אינם זקוקים לפיצוי עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם ניתנים לגידור או שהמשקיעים יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפוזר ומגוון. בפועל, יתכן שלא ניתן לפזר חלק מהסיכונים הדמוגרפיים והתפעוליים ולא ניתן לגדרם (להלן: "סיכונים בלתי מגודרים"). בהעדר שוק נזיל ועמוק לפיו ניתן להעריך את "מחיר הסיכון" שהשוק נותן לסיכונים אלה ובהעדר מתודולוגיה מוסכמת לכימות מחיר השוק הרעיוני לסיכונים אלה, לא הופחת הערך הגלום בגין סיכונים אלה.

יצוין כי בשנת 2011 התקשרה הוועדה עם יועצים אקטואריים מחו"ל על מנת לגבש מתודולוגיה ראויה ומעשית לפיה יותאם הערך הגלום באופן שישקף את עלות הסיכונים הבלתי מגודרים. צפוי כי התאמה זו תתבטא בהפחתת הערך הגלום, הן ביחס לשווי תיק בתוקף (VIF) והן ביחס לשווי העסק החדש (VNB), כך שאלו ישקפו באופן הולם יותר את שווים בהתחשב בכל הסיכונים, כולל הסיכונים הלא מגודרים וזאת בהתאם לפרקטיקה המקובלת בדיווחי הערך הגלום בעולם. נכון ליום פרסום דוח זה, טרם התקבלו המלצות מפורטות או סופיות מהיועצים האמורים ולפיכך, הוועדה טרם גיבשה מתודולוגיה סדורה בעניין זה. לאור האמור לא בוצעה בדיווח זה ההתאמה כאמור.

על מנת לשקף את הערכתם של הסיכונים שלא נלקחו בחשבון כאמור לעיל, קוראי הדוח יכולים להתאים את הערך הגלום המוצג, על-פי שיקול דעתם, באמצעות ניתוחי הרגישות המוצגים בסעיף 3.6. יש להדגיש כפי שכבר צוין לעיל, כי אין בידי החברה להעריך כמותית, באופן אובייקטיבי ומדעי את השפעת הסוגיות דלעיל על הערך הגלום ועל-כן ניתוח הרגישות המוצג אינו מהווה הערכה מצד החברה, אלא נועד לשמש כלי לקוראי הדוח לצורך הערכת ההשפעה האפשרית של התממשות הסיכונים המפורטים לעיל וסוגיות אחרות לפי שיקול דעתם. בהקשר זה נציין כי בדו"ח הערך הגלום הנוכחי הוסף לראשונה ניתוח רגישות להפחתת דמי הניהול בעסקי הפנסיה.

1.5.4 שיערוך נכסים לפי שווי הוגן

בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, לא הותאם שווים החשבונאי של כל נכסי החברה לשווי ההוגן, אלא הותאמו רק הנכסים החופפים לעסקים הכלולים בערך הגלום. יצוין כי אג"ח מיועדות (הן בביטוח חיים והן בקרנות הפנסיה החדשות) הוערכו, מסיבות טכניות, בהתאם לעלותם המותאמת בספרים, תוך התחשבות בריבית שזכאים לקבל מחזיקי איגרות החוב הללו, באופן שהביא לכך ששוויים ההוגן נכלל בערך הגלום.

ליום 31 בדצמבר 2016

1.5.5 הסדרי סבסוד ממשלתי לקרנות פנסיה

בחישוב הערך הגלום וערך העסקים החדשים של עסקי ניהול פנסיה, הניחה החברה שלא יחולו שינויים בהסדרי הסבסוד הממשלתי השונים, המתבטאים בשיעורי תשואה מובטחים על אג"ח מיועדות קיימות ו/או צפויות להיות מונפקות בעתיד, בקרנות הפנסיה החדשות והוותיקה ובתוספת לתשואה על נכסים בקרן הפנסיה הוותיקה.

1.5.6 הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.

כאמור לעיל שווי התיק בתוקף איננו כולל עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי), וכך אינו כולל תחומי פעילות אחרים של החברות בשליטתה של החברה ואת היכולת ליצור עסקים בעתיד (מוניטין). כן יודגש, כי הערך הגלום אינו מתייחס להראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, חברת האם של החברה, שלה פעילויות ועסקים נוספים. כמו כן, הערך הגלום אינו מביא בחשבון סיכונים מסוימים כמפורט בסעיף 1.5.3 לעיל. מובן אפוא, כי לאור האמור לעיל, הערך הגלום איננו מיצג את שווי השוק או את השווי הכלכלי הכולל של החברה והחברות הבנות שלה ואת שווי השוק או את השווי הכלכלי של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

2. מתודולוגית חישוב הערך הגלום

2.1 כללי

עקרונות חישוב הערך הגלום נעשו בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, בכפוף לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 לעיל, כמפורט בסעיף האמור. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו - ללא מקדמי שמרנות. המודל אינו כולל שווי של מכירות עתידיות, אך מבחינת רמת ההוצאות וכדומה, החישוב מניח המשך פעילות עסקית.

חישוב הערך הגלום מבוסס על חקיקה ורגולציה אשר פורסמו עד סוף שנת הדיווח, ולכן לא כולל ביטוי לשינויים אפשריים בשיעורי מס חברות ומע"מ או בירידה אפשרית בהטבות מס לביטוח פנסיוני.

2.2 טיפול בסיכונים

סיכונים פיננסיים (או סיכוני שוק) - כל תזרים מהוון לפי ריבית הוון התואמת את הסיכון שגלום בו. בפועל, במודל נעשה שימוש בטכניקה מימונית הנקראת Certainty Equivalent Approach, שבה מתאימים את תזרימי המזומנים לסיכוני השוק הגלומים בהם ולכן מהוונים אותם לפי ריבית המבוססת על ריבית חסרת סיכון. ריבית מבוססת ריבית חסרת סיכון זו משמשת גם להערכת התשואה הצפויה על ההשקעות. יצוין כי התחזית הצפויה מאג"ח מיועדות חושבה על בסיס תשואת אג"ח אלו, ותזרים מזומנים בגינן הוון אף הוא לפי שיעור ריבית מבוססת ריבית חסרת סיכון זו.

במסגרת התייעצות שמבוצעת בין הוועדה לבין היועצים מחו"ל, כאמור לעיל, הוועדה, יחד עם היועצים, החלו לגבש מתודולוגיה אשר תיתן ביטוי לעובדה כי בפועל ניתן להניח תשואות עודפות על ריבית חסרת סיכון, לאור העובדה שניתן להשקיע בנכסים לא סחירים כנגד התחייבויות ביטוחיות שהינן לא נזילות, ולפיכך ניתן להניח תוספת לשיעור ריבית חסרת הסיכון אשר מתאים לנכסים סחירים ("פרמיית אי נזילות"), כמקובל בפרקטיקה של דיווחי EV בעולם, ובתחומים נוספים בענף הביטוח העולמי. התאמת שיעור ריבית חסרת הסיכון, בגין "פרמיית אי-נזילות" צפויה להביא לגידול של הערך הגלום. נכון למועד פרסום הדו"ח, הוועדה טרם גיבשה המלצות מפורטות וסופיות ולפיכך לא ניתן ביטוי ל"פרמיית האי-נזילות", במסגרת דו"ח זה.

ביום 23 במרץ 2017 קיבלו מנהלי חברות הביטוח הנחיה מהאקטואר הראשי של רשות שוק ההון (שה. 2017-6306) שהחל מדו"ח הערך הגלום לשנת 2016, יש לערוך את החישובים על בסיס הריביות המשמשות לחישוב ההתחייבויות לצורך המאזן הכלכלי במסגרת סולבנסי 2. הנחיות מפורטות לחישוב ריביות אלה מופיעות בסעיף "מבנה עיתי של ריבית חסרת סיכון לכושר פירעון מותאמת" בטייטת ההוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס סולבנסי 2, פרק 4, סימן ה'. במסגרת הנחיות אלה מוסף לריבית חסרת הסיכון רכיב מתאם תנודיות ("VA") המשקף את מרווח הנזילות הגלום בתיק נכסי החוב המוחזקים כנגדן.

ליום 31 בדצמבר 2016

סיכונים שאינם סיכוני שוק – חישוב הערך הגלום מתבסס על התיאוריה הפיננסית לפיה משקיעים אינם זקוקים לפיצוי נוסף בריבית ההיוון עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפורז ומגוון. לכן בהינתן הנחה זו, חושב ערך הגלום על-בסיס הנחות דמוגרפיות ותפעוליות שהן "הנחות הצפויות באופן מיטבי" ועל-ידי היוון של תזרימי המזומנים בשיעור ריבית חסרת סיכון, ללא הוספת מרווחים להנחות או לשיעור ריבית ההיוון.

2.3 הנחות כלכליות

2.3.1 תשואה, ריבית הון ואינפלציה:

התשואה העתידית וריבית ההיוון נקבעו בהתבסס על עקום התשואות של ריבית חסרת סיכון צמודת מדד. שיעורי הריבית חסרת הסיכון (spot) נכון לסוף 2016 הינם:

שנה	שיעור ריבית	שנה	שיעור ריבית	שנה	שיעור ריבית
2017	0.48%	2027	0.78%	2037	1.32%
2018	0.02%	2028	0.85%	2038	1.35%
2019	-0.07%	2029	0.91%	2039	1.38%
2020	0.01%	2030	0.97%	2040	1.41%
2021	0.16%	2031	1.03%	2041	1.44%
2022	0.31%	2032	1.09%	2042	1.46%
2023	0.44%	2033	1.14%	2043	1.48%
2024	0.54%	2034	1.19%	2044	1.50%
2025	0.63%	2035	1.24%	2045	1.52%
2026	0.70%	2036	1.28%	2046	1.54%

יצוין, כי אין צורך בהנחה מפורשת של אינפלציה עתידית כיוון שכל הסכומים במודל צמודים. כאשר פרמטר מסוים צפוי להשתנות שלא בהתאם לאינפלציה העתידית, נלקחה הנחה מפורשת של החריגה הצפויה מהאינפלציה העתידית. כמצוין לעיל, ביום 23 במרץ 2017 קיבלו מנהלי חברות הביטוח הנחיה מהאקטואר הראשי של רשות שוק ההון (שה. 6306-2017) שהחל מדו"ח הערך הגלום לשנת 2016 יש לערוך את החישובים על בסיס הריביות המשמשות לחישוב ההתחייבויות לצורך המאזן הכלכלי במסגרת סולבנסי 2 במקום שיעורי הריביות חסרות הסיכון שפורטו לעיל. להלן שיעורי ריבית אלה:

שנה	שיעור ריבית	שנה	שיעור ריבית	שנה	שיעור ריבית
2017	0.65%	2027	0.95%	2037	1.47%
2018	0.20%	2028	1.02%	2038	1.51%
2019	0.10%	2029	1.09%	2039	1.54%
2020	0.18%	2030	1.14%	2040	1.57%
2021	0.34%	2031	1.20%	2041	1.60%
2022	0.49%	2032	1.25%	2042	1.63%

ליום 31 בדצמבר 2016

1.66%	2043	1.30%	2033	0.61%	2023
1.69%	2044	1.35%	2034	0.71%	2024
1.71%	2045	1.39%	2035	0.80%	2025
1.74%	2046	1.43%	2036	0.88%	2026

2.3.2 מיסוי

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. כמו כן, ביום 29 בדצמבר 2016 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל-23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם על חברות הבנות של החברה שהינם מוסדות כספיים הינם כדלקמן:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס במוסדות כספיים
2016	25.0%	17.0%	35.9%
2017	24.0%	17.0%	35.0%
2018 ואילך	23.0%	17.0%	34.2%

2.4 הנחות דמוגרפיות ותפעוליות

כל ההנחות להן השפעה מהותית על הערך הגלום נקבעו לפי האומדנים הטובים ביותר של החברה לגבי כל גורם דמוגרפי ותפעולי ומשקפות את הצפי העתידי של החברה בגין גורמים אלה. (ראה גם סעיף 1.5).

2.4.1 הנחות דמוגרפיות

ההנחות הדמוגרפיות הכלולות בחישוב, נלקחו מתוך מחקרים פנימיים של החברה, ככל שישנם ומסקנות פרי הפעלת שיקול דעת מקצועי, המבוססים הן על ניסיון רלוונטי והן על שילוב של מידע ממקורות חיצוניים, כגון מידע שהתקבל ממבטחי משנה ולוחות תמותה ותחלואה שפורסמו.

ליום 31 בדצמבר 2016

2.4.2 הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות

הוצאות הנהלה וכלליות חושבו בהתאם לתוצאות מודל תמחירי פנימי שנערך בחברה לגבי הוצאות הקשורות לעסקים הכלולים, לרבות: הקצאת ההוצאות לתחומים השונים (ביטוח חיים וביטוח בריאות ופנסיה), העמסת ההוצאות על פעילויות שונות (הפקה, ניהול שוטף, השקעות וכו') התפתחות ההוצאות לאורך השנים על בסיס השינויים בתמהיל העסקים ובהתחשב בהסכמי ניהול ותפעול של הראל פנסיה (ראה באור ה.36.21 לדו"ח התקופתי לשנת 2016 של החברה). החישובים במודל ה-EV מבוצעים על בסיס ערכים ריאליים צמודים למדד. החברה הניחה כי ההוצאות הריאליות תעלנה בעתיד בשיעור העלייה בפרמיות/דמי-גמולים או בשיעור הגידול בתיק הנכסים, בהתאם להעמסת ההוצאות לפעילויות השונות.

2.5 שיטת החישוב**2.5.1 הון עצמי מותאם (ANW)**

ההון העצמי המותאם מבוסס על ההון העצמי של החברה בתאריך הדיווח בתוספת שיערוך לשווי הוון (בניכוי מס) של הנכסים החופפים לעסקים הכלולים והמוצגים בדוחות הכספיים לפי עלות. לסכום זה נערכו מספר התאמות כדי שיהיה עקבי עם שווי התיק בתוקף. ראה טבלה בסעיף 3.3.

2.5.2 ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)

הערך הנוכחי של רווחים עתידיים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני הפוליסות, ניהול זכויות פנסיוניות של עמיתי קרנות הפנסיה ונתונים אחרים המצויים בידי החברה והחברות המנהלות של קרנות הפנסיה. מודל זה מאפשר ביצוע של תחזית תזרימי מזומנים עתידיים והיונם.

2.5.3 עלות הון נדרש (CoC)

בוצעה תחזית של ההון הנדרש על פי הדרישות הקיימות ובהתאם להתפתחות העתידית הצפויה של העסקים הכלולים. עלות ההון הינה היוון המס על רווחי השקעה על ההון הנדרש בגין העסקים הכלולים.

2.5.4 ערך עסקים חדשים (VNB)

כאמור לעיל, ערך העסקים החדשים מחושב כערך נוכחי של רווחים מעת המכירה ועד פקיעתה של העסקה (הפוליסה או תכנית הפנסיה). הערך הנוכחי של הרווחים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני הפוליסות, נתונים אודות עמיתי קרנות הפנסיה ונתונים אחרים, והכל על מנת לשקף את תרומת התפוקה של השנה לערך הגלום.

חישוב ה-VNB - נערך בגין האוכלוסיות הבאות:

- כל הפוליסות שהופקו בשנת 2016.
- כיסויים חדשים שהופקו במהלך שנת 2016 כתוספת לפוליסות שהופקו לפני שנת 2016.
- פוליסות קבוצתיות שחודשו במהלך שנת 2016.

ליום 31 בדצמבר 2016

- פרמיות חד-פעמיות על פוליסות קיימות שאינן נובעות מגידול בשכר.
- מצטרפים חדשים לקרנות הפנסיה במהלך שנת 2016.

יובהר כי הערך הנוכחי של הרווחים העתידיים (PVFP) כולל את ערך הרווחים מסוף שנת 2016 ואילך בגין עסקים חדשים כאמור.

2.6 טיפול באופציות והבטחות פיננסיות

לא קיימות בעסקים הכלולים אופציות והבטחות פיננסיות מהותיות לטובת המבוטחים.

2.7 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV

הטבלה בסעיף 3.4 להלן מציגה את השינוי בערך הגלום, מחולק למרכיבי ההון המותאם ושווי התיק (בניכוי עלות ההון), כולל העברות בין שני מרכיבים אלה. כל הסכומים מוצגים לאחר ניכוי מס. השינוי מפורט לגורמי ההשפעה השונים שלו כדלקמן:

1. התאמות לערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2015 - בסעיף זה נכללו תיקונים ביחס לנתוני הפתיחה.
2. שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות - מדי שנה החברה מעדכנת את ההנחות השונות לפיהן היא מעריכה את הערך הגלום, בין היתר על בסיס נתונים חדשים לגבי הניסיון בפועל ולשינויים בציפיות הנהלת החברה. השינויים העיקריים בערך הגלום בעניין זה הינם כדלקמן:
 - א. בביטוחי חיים ובריאות: גידול בשווי תיק הנובע מעדכון שיעורי הביטולים.
 - ב. בביטוחי חיים ובריאות: גידול בשווי תיק הנובע מעדכון שיעורי ההוצאות.
 - ג. בעסקי ניהול הפנסיה: קיטון בשווי התיק הנובע מעדכון הנחת שיעורי דמי ניהול עתידיים ועדכון שיעורי הביטולים.
3. רווח צפוי הכלול בערך הגלום - הערך הגלום כולל רווחים שצפוי שהחברה תרוויח גם אם לא תמכור עסקים חדשים ולא תפעל בתחומים נוספים שאינם כלולים ב-EV. רווחים אלה נובעים משלושה מקורות:
 - א. תשואה צפויה על שווי התיק בתוקף בסוף התקופה הקודמת - הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל.
 - ב. תשואה צפויה על ההון העצמי המותאם - ההכנסות מהשקעות הצפויות מהנכסים העומדים כנגד ההון המותאם. הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל.
 - ג. רווח כולל שצפוי לעבור משווי תיק בתוקף להון עצמי מתואם במהלך 2016: במהלך שנת 2016, ירד הרווח החזוי לשנת 2016 משווי התיק, והתווסף להון המותאם, כך שבסך הכול מקור זה לא משפיע על סך הערך הגלום בכללותו, אלא מביא להעברה ממרכיב השווי תיק בתוקף למרכיב ההון המותאם. בהתאם לשיטת קביעת ההון העצמי המותאם, רווח זה אינו כולל השפעת הפחתת ה-DAC.

ליום 31 בדצמבר 2016

4. השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות - הניסיון בפועל לגבי שיעורי התביעות, הביטולים, ההוצאות וכדומה היו שונים במהלך התקופה מאלו שהונחו על בסיס סעיף 2 לעיל, לצורך חישוב הערך הגלום. סטיות אלו משפיעות גם על הרווחים הצפויים מתום השנה וגם על הרווחים של השנה עצמה, וההשפעות מוצגות בסעיף זה בנפרד לגבי שווי התיק שבתוקף ועל ההון המותאם, בהתאמה. עיקר הסטיות בעסקי ביטוח היה בגידול בעתודות שהיה מעבר לצפוי, בפרט בפוליסות ביטוח חיים עקב עדכון הנחת שיעורי מימוש הקצבה ובפוליסות ביטוח בריאות עקב עדכון הנחת הביטולים, אשר הביא להקטנת ההון המותאם וכן עקב יישום חוזר "הנהגת כתבי שירות ואפן שיווקם", האוסר על חברות ביטוח לחדש כתבי שרות מסוימים החל מיוני 2016, אשר הביא להקטנת שווי התיק בתוקף. בנוסף, סעיף זה כולל את ההשפעה ממספר גורמים שכל אחד מהם לא מהותי להערכת החברה, הכוללים בין היתר, שינויים בפוליסות ביטוח קיימות, תנאי ביטוח משנה או הסכמי עמלות עם סוכנים.

5. רווח מעסקים חדשים - הערך הגלום אינו כולל את הערך הצפוי להתווסף מעסקים חדשים שימכרו בעתיד. על כן, סעיף זה מציג את התוספת לערך הגלום לסוף התקופה הקודמת, עקב מכירת פוליסות ביטוח חדשות במהלך השנה והצטרפות עמיתים חדשים לקרנות הפנסיה. התוספת מחולקת להשפעה בפועל מהעסקים החדשים על הרווחים בתקופה עצמה (מוצג במסגרת ההון המותאם) ולרווחים הצפויים מהעסקים החדשים בעתיד (מוצג במסגרת שווי התיק שבתוקף). נצוין כי הרווח מעסקים חדשים מוצג לפי ההנחות לקביעת הריביות לשנת 2016 (ראה סעיף 2.3.1 "תשואה, ריבית היוון ואינפלציה").

נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 5 לעיל "רווח ריאלי תפעולי על בסיס ערך גלום". סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע מהפעילות השוטפת של החברה, למעט ההשפעה מעסקים שלא כלולים ב-EV (כגון ביטוח כללי) ולפני ההשפעה של אינפלציה ושל גורמים כלכליים לא צפויים כגון שינויים שלא היו צפויים בשיעורי הריבית בשוק, בשוק ההון ובאינפלציה.

6. הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV - מוצגת ההשפעה על הרווחים בפועל בשנה, בשל הוצאות חריגות שלא נכללו בערך גלום, אלא יוחסו למכירות עתידיות. בשנת 2016 לא היו הוצאות שלא נכללו ב-EV.

7. רווח מפריטים מיוחדים - בשנת 2016 לא היו פריטים מיוחדים.

8. השפעת אינפלציה במהלך 2016 - סעיף זה כולל את השפעת האינפלציה בשנת 2016 (-0.3%) על יתרת הפתיחה של ערך הגלום, בעיקר בגין הצמדת הפוליסות למדד, עובדה שמשפיעה על שווי התיק בתוקף, והשפעת תשואה צפויה בשיעור המדד על ההון המותאם

9. רווח כתוצאה מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2016 ומשינויים להנחות כלכליות - סעיף זה כולל שלושה מרכיבים:

א. ההשפעה על שווי התיק משינויים שחלו בהנחות הכלכליות אשר מבוססות על הריביות בשוק. הנחות אלו כוללות את ריבית ההיוון ואת התשואות הצפויות. סעיף זה מציג את השפעת השינוי בעקום הריבית לפי הכללים שהיו בתוקף בסוף שנת 2015, ללא השפעת

ליום 31 בדצמבר 2016

השינוי בכללי קביעת עקום הריבית (ראה סעיף 2.3.1 "תשואה, ריבית היוון ואינפלציה").

ב. ההשפעה מהפער בין התשואה בפועל במהלך השנה לעומת התשואה שהייתה צפויה בתחילת השנה כולל מרווחים מעל הריבית חסרת הסיכון שהיו צפויים להתקבל. ההשפעה הינה בשני מרכיבי ה-EV:

- i. בהון המותאם - עקב ההשפעה על הרווח בעיקר מתשואות שונות מהצפוי על נכסי החברה העומדים כנגד ההון וכנגד עתודות הביטוח בגין העסקים הכלולים. יחד עם זאת, הגדלת העתודה המיוחדת לצורך נאותות העתודות (LAT), הפחיתה השפעה זו.
- ii. בשווי התיק - עקב קיטון הרווחים הצפויים מהתיק בעתיד, אשר נובע משינוי וקטור ריבית חסרת סיכון. יחד עם זאת, הגדלת העתודה המיוחדת לצורך נאותות העתודות (LAT), הפחיתה השפעה זו.

נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 9 לעיל "רווח ריאלי על בסיס ערך גלום" בגין עסקים כלולים. סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע בפעילות השוטפת של החברה, כולל ההשפעות מגורמים כלכליים וכולל פריטים מיוחדים, אך ללא ההשפעה של אינפלציה ושל עסקים שלא כלולים ב-EV (כגון ביטוח כללי).

10. רווח מעסקים לא-כלולים - סך הערך הגלום כולל את מלוא ההון העצמי של החברה, ועל כן חלק מהגידול/קיטון בערך גלום מוסבר מהרווחים/ההפסדים של תחומי פעילות שאינם כלולים בשווי תיק. בסעיף זה כלולות הוצאות מימון שלא שויכו למגזרי הפעילות בסך 89 מיליוני ₪ (לאחר מס) יחד עם הרווחים של תחומי פעילות שאינם כלולים בשווי תיק.

סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 10 מהווה את סך "הרווח על בסיס ערך גלום" (כולל השפעת אינפלציה).

11. תנועות בהון - בסעיף זה מוצג השינוי בערך הגלום הנובע מתנועות בהון לרבות תשלום דיבידנד במהלך השנה.

12. בסעיף זה מוצג השינוי בערך הגלום הנובע מהמעבר מחישוב על פי ריביות חסרות סיכון לחישוב על פי ריביות סולבנסי 2 (ראה סעיף 2.3.1 לעיל). השפעת השינוי הגדיל את שווי תיק חיים ובריאות ב-307 מיליוני ₪ והקטין את שווי תיק פנסיה ב-59 מיליוני ₪. השפעת שינוי זה איננה כוללת את ההשפעה על העסקים החדשים הכלולה בסעיף 2.7.5 לעיל.

2.8 מבחני רגישות

במבחני הרגישות המוצגים בסעיף 3.6 להלן, אומצו הגישות הבאות:

1. הרגישויות מתייחסות לכל העסקים הכלולים, אלא אם צוין אחרת.
2. מבחני הרגישות מתייחסים לכל הנחה בנפרד, ללא מדידה של השפעות מצטברות או מתקזזות או שינויים נגזרים על גורמים אחרים וכדומה.

ליום 31 בדצמבר 2016

3. הרגישות בגין ערך העסקים החדשים מתייחסת לשינויים מסוף שנת 2016 ואילך, ולא לתקופה מעת המכירה ועד לסוף שנת 2016.
4. תמותה – מבחן הרגישות של שיעורי תמותה בעסקי הביטוח (כולל מוות מתאונה), לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי בגין אובדן כושר או סיעוד.
5. תמותה של מקבלי קצבת זקנה – מבחן רגישות של שיעורי תמותה בעסקי הביטוח למקבלי קצבאות זקנה בלבד, לא כולל תמותה של מקבלי קצבאות אחרים.
6. תחלואה – מבחן רגישות בעסקי הביטוח הכולל את כל התביעות שאינם מקרי מוות הכלולים בס"ק 4 לעיל, כולל תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכו'. המבחן מתייחס לשכיחויות של מקרי התביעה ולא לתקופת תשלום התביעות בגין אי-כושר עבודה וסיעוד.
7. ריבית – תוצאת מבחן הרגישות כוללות את:
 - א. השפעת שינוי שיעור ריבית המשמש כריבית היוון והתשואה הצפויה מהשקעות נכסי החברה.
 - ב. השפעת שינוי שיעור הריבית על שווי נכסים נושאי ריבית שקלית או צמודה, העומדים למול העסקים הכלולים.
8. מימוש קצבה – מבחן רגישות בעסקי הביטוח המתייחס לגידול במימוש יתרות החיסכון לקצבה חודשית בעת גיל פרישה.
9. שינוי שכר - מבחן רגישות בעסקי ניהול הפנסיה המתייחס לשינוי בשיעור עליית השכר.
10. דמי ניהול - מבחן רגישות בעסקי ניהול הפנסיה המתייחס לדמי ניהול עתידיים. מבחן רגישות זה כולל הפחתה בדמי הניהול של הפעילים, המוקפאים והפנסיונרים כאחד.

2.9 סקירת דוח הערך הגלום

לדוח זה מצורף דוח סקירה של סוקר חיצוני שביצע סקירה של הדוח בדבר הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2016 ושל ערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו מועד, וכן של ניתוחי הרגישות המוצגים בדוח זה.

ליום 31 בדצמבר 2016

3. תוצאות

3.1 הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2016 (במיליוני ש"ח)

סה"כ EV עבור ביטוח חיים ובריאות ועסקי ניהול קרנות פנסיה	התאמה לאיחוד עסקי ניהול קרנות פנסיה ב-EV של החברה	EV עסקי ניהול קרנות פנסיה	EV עסקים כלולים בביטוח חיים ובריאות	
3,092	(402)	177	3,317	הון עצמי מותאם
11,395	0	2,672	8,723	ערך נוכחי של רווחים עתידיים בניכוי מס
(237)	0	(28)	(209)	בניכוי עלות הון נדרש
14,250	(402)	2,821	11,831	ערך גלום

3.2 ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2016 (במיליוני ש"ח)

סה"כ VNB עבור ביטוח חיים ובריאות ועסקי ניהול קרנות פנסיה	VNB בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה	VNB בגין עסקים כלולים בביטוח חיים ובריאות	
1,093	182	911	ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש
(18)	(2)	(16)	עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים
1,075	180	895	סה"כ ערך עסקים חדשים

לצורך השוואה בלבד מוצג כאן ערך העסקים החדשים של המכירות בשנת 2015, כפי שפורסם בדו"ח הערך הגלום ליום 31.12.2015.

סה"כ VNB עבור ביטוח חיים ובריאות ועסקי ניהול קרנות פנסיה	VNB בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה	VNB בגין עסקים כלולים בביטוח חיים ובריאות	
1,289	253	1,036	ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש
(25)	(3)	(22)	עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים
1,264	250	1,014	סה"כ ערך עסקים חדשים

ליום 31 בדצמבר 2016

3.3 התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים

טבלה 3.3 א' – עסקי ביטוח

במיליוני ש"ח	
4,072	הון עצמי (מאזן החברה)
368	שיערוך נכסים החופפים לעסקים הכלולים והמוצגים בדוחות הכספיים לפי עלות לשווי הוגן בניכוי מס
(1,664)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC)
541	בתוספת עתודה למס נדחה והטבת מס עתידית, בגין DAC
3,317	הון עצמי מותאם בגין העסקים הכלולים של ביטוח ארוך טווח

טבלה 3.3 ב' – חברות מנהלות קרנות פנסיה

במיליוני ש"ח	
327	הון עצמי (מאזני החברות)
(206)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC)
56	בתוספת עתודה למס נדחה והטבת מס עתידית, בגין DAC
0	בניכוי מוניטין בגין קרנות פנסיה שנרכשו, הרשום במאזן חברה המנהלת של קרן הפנסיה
177	הון עצמי מותאם בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה

טבלה 3.3 ג' – הראל חברה לביטוח: הכללת עסקי ניהול קרנות פנסיה

במיליוני ש"ח	
3,317	הון עצמי מותאם בגין פוליסות ביטוח לטווח ארוך (ביטוח חיים וביטוח בריאות) מטבלה 3.3 א לעיל.
(206)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC למאזן) בגין פנסיה
56	בתוספת עתודה למס נדחה והטבת מס עתידית, בגין DAC בגין פנסיה
(75)	בניכוי שווי חברות מנהלות קרנות פנסיה שנרכשו ומוניטין בגינם, הכלול בהון עצמי
3,092	הון עצמי מותאם בהתחשב בעסקי ניהול קרנות פנסיה

ליום 31 בדצמבר 2016

3.4 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV (במיליוני ש"ח)

טבלה 3.4 א' – עסקי ביטוח

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
10,602	7,244	3,358		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2015 (יתרת פתיחה)
(70)	(70)	0	2.7.1	התאמות לערך גלום ליתרת פתיחה
10,532	7,174	3,358		ערך גלום מותאם ליתרת פתיחה
				רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליתרת פתיחה:
135	307	(172)	2.7.2	- שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
428	336	92	2.7.3	- גידול ריאלי צפוי בהון מותאם ושווי התיק בתוקף
0	(869)	869	2.7.3	- רווח כולל צפוי ב- 2016, מועבר משווי תיק להון עצמי
(454)	(125)	(329)	2.7.4	- השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך שנת 2015 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
109	(351)	460		סה"כ רווח תפעולי מהתיק בתוקף ב- 31.12.2016
895	1,253	(358)	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
1,004	902	102		רווח ריאלי תפעולי לפי ערך גלום
0	0	0	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV
0	0	0	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
(29)	(22)	(7)	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2016
197	153	44	2.7.9	רווח (הפסד) מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2016 ומשינויים להנחות כלכליות
1,172	1,033	139		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים והון
22	0	22		רווח כולל מעסקי ניהול פנסיה
39	0	39	2.7.10	רווח מעסקים לא כלולים
1,233	1,033	200		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - כולל כל עסקי החברה
(241)	0	(241)		תנועות בהון
992	1,033	(41)		סה"כ שינוי ב-EV
307	307	0		השפעת מעבר מריבית חסרת סיכון לריבית סולבנטי 2
11,831	8,514	3,317		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2016

ליום 31 בדצמבר 2016

טבלה 3.4 ב' – חברות מנהלות עסקי פנסיה

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
3,124	2,968	156		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2015 (יתרת פתיחה)
0	0	0	2.7.1	התאמות לערך גלום ליתרת פתיחה
3,124	2,968	156		ערך גלום מותאם ליתרת פתיחה
				רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליתרת פתיחה:
(621)	(621)	0	2.7.2	- שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
65	59	6	2.7.3	- גידול ריאלי צפוי בהון מותאם ושווי התיק בתוקף
0	(53)	53	2.7.3	- רווח כולל צפוי ב- 2016, מועבר משווי תיק להון עצמי
11	12	(1)	2.7.4	- השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך שנת 2016 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
(545)	(603)	58		סה"כ רווח תפעולי מהתיק בתוקף ב-31.12.2016
180	224	(44)	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
(365)	(379)	14		רווח ריאלי תפעולי לפי ערך גלום
0	0	0	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV
0	0	0	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
(9)	(9)	0	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2016
118	123	(5)	2.7.9	רווח (הפסד) מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2016 ומשינויים להנחות כלכליות
(256)	(265)	9		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים והון
12	0	12		תנועות בהון ועסקים לא כלולים
(244)	(265)	21		סה"כ שינוי ב-EV
(59)	(59)	0		השפעת מעבר מריבית חסרת סיכון לריבית סולבנסי 2
2,821	2,644	177		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2016

ליום 31 בדצמבר 2016

טבלה 3.4 ג' – סה"כ עסקי ביטוח ופנסיה

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
13,287	10,212	3,075		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2015 (יתרת פתיחה)
(70)	(70)	0	2.7.1	התאמות לערך גלום ליתרת פתיחה
13,217	10,142	3,075		ערך גלום מותאם ליתרת פתיחה
				רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליתרת פתיחה:
(486)	(314)	(172)	2.7.2	- שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
480	395	85	2.7.3	- גידול ריאלי צפוי בהון מותאם ושווי התיק בתוקף
0	(922)	922	2.7.3	- רווח כולל צפוי ב-2016, מועבר משווי תיק להון עצמי
(443)	(113)	(330)	2.7.4	- השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך שנת 2016 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
(449)	(954)	505		סה"כ רווח תפעולי מהתיק בתוקף ב-31.12.2016
1,075	1,477	(402)	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
626	523	103		רווח ריאלי תפעולי לפי ערך גלום
0	0	0	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV
0	0	0	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
(37)	(31)	(6)	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2016
327	276	51	2.7.9	רווח (הפסד) מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2016 ומשינויים להנחות כלכליות
916	768	148		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים והון
39	0	39		רווח מעסקים לא כלולים
(170)	0	(170)		תנועות בהון
785	768	17		סה"כ שינוי ב-EV
248	248	0		השפעת מעבר מריבית חסרת סיכון לריבית סולבנסי 2
14,250	11,158	3,092		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2016

ליום 31 בדצמבר 2016

3.5 התאמה בין השינוי בהון העצמי המותאם לבין הרווח הנקי של החברה לשנת 2016

א. עסקי ביטוח

במיליוני ש"ח	
326	רווח נקי לשנת 2016
33	פריטים שהועברו דרך קרן הון
359	רווח כולל לאחר מס
(130)	שינוי ב-DAC לפני מס
(29)	מס בגין השינוי ב-DAC שלא נכלל בשווי התיק בתוקף
(0)	שינוי פער שווי הוגן בניכוי מס
200	רווח כולל מותאם לבסיס של ערך גלום
0	התאמה ליתרה פתיחה של הון עצמי
(241)	תנועות בהון
(41)	סה"כ שינוי בהון העצמי המותאם

ב. חברות מנהלות עסקי פנסיה

במיליוני ש"ח	
24	רווח נקי לשנת 2016
(1)	פריטים שהועברו דרך קרן הון
23	רווח כולל לאחר מס
(17)	שינוי ב-DAC לפני מס
3	מס בגין השינוי ב-DAC שלא נכלל בשווי התיק בתוקף
0	שינוי פער שווי הוגן בניכוי מס
9	רווח כולל מותאם לבסיס של ערך גלום
12	תנועות הון
21	סה"כ שינוי בהון העצמי המותאם

ליום 31 בדצמבר 2016

3.6 ניתוח רגישות בגין עסקים כלולים ליום 31 בדצמבר 2016

א. עסקי ביטוח

שינוי בערך עסקים חדשים		שינוי בערך גלום		
ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח	
	895		11,831	התוצאה הבסיסית
2.6%	24	(2.1%)	(247)	הפחתה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
(3.6%)	(32)	(2.5%)	(291)	עליה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
(18.1%)	(162)	(6.0%)	(711)	עליה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
(3.8%)	(34)	(0.3%)	(34)	עליה של 10% בשיעורי התמותה בגין מבוטחים
(9.2%)	(83)	(7.6%)	(899)	עליה של 10% בשיעורי התחלואה
(0.6%)	(5)	(3.0%)	(356)	ירידה יחסית של 10% בשיעור התמותה עבור מקבלי קצבאות זקנה
-	-	(1.0%)	(115)	עליה יחסית של 10% בשיעור מימוש קצבה
(3.2%)	(29)	1.5%	179	עליה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
3.6%	32	2.5%	291	הקטנה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
22.1%	198	7.0%	832	הקטנה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
3.2%	28	0.2%	27	הקטנה של 10% בשיעורי התמותה בגין מבוטחים לפני גיל פרישה
9.3%	83	7.6%	899	הקטנה של 10% בשיעורי התחלואה
1.0%	9	2.7%	315	עליה יחסית של 10% בשיעור התמותה עבור מקבלי קצבאות זקנה

ליום 31 בדצמבר 2016

ב. עסקי פנסיה

שינוי בערך עסקים חדשים		שינוי בערך גלום		
ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח	
100%	180	100%	2,821	התוצאה הבסיסית
6.2%	11	4.6%	131	הפחתה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
(10.6%)	(19)	(6.6%)	(185)	עליה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
(22.3%)	(40)	(8.6%)	(243)	עליה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
(13.9%)	(25)	(5.8%)	(164)	ירידה של 1% בעליית השכר
(6.5%)	(12)	(4.4%)	(126)	עליה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
10.6%	19	6.6%	185	הקטנה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
25.0%	45	9.6%	270	הקטנה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
15.6%	28	6.3%	177	עליה של 1% בעליית השכר
(24.0%)	(43)	(16.0%)	(450)	הפחתה של 10% בדמי ניהול

אריה וירצבורגר
משנה למנכ"ל
ואקטואר ראשי

מישל סיבוני
מנכ"ל

24 במאי, 2017

לכבוד
הדירקטוריון של
הראל חברה לבטוח בע"מ
א.ג.ג.,

הנדון : סקירת דוח הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2016

מבוא

סקרנו את המידע שהוכן ע"י הראל חברה לביטוח בע"מ בדבר הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2016, ערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, ניתוח התנועה בערך הגלום ומבחני הרגישות ביחס אליהם, המתייחסים לפוליסות ביטוח חיים ובריאות ארוכות טווח ועסקי ניהול קרנות פנסיה (להלן – "דוח הערך הגלום"). הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של דו"ח הערך הגלום. אחריותנו היא להביע מסקנה על הערך הגלום בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

סקירתנו כללה את הנהלים הבאים: קריאת דוח הערך הגלום, עריכת דיונים וביורורים עם האחראים והגורמים המקצועיים בחברה שעסקו בהכנת הדוח האמור, בחינת המתודולוגיה ודרך ההצגה, לפיהם נערך דוח הערך הגלום והתאמתם לקווים המנחים שנקבעו בחוזר המפקח על הביטוח מספר 11-1-2007 על נספחיו (להלן חוזר המפקח). כמו כן הסקירה כללה ביצוע נהלים אנליטיים בהתייחס לתוצאות המוצגות בדוח, השוואה בין תוצאות החישוב ומידע פיננסי רלוונטי של החברה וכן בחינת סבירות הנחות. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך שיש צורך בשינויים בדוח הערך הגלום בכדי שיוכל להיחשב כדוח שנערך על פי המתודולוגיה וההנחות שתוארו בדוח הערך הגלום, בכפוף לאמור בסעיף 1.5 לדוח הערך הגלום ולמצוין להלן. כמו כן לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך שיש צורך בשינויים באופן ופורמט הדוח ולא עלה בסקירתנו דבר המצביע על כך כי ההנחות הדמוגרפיות והתפעוליות אשר הוצגו בפנינו במהלך הסקירה אינן סבירות בהתבסס על ניסיון החברה בעבר ובהווה וציפיות ההנהלה לגבי העתיד, בכפוף לאמור בסעיפים 1 ו-2 להלן.

אנו מפנים את תשומת הלב לעניינים הבאים:

1. דוח הערך הגלום הוכן על בסיס הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד. במסגרת הסביבה בה פועלת החברה, ומטבע הדברים, היות ומדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום. לאמור לעיל חשיבות ניכרת נוכח אי הודאות בדבר השלכות של הרפורמות בשוק החיסכון ארוך הטווח ובשוק הבריאות. חישוב ערך הגלום אינו כולל את מכלול ההשפעות האפשריות ככל שיהיו.

2. יש לקרוא בעיון את מכלול הסייגים המפורטים בסעיף 1.5 לדוח הערך הגלום בדבר הטיפול בסיכונים ועניינים אחרים.
3. הערך הגלום כולל גם את הערך הגלום של עסקי ניהול קרנות פנסיה בבעלות החברה אשר פרסומו אינו מתחייב על פי הנחיות המפקח.

בכבוד רב,

סומך חייקין

רואי חשבון